NEGYVENÉVES SÜLT-PULYKA

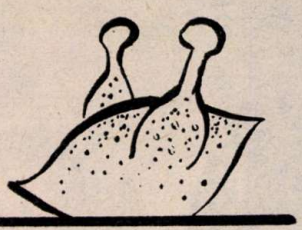

ÉRDEKESSÉGEK, FURCSASÁGOK

HOMOK MINT TARTÓSÍTÓ?

Negyven éven keresztül feküdt a föld alatt és eközben megőrizte eredeti minőségét több üveg lekvár, zöldborsó, reszelt zöldség, sőt sült pulyka is... Erre a különös élelmiszer-raktárra homokszállítás közben talált rá Szmiltyine halászfalu egyik lakosa.

A járványügyi állomás szakemberei megállapították, hogy a megtalált élelmiszerek jó minőségűek, fogyasztásra alkalmasak. Teljes mértékben megőrizte ízét és illatát a meggybefőtt, a fekete ribizli, a sült pulyka pedig külsőre is frissen készült ételre emlékeztet.

A különös leleteket a Litván Élelmiszeripari Minisztérium központi laboratóriumában többféle vizsgálatnak vetették alá. A tudósok érdeklődését felkeltette a lelőhely homokjának konzerválási tulajdonsága, a konzervált élelmiszerek ily módon történő hosszú idejű tárolásának lehetősége.

TELEFON A SISAKBAN

A bukósisakba épített rádiótelefon a svájci Roamer cég újítása. Így motorozás közben nem zavar a pöfögés, nyugodtan diskurálhatnak. A vezetékes telefon segítségével a külvilággal is tarthatják az összeköttetést.

SÜLLYESZTETT HAJÓK

Újabban a magas felépítményű hajók is áthaladhatnak Leningrádban a

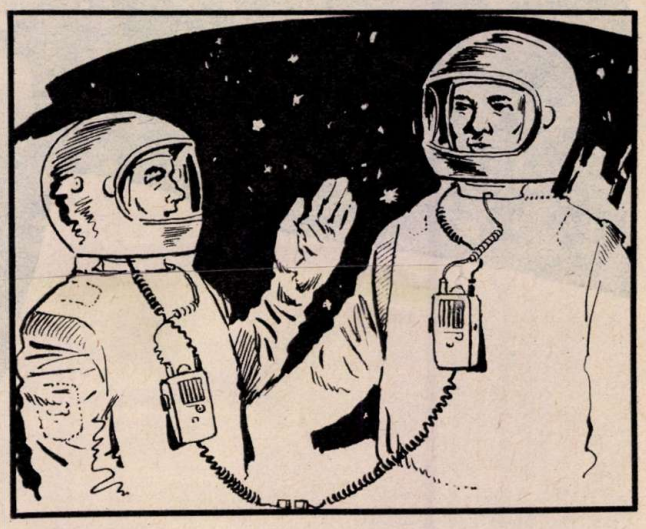

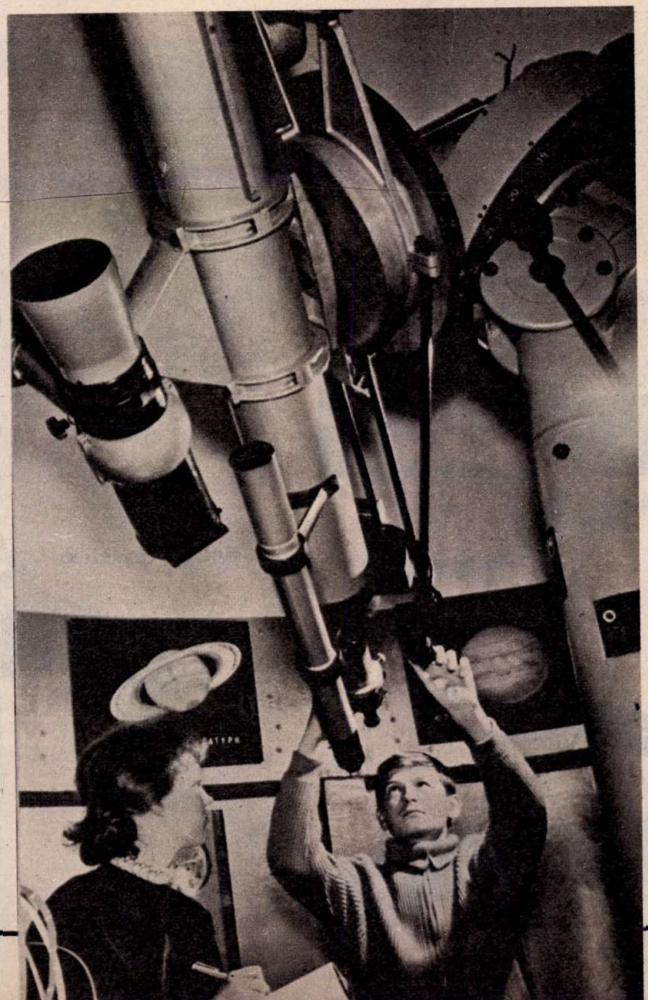

Néva hídja alatt. Műszaki újítás, hogy ebből a célból nem a hidakat emelik fel, hanem a hajókat süllyesztik alá néhány méterrel. Egy úszó zsilipkamra veszi fel a hajót és juttatja át a hidak alatt. Ezzel a módszerrel több órával megrövidül az áthaladási idő.

MÉHEK REPÜLŐGÉP HELYETT

Vannak baktériumok, amelyek megölik a lepkéket, de nem ártanak a növényeknek és más állatoknak. Ezeket a lepkeölő baktériumokat eddig többnyire repülőgéppel jutatták el a szántóföldekre. A szovjet tudósok új, olcsóbb módszert találtak ki. A baktériumokkal beszórják a méhkaptárok nyílása előtti kifutóteret. A baktériumok a méhek lábaira ragadnak, majd onnét a virágokra kerülnek. Ha a kártékony lepke, pl. a káposztalepke érintkezésbe kerül a virággal és a rajta levő baktériumokkal, rövidesen elpusztul.

CSILLAGÁSZ JELÖLTEK

A Moszkvai Úttörőpalota csillagászati szakkörének 500 tagja van. A szakkörökben a legmodernebb csillagászati mérőműszerekkel és azok kezelésével foglalkoznak, közben megfigyeléseket szereznek a Nap, az égitestek és a műbolygók útjáról.

FORRAI G. JÁNOS

CÁPA!

A cápák ősei 150 millió évvel ezelőtt jelentek meg a tengerekben, az ember és a cápák közötti viszály pedig akkor kezdődött, amikor az első emberek bemerészkedtek a tengerbe, vagy halászat, hajótörés során kényszerűségből kerültek vízbe. Évezredeken keresztül a hajótörött és a cápa közötti küzdelem egyoldalú volt. Az ember hátrányára. A második világháborúban indultak meg azok a kutatások, amelyeknek célja a hajótöröttek, tengerbe esett pilóták megvédése a cápák támadásaitól.

Szerencsére a 250 fajból csak néhány jelent veszélyt az emberre. A strandok réme, a kb. 3 méter hosszúságúra megnövő homoki cápa, amely valamennyi meleg vízű tengerben előfordul.

A CÁPA GYOMRÁBAN

Az angol irodalom a man-eaterhez, tehát a legveszélyesebb emberevő fajokhoz sorolja a fehér cápát. Ez az állat 12 méter hosszúra is megnőhet, félelmetes fűrészes szélű fogazata van. Rendkívül agresszív és falánk. Fő élettere a nyílt óceán. Nemrégiben egy elejtett példány

Vízre bocsátják a megfigyelőgömböt, ahol biztonságos körülmények között dolgoznak a kutatók

Ketten egy ellen

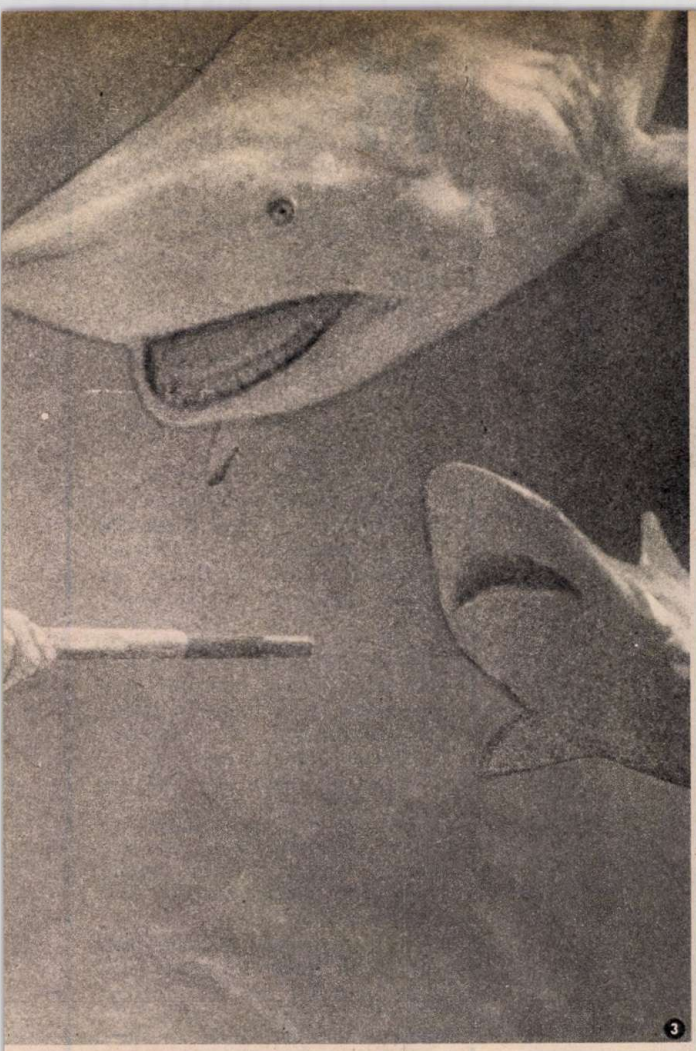

Szigonypuskával is veszélyes a cápa megközelítése

Cápaveszély esetén egy csomóba tömörülnek a halak

gyomortartalmának vizsgálatánál egy emberi lábat, fél kecskegidát, két tököt, egy demizsont, két nagy halat és egy kis cápát találtak. Emberevő cápa még a kékcápa is, amely orsó alakú, elevenszülő állat. A trópusi tengerekben él, de a Földközi-tengerben sem ritka.

Érdekes, hogy a cápák agresszivitásával, támadó kedvével kapcsolatban milyen eltérő véleményeket olvashatunk. Hans Hass, osztrák sportbúvár írásait olvasva az ember úgy érzi, hogy az emberevő fajok is inkább csak a sebesülteket támadják meg. A francia Cousteau őrnagy már veszélyesebbnek ítéli meg a cápákat — néhányszor hajszálon múlt csak, hogy megúszta víz alatti vadászatát és fotó-sétáit.

A MŰLÁBAT IS SZERETI

Henri Bource ausztrál fényképész és könnyűbúvár 1964-ben Portsea partjánál búvárkodott. Egy cápa megtámadta és jobb lábát leszakította. Bource felgyógyult és műlábat kapott. A cápák élete azonban továbbra is érdekelte. 1968-ban filmet készített a cápákról természetes környezetükben. Munkája során gumicsónakját körülvette egy cápafalka. A nagy kavarodásban a csónak felborult, Bource a vízbe esett. Ekkor egy cápa leharapta a műlábát. Nem mindennapi eset: négy év alatt egy valódi és egy műláb a cápák gyomrában. Bource érthetően jobban tiszteli a cápákat, mint Hass.

MIKOR TÁMADNAK?

Eibl-Eibesfeldt német biológus szerint a cápák támadó kedve több tényező függvénye. Szerinte az összes Carcharhinus fajok veszélyesek az emberre. A fekete farkú cápák és a szürke szirtcápák elsősorban a délutáni órákban támadnak. Másrészről az összes emberevő faj általában éjszaka veszélyesebb, mint nappal. A cápa rendkívül kíváncsi állat. A fölösleges mozgás, csobogás odacsalogatja őket a színhelyre. A vérre is élénken reagálnak.

Harold Holt, ausztrál miniszterelnök 1967-ben tigriscápák áldozata lett víz alatti búvárkodás közben, ugyanazon a helyen, ahol az előbb említett Bource-nak a cápa leharapta a valódi lábát.

Az utóbbi években a Földközi-tengeren is megnövekedett a cápaveszély. 1970-től Olaszország déli és Tunisz partjainál gyakoribb a fehér cápa. Franciapartokon gyakrabban tűnik fel a kékcápa, de Egyiptom, Izrael és Törökország partjainál is megfigyeltek olyan fajokat, amelyek a hetvenes évekig nem fordultak elő a Földközi-tengerben.

LEHET VÉDEKEZNI?

Az elővigyázatossági rendszabályok betartása mellett, az ember cápariasztó módszerek kidolgozásával próbál védekezni.

Louis Lourmais mérnök elektromos riasztójának súlya: 2,5 kg. A búvár oxigénpalackjára lehet a berendezést felszerelni. A riasztó működésének lényege: két elektróda másodpercenként 40—60 elektromos impulzust bocsát ki a vízbe. Ebből a mezőből a cápa fejvesztetten menekül, nagyon érzékeny ugyanis arra, ha a feje és a farka között elektromos feszültségkülönbség lép fel. A készülék 10—20 méteres körzetben biztosít védelmet a búvár számára.

A biológiai védekezés útjait is kutatják. A Vörös-tengerben él egy különös hal, a Padarchirus marmoratus. Mirigyei igen erős mérget bocsátanak ki tejszerű váladék formájában. A méreg hatására elbomlanak a vörös vérsejtek és megbénulnak az idegek. Halakat, tengeri csillagokat másodpercek alatt pusztít el ez a méreg. A cápák riadtan menekülnek, amikor megpillantják ezt a lapos formájú úszó méregtárat.

A jövőben remény van arra, hogy az elektronika és a biokémia segítségével halálos cápariasztó módszerekkel lehet majd megvédeni a búvárokat és a víz alatt dolgozó olajkutatókat, régészeket, általában a víz alatti munkahelyeket, valamint a hajótörötteket.

ENDRESZ ISTVÁN

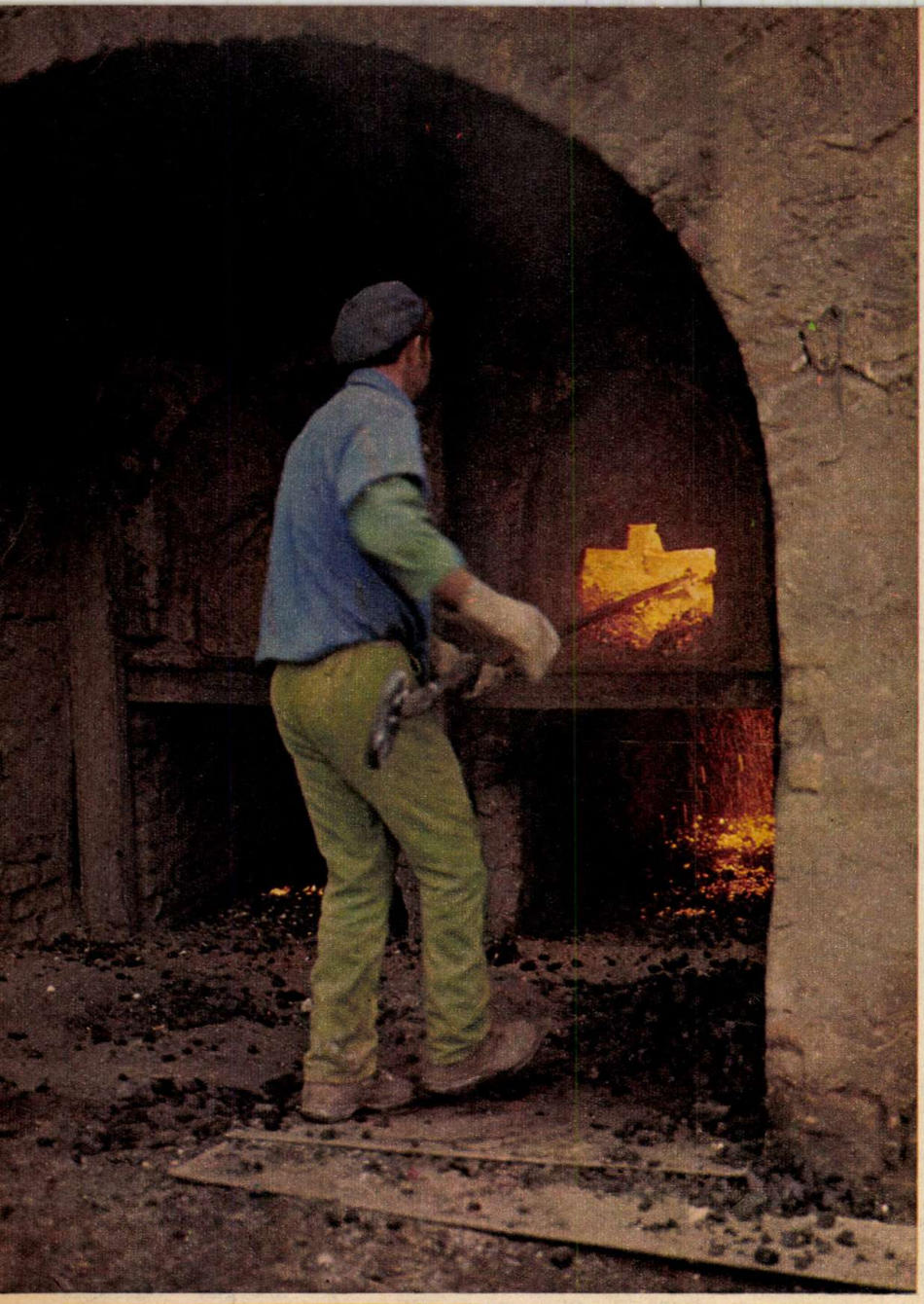

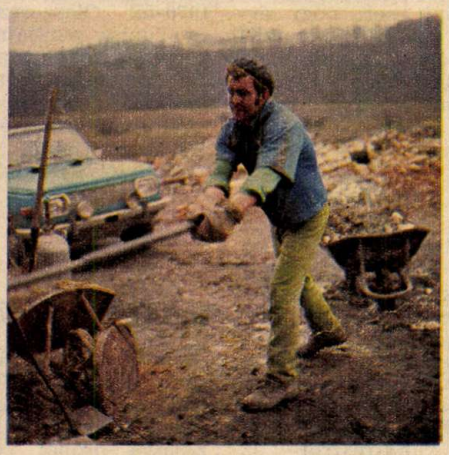

MÉSZÉGETŐK

Mintha a hegy füstölögne, mintha tűzhányó pipázna, úgy tetszik messziről. Pedig itt a környéken csak hideg mészkőhegyek hullámzanak, s a füstöt, a tüzet az ember gerjesztette.

Valamikor sok embert élt a pilisi hegyekben mészégetésből. Főleg malterba, vakolatba, meszeléshez használták a meszet, s annyira hozzá tartozott az élethez, hogy még gyógyítottak is vele.

— Meggazdagodni és tönkremenni egyformán segített a mészégetés — meséli Kompota Ferenc mészégető, a piliscsévi határban az óriás Boksa-kemence felszálló füstjét szemlélve. — Mert nehéz vallatni a felszálló füstöt, a tűztérben lobogó lángot, és nehéz a követ is. Én már huszonöt éve csinálom, néha mégis megtréfál valamelyik. A kemencebontásig semmi sem biztos. Nagyon jó szem, és sok-sok tapasztalat kell ahhoz, hogy az ember meg tudja mondani, hogy „no ezt a követ nem érdemes égetni, nincs benne elég a jó zsíros mészből, sok benne a dolomit"!

Ha begyújtják a kemencét, már nem lehet bolygatni, válogatni. 1600 fokra felfűteni 120—125 mázsa mészkövet nem gyerekjáték! És mesternek kell lenni ahhoz is, hogy a láng színe alapján megtudja az ember, mikor lassíthatja a tüzelést. Hetven órán át éjjel-nappal fűteni kell a kemencét. Ahány mázsa meszet kapunk, legalább annyi mázsa szenet kell elégetni a kő alatt.

— Követ, szenet vásárolunk, hogy meszet égethessünk belőle, de előfordul, hogy többe került az anyag, mint amennyi a nyereség. Ilyenkor a munka már nem is számít, pedig nagyon kopik ám a lapát, a talicska! Kőhegyet, szénhegyet fogyasztunk, hogy salakhegyet növesszünk. Ha sikerült az égetés, jólesik a pihenő. Aztán újra kezdjük, amíg még szükség lesz a munkánkra a gyárak termelése mellett.

Az öreg mészégető Tóth Árpádnak adja át negyedszázados tapasztalatait.

— Így száll mesterről mesterre a tudás — tűnődtem, de Kompota Ferenc kijavított:

— Ez nem mesterség, ez szabad pálya, bárki engedélyt kérhet mészégetésre, ha aztán nem bizonyul a szakma tapasztalt ismerőjének, úgyis tönkremegy, odavész a kőbe, szénbe fektetett pénzecskéje.

GEBRI ANTAL

Fotó: WAGNER MARGIT

SZAKMUNKÁS-TANULÓKAT FELVESZÜNK!

Általános iskolát végzett tanulókat beiskolázunk a következő szakmákra:
esztergályos, marós, hegesztő (kiemelt szakmák),
mechanikai műszerész, gépszerelő, festő-mázoló, asztalos.
A tanulók a kiemelt szakmákban a tanulmányi ösztöndíjon felül havi 200 Ft ösztöndíj-kiegészítést kapnak.
Vállalatunk minden szakmában köt tanulmányi szerződést társadalmi ösztöndíjra, amely havi 250–500 Ft-ig terjedhet.
A tanulók részére kollégiumi elhelyezésről gondoskodunk.

Jelentkezni lehet:
A BUDAPESTI VEGYIMŰVEK
személyzeti és oktatási osztályán,
1097 Budapest, IX., Kén u. 5. sz.

1876
1976

Kétműszakos gyárunkba jó kereseti lehetőséget nyújtó szakmára,

FONÓ-SZÖVŐ

szakmunkástanulónak
szerződtetünk lányokat,
akik az 1977-es tanévben fejezik be az általános iskolát.

A tanulóidő kétéves.

A havi ösztöndíj a tanulmányi eredménytől és az eltöltött időtől függően 850–1050 Ft között van. Az utolsó félévben teljesítménybért fizetünk.

A tanulók kollégiumi elhelyezését biztosítjuk. A szakmunkásvizsga után ifjúmunkásainkat modern leányszállásunkon helyezzük el.

Jelentkezni levélben „Ipari tanuló" hivatkozással lehet.

PAMUTTEXTILMŰVEK BUDAI GYÁRA
személyzeti osztály

Budapest XI., Hauszmann A. u. 20.
Levélcím: 1052 Budapest, Pf. 43.

PATEX

FIATALOK, FIGYELEM!

Általános iskolát végzett fiatalokat, 16 éves korig felveszünk az 1977–78. tanévre **fonó-szövő** ipari tanulónak. A tanulmányi idő 2 év.

JUTTATÁSOK:

Különélési pótlék vidékieknek havi 500 Ft.
Társadalmi ösztöndíj helybeli lakosoknak havi 450 Ft.
Havi 90 Ft-ért reggeli, ebéd, vacsora, munkaszüneti napokon is.
Ingyen tankönyv és munkaruha. Elhelyezés kollégiumban.

A kezdő tanulóbér havi 410-től 610 Ft-ig, amely a tanulmányi eredménytől függően változik.
FIÚ TANULÓINKAT A SIKERES SZAKMUNKÁSVIZSGA UTÁN SEGÉDMŰVEZETŐVÉ, később MŰVEZETŐVÉ képezzük
Továbbtanulásra az üzemi szakközépiskolánkban fiúk és lányok számára egyaránt mód nyílik.
Jelentkezni lehet szombat kivételével bármely munkanapon 7-től 15.30-ig, személyesen:
PNYV MAGYAR PAMUTIPAR személyzeti és oktatási osztály, 1046 Budapest IV., Erkel u. 30.

KI KELL LÉPNI A SZOBÁBÓL

Az idei tél végre hasonlít ahhoz, amit általában télnek szokás nevezni. Néhány évi távollét után Télapó ismét hosszabb időre megtelepedett körünkben, és bőségesen hozott havat is, jeget is.

A természet megdermedt a hűvös meglepetéstől, a föld és a víz kőkemény lett, az eső puha, fehér hóvá szelídült. Minden megváltozott, csak a tizenéves ember maradt a régi: játékos, vidám és eleven. A hódunnában gázolva, a szikrázó jégen suhanva, sőt olykor-olykor elvágódva is rátalál a számára létfontosságú öröm és nevetés megfelelő adagjaira!

Ezt bizonyítjuk képeinken, amelyek egy téli túrán, valamint a Városligeti Műjégpályán készültek. És ha valaki még ezeknek a „dokumentumoknak" sem hisz, a legjobban teszi, ha személyesen jár utána a dolognak.

Csak ki kell lépni a szobából, és máris beléptél Télapó kissé hideg, de csillogóan érdekes birodalmába . . .

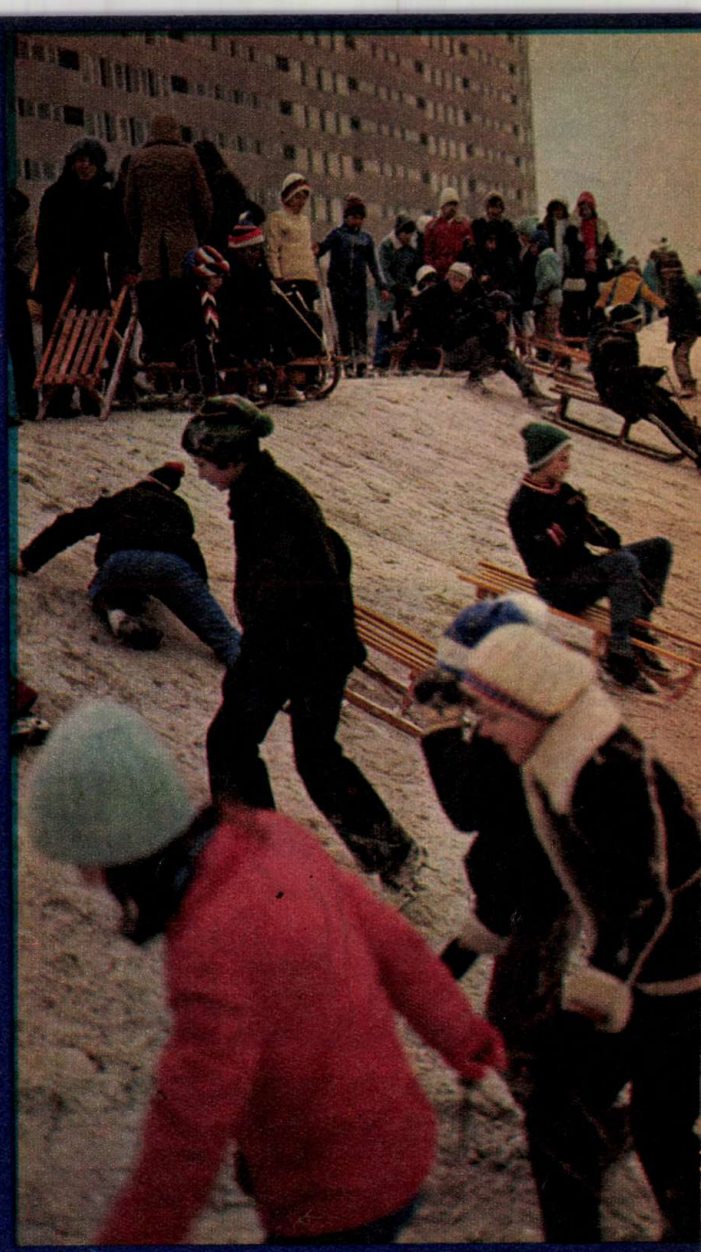

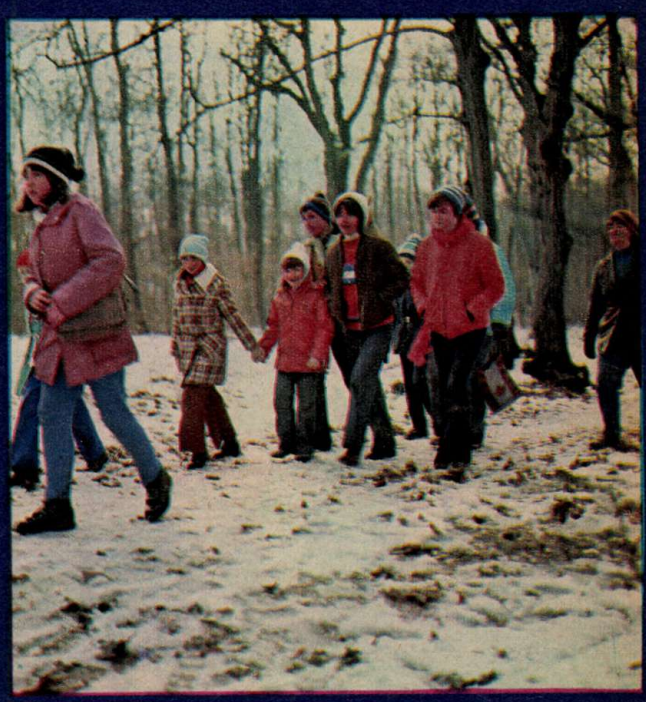

IZOMLECKÉZTETÉS 1.

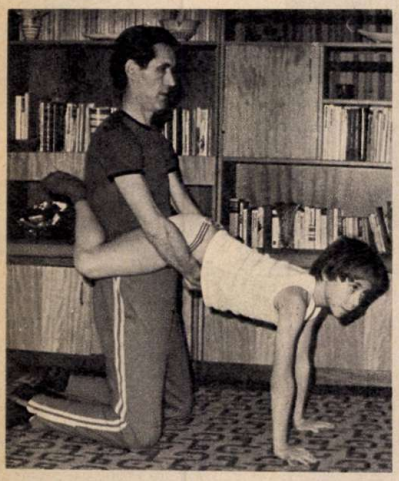

A tél szinte tálcán kínálja a kifogást. Mi mozognánk ugye, de hát odakint hideg van, sár van, szélvihar van, eső zuhog, hó szakad... hát lehet így?

Hát lehet. Némi fantáziával és persze akarattal pompás edzőteremmé varázsolhatjuk otthonunkat, és könnyedén „megleckéztethetjük" izmainkat. Az iskolai házi feladatok általában amúgy is szellemi energiáinkat veszik igénybe az esetek többségében. Tekintsük a jövőben a testnevelést is — házi feladatnak!

*

1. Álljatok alapállásba. Egyik lábatokat nyújtsátok előre és lassan ereszkedjetek le guggolásba. (1. kép.) A neheze csak ezután következik: ebből a szokatlan helyzetből fel is kell állni, méghozzá — féllábon! Első kísérletre valószínűleg nem fog sikerülni a dolog. Akinek másodikra sem sikerülne, az nyugodtan használhat segédeszközt is, kézzel is segítheti a felállást, valamilyen bútorra támaszkodva. (Szék, ágy, stb.) A gyakorlatot mindkét lábbal, felváltva végezzétek!

2. Hátizom-erősítő gyakorlat. A feladat elvégzéséhez célszerű apukát is bevonni. A gyakorlatot a 2—3. képen látható módon végezzétek. A „leckének" ez a része könnyebbé, illetve nehezebbé tehető attól függően, hogy az apu derékon felül vagy a combokon biztosítja az alátámasztást. Hogy az apu is végezzen valami munkát, a felemelkedéssel egyidőben leülhet a sarkára vagy pedig — feláll.

3. Egy kis játék! Hidat „építünk" a 4. számú képen látható módon. Társunk vagy testvérünk feladata, hogy vagy a híd alatt vagy a híd felett átjusson. Ehhez azonban a „hídnak" magas csípőemelést vagy pedig karhajlítást kell végeznie! A szerepek természetesen felcserélhetők.

*

A gyakorlatokat a kellemes elfáradásig végezzétek. Közben tartsatok rövid pihenőket, amelyeket lazító mozdulatok elvégzésére is felhasználhattok. Nagyon fontos, hogy ezeket a feladatokat rendszeresen végezzétek és törekedjetek arra, hogy az „izomleckéztetést" minél szabályosabban hajtsátok végre, mert ezzel biztosítjátok leginkább az izmok kellő igénybevételét!

Kép és szöveg:
LOVAS ALBERT

PAJTÁS

KEDVES ISMERŐS 2.

A Tótágas című film
két kedves szereplője:
Palásthy Beáta
és az ötéves
Sonkoly Tamás

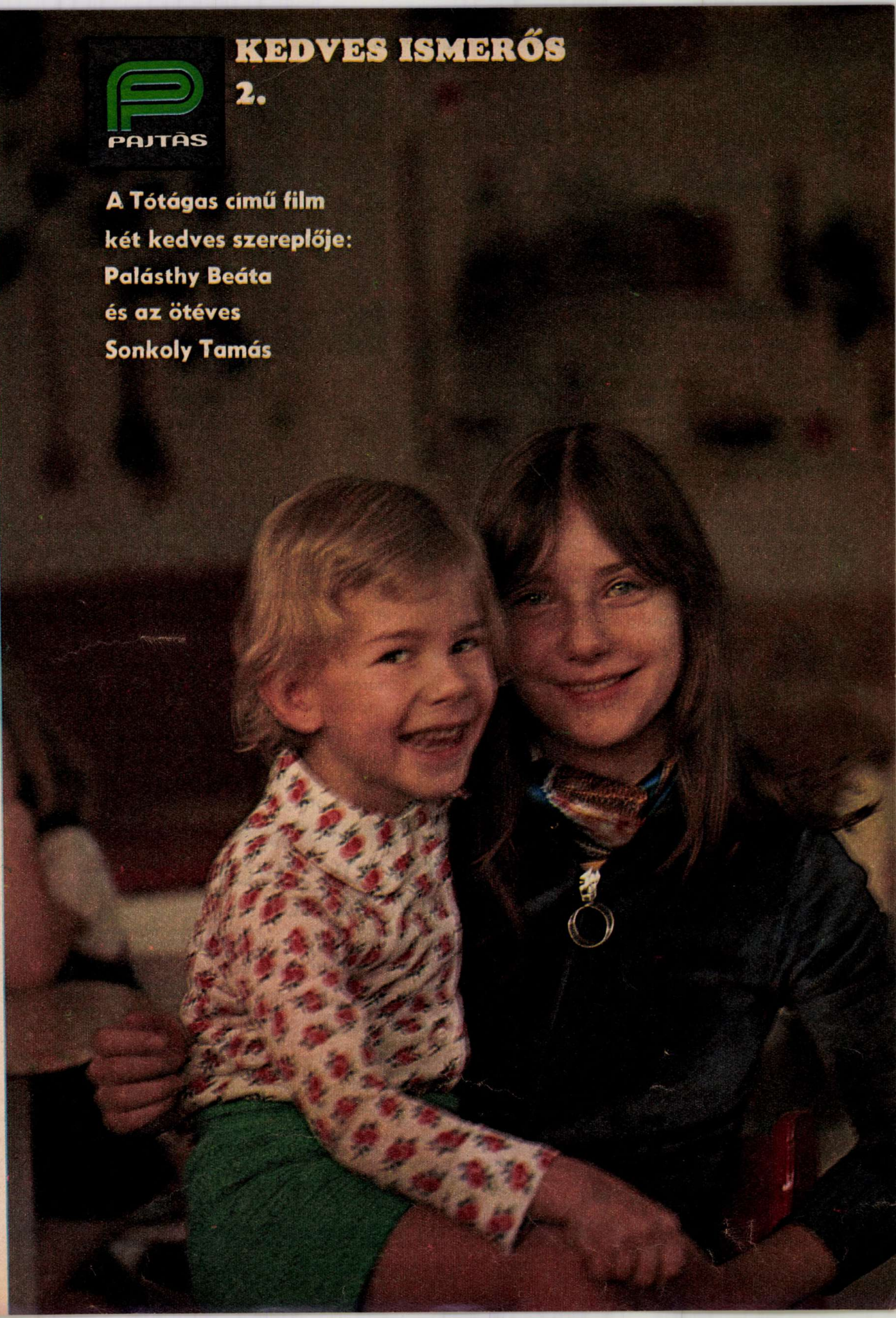

PÁLYAVÁLASZTÓ FIATALOK FIGYELEM!

Szakmunkástanulókat felveszünk a következő szakmákba: **kőműves, ács-állványozó, vas- és fémszerkezeti lakatos, épületasztalos, villanyszerelő, víz- gázszerelő, központifűtés-szerelő, hideg-melegburkoló** továbbá budapesti vagy Pest környékieket **szobafestő-mázoló** szakmába.

Tanulónak jelentkezhetnek azok a fiatalok, akik a 14–17. életévüket 1977-ben betöltik és az általános iskola 8. osztályát elvégezték, illetve akik jelenleg a 8. osztály tanulói. Vidékieknek a tanulmányi időre tanulóotthont, teljes ellátást, valamint szakképzett nevelőtanári felügyeletet biztosítunk. Igénybe vehető rendszeres és kedvezményes hazautazás, munkaruha, nyereségrészesedés, társadalmi ösztöndíj különböző sportolási lehetőségek.

Kőműves, ács-állványozó, központifűtés-szerelő, víz-gázszerelő szakmában havonta az alapösztöndíjon kívül 250 Ft kiegészítést is adunk.

Személyes és levélbeni érdeklődésre részletesen válaszolunk. Címünk: Fővárosi 3. sz. Építőipari Vállalat. Budapest XIII., Lehel u. 1 c/a. Szakoktatási csoport. Tel.: 409-545

FIGYELEM!

A Kispesti Textilgyár 1184 Budapest XVIII., Fáy u. 2. az 1977/78-as tanévre felvesz fonóipari tanulónak lányokat, szövőipari tanulónak fiúkat és lányokat

A képzés időtartama: 2 év

Juttatások: a tanulók havonta 350–550,– Ft tanulmányi ösztöndíjat és 500,– Ft különélési pótlékot, valamint az érvényben levő jogszabályokban előírt juttatásokat kapják. A felvett szakmunkástanulóknak kollégiumi elhelyezést nyújtunk.

A szakmunkástanulók havi 95,– Ft-ért napi háromszori étkezést kapnak, munkaszüneti napokon is.

Jelentkezni lehet a személyzeti oktatási osztályon személyesen vagy levélben szombat kivételével mindennap reggel 7 órától délután 3 óráig. Telefon: 273-711

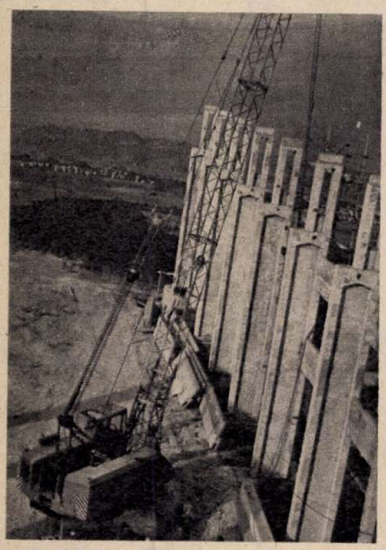

BIZTOSÍTSÁTOK JÖVŐTÖKET! NYOLCADIKOS FIÚK!

Jelentkezzetek szakmunkástanulónak a 31. sz. Állami Építőipari Vállalatnál! Budapesti és vidéki szakmunkásképző intézetekben az alábbi szakmákban képeznek szakmunkásokat a vállalatnak: **kőműves, ács-állványozó, vasbetonkészítő, festő-mázoló-tapétázó, hidegburkoló, vas- és fémszerkezeti lakatos, villanyszerelő, építőgépszerelő és épületasztalos.**

A 3 év képzési idő alatt **ingyenes kollégiumi ellátásról és étkezésről** gondoskodunk. Téli és nyári **munkaruhát** adunk.

Az ösztöndíj összege a tanulmányi eredménytől függően változik.

A vasbetonkészítő, az ács-állványozó és a kőműves szakmákban havi 200,– Ft **ösztöndíjkiegészítést** fizetünk.

Aki a vállalattal szerződést köt, további **250,– Ft társadalmi ösztöndíjban** részesül.

A harmadikosokat **teljesítménybérrel** foglalkoztatjuk, havi keresetük 1200,– Ft-tól 1600 Ft-ig terjedhet.

Sportolásra és üdülésre lehetőség van. A sikeres szakmunkásvizsga letétele után a vállalatnál maradó fiatalok **külföldi munkahelyeinken** is dolgozhatnak.

Válasszatok szakmát!

Gyertek az építőiparba!

Vegyetek részt az országos jelentőségű nagyberuházások kivitelezésében!

ÁE 31

Jelentkezni lehet: személyesen, levél útján vagy a jelentkezési lap elküldésével. **Címünk:** 31. sz. Állami Építőipari Vállalat szakoktatási csoport 1364 Budapest, V., Petőfi Sándor u. 7.

DOBOGÓ SZÍNPAD

Pipogya fráter...

(A Dobogó Színpad onnan kapta elnevezését, hogy műsora bármelyik tanteremben előadható. A „díszleteket" egy ügyes rajzoló felrajzolja a táblára, és már kezdődhet is az előadás. A szín ezúttal egy szoba belseje. Anyu az asztalnál ül, apu dühösen járkál előtte.)

APU: Nagyon kérlek, te csak ne csitítgass! Most bemegyek, felébresztem és kettéhasítom. Felnégyelem! Miszlikbe aprítom!

ANYU: Izgatottnak látszol...

APU: Izgatottnak...? De hiszen az őrület küszöbén toporgok!

ANYU: Jó, jó. Csendesebben toporogj. A mi kis Alfrédkánk már alszik.

APU: (fojtottan, de továbbra is dühösen) Alszik. Ó, milyen megható. A kis Alfrédka... Napközben pedik kettes a magaviselete. Annyi, vagy nem annyi...?!

ANYU: Annyi. Tulajdonképpen lehetne rosszabb is...

APU: Csakugyan! Miért is emésztem magam? Mások ebben a korban már régen a börtönben ülnek, nem igaz? Ehhez képest Alfrédka afféle savanyú mintagyerek. De sejthettem volna... hiszen a te kalóz véred csörgedezik benne! Nektek egy kettes magaviselet már bravúrnak számít!!...

ANYU: Ne lovagolj már azon az átkozott kettesen. Ha tudnád, milyen semmiségért kapta.

APU: Sejtem. Biztosan köhintett egyet diszkréten az órán, mire az a véres húson nevelkedett pedagógus, aki amúgy is utazik a mi kis Alfrédkánkra...

ANYU: Igen is utazik! A mi kis Alfrédkánk csak azt tette, amit már oly sok kutató és rendszerező elme megtett a történelem folyamán. Kísérletezett!

APU: Istenem... a tudomány fáklyavivője. De most már ne kímélj, drága Emerenciám, hadd hallom, mivel kísérletezett?

ANYU: Magfizikával.

APU: Mi van...?

ANYU: Most csak nézel, mi? Igenis magfizikával. Vett valahol egy fél liter tökmagot, és tanulmányozni kezdte a röppályájukat. El tudod te képzelni, hányféle tényező befolyásolja egy tökmag ballisztikus pályáját?

APU: Nem tudom. Világéletemben utáltam a tökmagot is, meg a fizikát is.

ANYU: Szerencsére a mi kis Alfrédkánk nem a te pipogya természetedet örökölte! Sajnos a kísérletei még kezdeti stádiumban vannak, mert az egyik lövedék éppen Wurlitzer tanár úr elé csapódott be, amint éppen a táblára írta érdektelen képleteit!

APU: (Hirtelen minden mérge elszáll) De hiszen ez óriási! A jó öreg Wurlitzer, hu-hu-ha-ha!... „A megtett út egyenlő az idő és a sebesség szorzatával..." És akkor puff! Egy tökmag. Jaj, nem bírom...!

ANYU: (nyomatékkal) Szóval mint mondottam, szerencsére nem a te pipogya természetedet örökölte.

APU: Parancsolsz, drága Emerenciám? Mármint hogy az én pipogya természetem. Hát jól figyelj, drága Emerenciám! Én a mi kis Alfrédkánk korában már három iskolából ki voltam zárva, mert olyan élethűen utánoztam a vadászó leopárd hörgését, hogy a biológia tanáraimat ájultan szállították el a szertáraikból, mert azt hitték, hogy a kitömött állat életre kelt. Figyelj csak! (Hörög.)

ANYU: Nagyon kérlek, ne bőgj itt nekem éjnek évadján, mint valami elkeseredett tehén. Leopárd, nagyon jó...!

APU: Azt mondod, drága Emerenciám, hogy tehén? Hát akkor ezt hallgasd meg! Egyik hajnalban az iskola valamennyi tábláját bekentük szurokkal, úgyhogy a tanerő ingujjra vetkőzött, mire fel tudta írni, hogy ánégyzet, plusz bénégyzet, egyenlő cénégyzet!

ANYU: Könnyű azt mondani!

APU: Méghogy pipogya fráter! Ha éppen tudni akarod, a te kis Alfrédkád a pipogya fráter! Hogy lehet valaki ilyen mafla, hogy pont a pedagógust találja el a fékevesztett kísérletei közben? Én, ha akartam, eltaláltam direkt. Véletlenül...! A mulya kölyke. Megérdemelné, hogy kettéhasítsam. Hogy felnégyeljem, hogy miszlikbe aprítsam... De be is megyek hozzá, most azonnal! (Indul.)

(Betoppan Alfrédka pizsamában, a kezében ellenőrző könyvet lobogtatva.)

APU: Öö... mi van? Te nem alszol?

ALFRÉDKA: (kajánul) Sajnos nem tudok. Minden szó behallatszik... Itt írd alá, légy szíves!

ANYU: És közben gondolj a vadászó leopárdra.

(Apu fogcsikorgatva aláírja az ellenőrzőt, Alfrédka pedig boldogan kiszalad.)

CSER GÁBOR

PÁLYAVÁLASZTÁS ELŐTT ÁLLÓK!

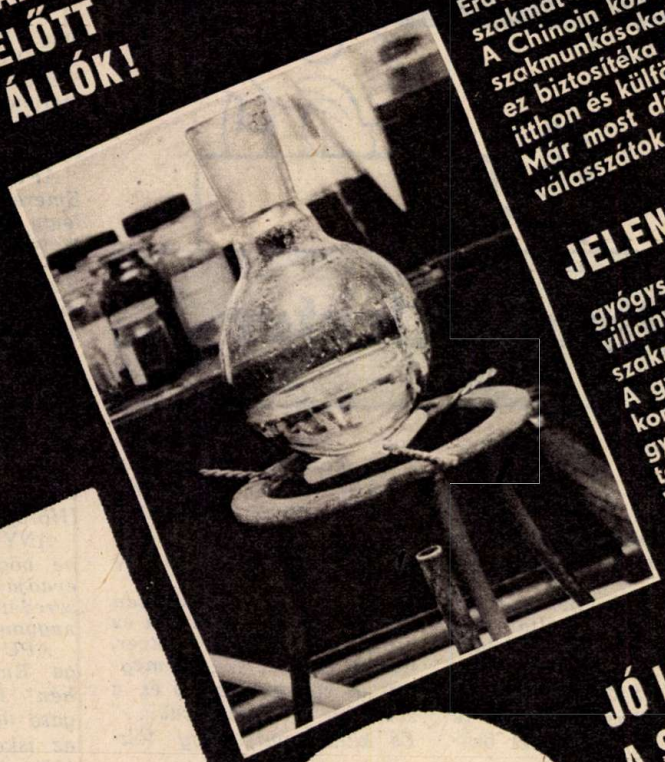

Érdekes, változatos szakmát ajánlunk figyelmetekbe! A Chinoin közössége kiváló szakmunkásokat nevelt, ez biztosítéka gyárunk jó hírnevének itthon és külföldön egyaránt. Már most dönthettek továbbtanulásotokról, válasszátok a gyógyszergyártó szakmát

JELENTKEZZETEK!

gyógyszergyártó (vegyész), lakatos, hegesztő, villanyszerelő, esztergályos, csőszerelő szakmunkástanulónak.
A gyógyszergyártó tanulókat korszerű tanlaboratóriumban, gyógyszeripari tanműhelyben képezzük.
Vállalati ösztöndíj!
A római-parti csónakházunkban sportfelszerelésekről is gondoskodunk.

JÓ LEHETŐSÉGET KÍNÁL A SZAKMA MEGTANULÁSÁHOZ A CHINOIN GYÓGYSZERGYÁR

CÍMÜNK:
CHINOIN GYÓGYSZERGYÁR
Oktatási osztály,
Budapest IV., Tó u. 1–5.
Telefon: 292-900 (531-es mellék); és
CHINOIN NAGYTÉTÉNY
GYÁREGYSÉG
Személyzeti osztály,
Budapest XXII.,
(Nagytétény),
Bányaláb u. 2.
Írásbeli jelentkezés:
1325 Budapest,
Postafiók: 110.

Kulturális kis magazin

Pajtás

Műsorajánlat

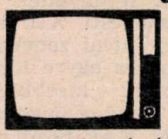

Amikor a februári műsorajánlatot kértem Gaál Ferenctől, a TV Gyermekosztálya helyettes vezetőjétől örömhírt közölt velem:

— Amint a felnőtt műsorból ismeritek a „Műsorainkat ajánljuk" sorozatot, mi is indítunk egy hasonlót a gyerekek számára, „Ide süss!" címmel. Mindig a hónap végén ízelítőt ad a következő hónap gyermekműsoraiból. Egy-egy adás témájával kapcsolatosan véleményeket közöl, vitát indít. Ez a 25 perc önmagában is érdekes lesz, mert nem csak egyszerű műsorajánlatot adunk, hanem elvisszük nézőinket egy-egy felvétel helyszínére, meglessük munka közben a stábot, vagy éppen a vágószobába kukkantunk be. Minden hónap utolsó szombatján, délután jelentkezünk, először február 26-án.

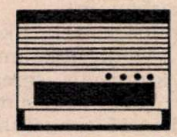

„Száncsengő" címmel hangzik el az a zenei műsorunk februárban, amely egy igen érdekes sorozat egyik adása. Ebben a sorozatban különböző témákhoz válogatott versek és zenedarabok szólalnak meg. Elsősorban természetesen szórakoztatni akarja hallgatóit, de tanítani is. Olyan kis zongoradarabok kapcsolódnak a versekhez amelyek alkalmasak arra, hogy a költői képek mellett az élmény a muzsika nyelvén is megszólaljanak. Ezek megtalálhatók a gyerekek számára írt zongorafüzetekben is. Így bárki zongora mellé ülhet közületek, s el tudja játszani őket.

Összeállításunk témája a tél: a tél örömei, látványa, a hóesésben bújkáló játék. Minden gyerek felfedezte, hogy milyen gazdag évszak a tél, hogy mennyi szépség lakik benne. Talán csak a költők tudnak többet róla. Hallani is finomabban hallanak, mint mi általában. A hózizegést csakúgy szavakba tudják foglalni, mint a szél sóhajait. A szánesengő is verssé lesz, ha ők hallják, a kis cinke táj fölé sírt szomorúságával együtt. Ugye ismeritek?

Éj-mélyből fölzengő
csing-ling-ling — szánesengő,
szánesengő — csing-ling-ling.
tél öblén távol ring.

Ezt a műsort február 21-én 13.33-kor hallhatjátok a Petőfi adón. (Szabó Éva)

Menjünk moziba!

Fekete gyémántok

Újra Jókai-regényt láthatunk filmen Várkonyi Zoltán rendezésében. A kétrészes, színes film főbb szerepeiben Huszti Péterrel, Sunyovszky Szilviával, Haumann Péterrel, Koncz Gáborral találkozhatunk. A bemutató február 17-én lesz.

POP-HÍREK

1977-ben is sok külföldi lemezújdonsággal ismerkedhettek meg. A slágerzene kedvelőinek Demis Roussos „Emlékek", és „Az egyetlen erényem" című nagylemezét, valamint a Pussycat együttes „Először is" című albumát ajánljuk. A néger zene hívei Barry White lemezét vehetik meg. Akik a legendás Beatles együttes muzsikájával szeretnének megismerkedni, azoknak a „Rock and roll" válogatásra hívja fel a figyelmét. Akik pedig a modern rockzenére esküsznek, azok a David Bowie „Állomásról állomásra" című nagylemezének örülhetnek.

A hazai zenekarok közül a Neoton új, „Menedékház" című lemeze érdemel említést. Az album legsikerültebb dalára, a „Maradj még egy percet" címűre, már szavazhattok slágerlistánkon.

A PAJTÁS SLÁGERLISTÁJA

A levelezőlapra ragasztott kis rajzokkal szavazhattok, melyik szám tetszik legjobban?

Pásztor L.: Maradj még egy percet (Neoton—Kócbabák)
Szigeti E.: Lámpaláz (Beatrice—Mikrolied)
Presser G.: Ahogy mindenki (Lokomotiv GT)
Szörényi L.—Bródy J.: Levél a távolból (Fonográf)
Papp I.—Várszegi G.: Mosolyogj, ha elém állsz! (Gemini)

II. SLÁGERLISTÁNK HELYEZÉSEI:

I. Gábor S. P.—Huszár E.: Nem lehet boldogságot venni (M 7)
II. Gallai P.—Köves T.: Szállj fel magasra (Piramis)
III. Novai G.—Miklós T.: A zenegép (Generál)

Slágerlistáink legeredményesebb együtteseit vagy énekeseit a Kedves ismerős portrésorozatunkban folyamatosan bemutatjuk, így szavazataiddal esetleg egész oldalas színes fotót szerezhetsz kedvenceidről.

Öt percben

Néhány hónappal ezelőtt interjút készítettünk Lőrincze Lajossal, a nyelvtudományok doktorával, édes anyanyelvünk néhány alapkérdéséről. A beszélgetésnek igen jó visszhangja volt: máris több levelet kaptunk anyanyelvünk ápolásának gondjairól. Egyik olvasónk arra kíváncsi, hogyan születnek a professzornak a rádióban több mint két évtizede rendszeresen elhangzó népszerű, és igen hasznos ötperces előadásai. A kiváló nyelvész készségesen engedett bepillantást műhelytitkaiba. És mivel ezek a titkok nagyon tanulságosak minden krónikás, naplót, levelet, dolgozatot író, kiselőadást tartó pajtás számára örömmel közreadjuk őket:

— *Őszintén meg kell mondanom, hogy nem dolgozom könnyen. Nagyon nehezen fogalmazok, néha sok-sok órába kerül egy-egy „ötperc" megfogalmazása. Van úgy, hogy az első mondatot leírom, azután nem mégyek tovább, hanem egy másik témába kezdek. Már az indítás sok gonddal jár. Olyan gondolattal kell bevezetnem az ötperces kis előadást, hogy felkeltse az érdeklődést, amiről beszélni akarok. Meg kell mondanom röviden, de világosan, hogy mi lesz a mai téma. Amikor ezt bejelentettem, részletesen, pontosan ki kell fejtenem, hogy milyen nyelvi kérdést boncolgatok, milyen hibákat követtünk el azzal kapcsolatban.*

— *Hogy hihető legyen a dolog, idéznem kell könyvekből, napilapokból, esetleg az élő nyelvből. Mindezt persze úgy, hogy szárazzá, unalmassá ne váljék. Ezután jön az elmondottak összefoglalása, és a helyes nyelvi forma kifejtése. Ilyenkor segítőtársakat keresek, más nyelvművelők véleményét idézem, de különösen nagy íróink példáit. Az utóbbit azért, hogy színesebb, érdekesebb, vonzóbb legyen a különben nem mindig szórakoztató fejtegetés.*

Azután még mindig gond a jó, csattanós befejezés: azt szeretném, hogy emlékezetes maradjon az előadás, és az utolsó mondat is hozzájáruljon ahhoz, hogy a hallgató jó ízre emlékezve, jó érzéssel gondoljon vissza rá. P. L.

Mónika töpreng

A tehetség egy életen át, de különösen a gyerekkor és az ifjúság éveiben, türelmetlenül keresi magának a legmegfelelőbb megjelenési, megvalósulási formát. Hányan próbálkoznak kis elbeszéléseket írni, vagy a költészettel kacérkodnak, mások rajzolással, festészettel kísérleteznek, megint mások valamelyik sportág vonzáskörébe kerülnek, vagy báboznak, tánccsoportba járnak stb.

Az ötödikes Erdei Mónika hamar észrevette, hogy az ő tehetsége legjobban a zene birodalmában érvényesülhet. Szeret énekelni is, de a hangszerek varázsa egyre jobban csábította. Milyen nagyszerű dolog szépen megszólaltatni őket! Így kezdett el ismerkedni a zongorával, majd hegedűlgetett. s végül — kikötött a furulyánál.

Könnyen tanulta meg a „mesterség fogásait", hiszen megszerette a hangszert, s alig várta, hogy tanulás után kedvére gyakorolhasson. Négy éve játszik a kilenclukú, barnára pácolt kis „csodafurulyán". Tehetségére — és most már elmondhatjuk: tudására — hamar felfigyeltek iskolájában, a budapesti XII. kerületi Városmajor utcai zenei általános iskolában, és egyre többször szerepeltették kisebb-nagyobb iskolai rendezvényeken, igen szép sikerrel. Ezek közül kiemelkedett az iskola hagyományos, műsoros ünnepélye május 1-én a MOM kultúrtermében, ahol vendégül látták az iskola baráti körét és a szülőket, nagyszülőket is. Mónika itt is fellépett, altfurulyán játszott és szerepelt az énekkarban is.

Az igazi emlékezetes siker azonban akkor következett, amikor a kerületi kulturális seregszemlén Haydn „Szerenád" című szerzeményét adta elő zongorakí-

Jubileumi kiállítást rendeztek Pécsett

Az Úttörőszövetség megalakulásának 30. évfordulójára képzőművészeti pályázatot hirdetett a pécsi Szabó István Úttörőház az ország úttörő- és művelődési házaiban működő képzőművészeti szakkörök részére. A beküldött pályaművek közül kiállításra került a hajdúböszörményi, a salgótarjáni, a balassagyarmati, a hajdúszoboszlói, a debreceni, a szarvasi, a zalaegerszegi, a nagykanizsai, a pécsi és a budapesti Asztalos János Úttörőház szakkörének, valamint a bonyhádi, a nagymányoki, a törökszentmiklósi, a nagyrábéi, a kabai, az abonyi, a körösszakályi, a bagi, a szolnoki, a bázakerettyei és a lenti járási művelődési ház szakkörének az anyaga. A kitűnő válogatást a pécsi Hírlapolvasóban láthatta a város lakossága.

A sokszorosító grafika és grafika csoportban I. díjat nyert Rétfalvi Bernadett 11 éves pécsi, II. díjat Szabó Gyula 13 éves hajdúböszörményi pajtás. A képzőművészet és rajz kategória I. helyezettje Klem Éva, 8 éves nagymányoki úttörő lett. A pécsi Úttörőtanács különdíját Herbert Miklós, 14 éves pécsi úttörő kapta „Elefánt" című fémdomborításáért. (Gebri — Fotó: Gregorics)

sérettel és — aranyérmes lett! Büszke is volt tanítványára Gabi néni, azaz Péterdi Gabriella furulyatanárnő, és természetesen Mónika őrse, az Esze Tamás őrs, illetve nagyobb úttörőközössége, a Kodály raj.

A siker önbizalmat adott. Az idén is indulni akar a kulturális szemlén, csak egy baj van: kezdi ismét megszeretni a hegedűt. „Melyiket válasszam?"... Sokat töpreng ezen mostanában. És lehet, hogy végül két hangszerrel is dobogóra lép.

Amikor meglátogattuk, kérésünkre népdalokat játszott. Könnyedén, rólunk megfeledkezve, önmaga gyönyörűségére. Még ma is hallom azt a furulyaszót:

A csitári hegyek alatt
régen leesett a hó.
Azt hallottam kisangyalom,
véled esett el a ló...

PAPP LÁSZLÓ

A Móra Kiadó jelenti

Az elmúlt év utolsó hónapjaiban a Móra Ferenc Ifjúsági Könyvkiadónál úttörők részére az alábbi könyvek jelentek meg: Cooper: Nyomkereső, Az utolsó mohikán, Vadölő, Bőrharisnya, Préri; Csapody—D. Nagy: Vadvirágok 2; Hegedüs: Erdőntúli veszedelem; Lornsen: Mit üzen Abakusz?; Teknős: Háború a vadonban; Webster: Nyakigláb Apó; A forradalom születésnapján; Gajdar: Timur és csapata; Halasi: Kölcsönkért szülők; Halák: Tenni, vagy nem tenni? Hunyady: Pepito; Kertész: A lámpás hölgy; Kittenberger: Kelet-Afrika vadonjaiban; Megay: Könyves könyv; Nagy a világ; Pócs: Kultúrnövények; Scott: Ivanhoe; Fűzértánc; Ignácz: Névben él; Indiai regék és mondák; Kipling: A dzsungel könyve; László: Egy falu elindul; Nagy a világ; Szalkay: Pókok, skorpiók; Tótfalusi: Bábel örökében; Vidor: Vasárnap döntő

Nemzetközi sikerek

„Gyermekek az elektronika korában" címmel nemzetközi gyermekrajzpályázatot hirdettek Genfben, amelyen a budapesti Mártonhegyi úti Petőfi Sándor Úttörőcsapat tagja, Kelemen László 7. c. osztályos tanuló nyerte az első díjat.

— Olyan linót metszettem — mondta Laci —, amelynek a közepén egy hatalmas földgömbön gyerekek állnak és telefon-összeköttetésben vannak egymással. Szeretem az elektrotechnikát, a fantasztikus regényeket, érdekel az űrhajózás. A Galaktika című folyóirat is jár nekünk, és rendszeresen olvasom.

— Hogy sikerült ilyen szép eredményt elérned?

— Elsősorban Bakonyi Mihálynak, rajztanáromnak köszönhetem, aki nagyon sokat foglalkozott velem.

— Úgy tudom, az úttörő rajzszakkörnek is tagja vagy.

— Már ötödik osztályos korom óta. Most a felvételire készülök. A Képzőművészeti Gimnáziumban szeretnék továbbtanulni.

*

Az indiai Shankar nemzetközi gyermekrajzversenyen Berencsi Irén hajdúnánási úttörő Nehru-aranyérmet nyert. Magyar gyerekek még kilenc ezüstérmet és nyolc elismerő oklevelet is szereztek. (Képünkön Kelemen Lacit, a genfi győztest látjátok.)

Nálunk történt, hogy...

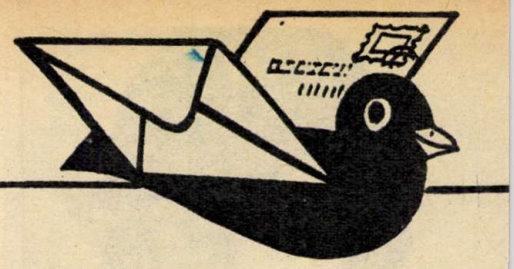

Félév után újrakezdtük

KÖNYVTÁRBA JÁRUNK

Ötödiktől kezdve együtt vagyunk. Sokszor tanultunk délutánonként közösen. Az őrs egyik tagja felolvasta a tananyagot, majd megbeszéltük és egyenként felmondtuk. Eljártunk könyvtárba is, ahol kiegészítésül az anyaghoz illő könyveket olvastunk. Kiosztottuk egymás közt a tantárgyakat aszerint, hogy ki tudja legjobban. A gyengébb tanulók negyed nyolcra jöttek iskolába és mi megbeszéltük velük az anyagot.

Legrosszabb eredményünk is jobb volt hármasnál, s a jó tanulóknak sem ártott a közös tanulás.

Tyereskova őrs, Nagymágocs

TÜKRÖT KÉSZÍTETTÜNK

Tükrünk egy füzet, amelybe mindannyiunk jegyeit beírjuk. Az előző félévi jegyeink az „alapjegyek". Minden újabb osztályzat az őrs eredményén ront, vagy javít. Az ötös tanuló egy pontot kap egy újabb ötösért. A hármas és a négyes többet. Természetes, hogy segítünk egymásnak.

Tükrünket gyakran megnézi csapatvezetőnk, Györe Istvánné is. Eddig még csak dicséretet kaptunk.

Patkó őrs, Kondoros

KETTESMENTES ÉVET!

A várpalotai egyes számú általános iskola Barátság Őrsének tagjai vagyunk. Orosz tagozatos osztályba járunk, ezért nem a bukásmentes, hanem a kettesmentes év teljesítését vállaltuk.

Mindenki abból a tárgyból segített a másiknak, amit a legjobban tudott. Napirendet készítettünk, és beosztottuk, mikor, ki, kivel és mit tanul.

Barátság őrs, Várpalota
Ambrózy Mariann
és Berki Zsuzsa

EGYÜTT A NAPKÖZIBEN

A tanév elején elhatároztuk, hogy a tanulmányi, de a társadalmi munkában is az élre törekszünk. Azóta az osztályban tanulópárokat, a napközben pedig tanulócsoportokat szerveztünk. Egy-egy szünetben is kikérdezzük egymást.

Karsai Szilvia, Bares

A KISZ-esekkel együtt

JELMEZBÁL LESZ

Rajunk barátságot kötött az ajkai üveggyár KISZ Huta alapszervezetével. Első találkozásunk a KISZ-gyűlésen volt. Megbeszéltük, és közösen összeállítottuk a féléves munkatervet. Rendezünk közös kirándulásokat, vetélkedőket, farsangi jelmezbált, műsoros estet és üzemlátogatást.

KISZ-es barátaink a korrepetálásokat is vállalták. Hetenként négy tantárgyból egy-egy órát foglalkoznak a gyengébbekkel. A gyakorlásokkal a KISZ-esek sok segítséget adnak ahhoz, hogy valamennyien elnyerjük a bukásmentes őrs címet.

Ruttner Gyöngyi, Ajka

SZÍNES TV

A KISZ-tagok az elmúlt nyáron az iskola udvarán szabadtéri színpadot építettek. Hogy napközink szebb legyen, falipolcokat készítettek. A könyvek, a füzetek és az egyéb használati eszközök mellett hímzett terítőket, virágokat, dísztárgyakat tettünk rá. Az ablakokra szép új sötétítő függönyt varrtunk.

A termelőszövetkezetnek mindenben segítünk, ezért ők is védnökséget vállaltak iskolánk fölött. A napközinek színes televíziót vásároltak. A fotószakkör megalapításához megvásárolták a felszereléseket.

Szvára István, Encsencs

Mit üzen a Pajtás?

VARGA MÁRIA, BÁCSALMÁS: Kitűnő ötlet, hogy névnapfelelőst is választottatok. Ildikót ki köszönti?

MENDLER ÉVA, NEMESNÁDUDVAR: Máskor is írjál a tesvércsapatok találkozójáról. A téli sporteseményekről is várjuk a beszámolót.

PLATENIK TÜNDE, NAGYKŐRÖS: Nem tudhatjuk, mennyit érnek a régi könyv festményei. Ha pénzben akarod mérni az értéküket, becsültesd meg valamelyik antikváriumban. Versed gondolatai szépek, a kifejezőkészségen még javítanod kell.

NAGYISTÓK MARIKA, CSONGRÁD: A lapot köszönjük. Levelet is írjál!

PINTÉR JUDIT, MAGYARKESZI; HUSZTI TÜNDE, DUNASZEKCSŐ: Jó az ötleted. Pufit sem kell félteni!

ORMAI MELINDA, VILLÁNY: Édesanyádnak igaza van, kedvesen írsz, de az a legfontosabb, hogy szereted a verseket. Nemcsak az érem, hanem az ő segítsége is aranyat ér! Gratulálunk!

HADOBÁS JUDIT, MAKÓ-IGÁS; GELENCSÉR MÁRIA, MAGYARKESZI: Készülnek majd színes állatfotók. Csak gyönyörködtök vagy gondoztok is állatokat?

RAÁB VERA, TATABÁNYA: Soraid kedvesek, de tintával írjál! Úgy illik, meg olvashatóbb is.

PROKOP KÁROLY, PÉCS: Versed és a hóesés is tetszett: „Esik a hó, süvít a szél, elérkezett a havas tél..." Az eddigi sikerek ellenére óvunk a költői ábrándoktól, és veled együtt félünk a korai olvadástól.

SUTUS FERENC, TAPIÓSZENTMÁRTON: A szándékod jó, de inkább a nálad történt szakköri eseményekről tudósítsál. Cikksorozatra nincs helyünk.

VARGA KATALIN, MAKÓ; VÉGH ERZSÉBET, TÖK: Az ember mindig a jobbra törekszik. Sokat olvassatok! A válogatásban irodalomtanárotok és a könyvtáros segítségét kérjétek.

PÁLFI ERIKA, PÉCEL: A Pajtás 1976. december 1-i számában írtunk a nyomozókutyákról. A Belügyminisztériumnak Budapesten, a hatodik kerületi Csengery utca és a Népköztársaság útja sarkán van egy kiállítási terme. Ott láttuk Kántort kitömve. A híres kutyáról nem készítettünk felvételt, de Csibész fotográfiája tökéletesen kárpótolhat helyette.

MUNKÁCSY MIHÁLY, TASS: Várjuk a tudósítást a Kulturális szemléről és A művészetek vándorútján akcióról!

Áradnak a levelek ünnepnapokról,
hétköznapok munkájáról.
Ötlet van bennük.
Segíthetik a csapatmunkát.

Csak röviden...

KOVÁCS ISTVÁN, GÖDÖLLŐ:
Nemrég kezdtem el egy motorcsónakmodellt készíteni. Barkácsoltam már favárat, nádszárból házikót, fatörzsből gyertyatartót, falemezből figurákat.

TÖRŐ EDIT, HŐGYÉSZ:
Sok édesanya és édesapa áldozta fel a szabad napját, hogy szebb legyen az iskolánk. A virágok nagy részét is nekik köszönhetjük.

VESZPRÉMI ERZSÉBET, SALGÓTARJÁN:
Százéves az iskolánk. Egy éve sincs, hogy a régi bányásziskolában a Jó szerencsét! köszönést a Jó napot kívánok! váltotta fel. Sajnos sem új szokásokkal, sem igyekezettel nem teremthetünk több helyet a régi épületben.

ORIOLD KÁROLY, BÁCSALMÁS:
Farsangot rendezünk és a kisebbeket szánkózni visszük a Lila-dombra.

KNÁB GABRIELLA, DOROG:
Pórul jártunk. Nagy hali-hóval egy kocsirakomány anyagot vittünk a MÉH-be, de nem néztük meg előbb, hogy mikor van nyitva. Cipekedtünk, de vihettünk minden vissza, mert jóval záróra után értünk a gyűjtőhelyre.

MÉSZÁROS EDIT, MAKÓ:
Kis csapatunkból négyen lehetünk úttörőgárdisták. Már az első foglalkozáson gyakorlatozhattunk.

MUNKÁCSY MIHÁLY, HALÁSZTELEK:
Az MHSZ-klubgyűlésen katonadalokat énekeltünk, a legjobbakat megjutalmazták. Igazgatónk a tsz szocialista brigádjainak a segítségét is megköszönte.

BERECZKI ÁGNES, TURA:
Ősszel sokat dolgoztunk a tszben, és most van egy kis pénzünk. Kiegészítjük a csapat tábori felszerelését.

CSONTOS RÓZSA, MÓRICGÁT:
Új otthonba költöztünk. A kisszobát mi gyerekek kaptuk meg. Anyu megengedte, hogy képeslappal díszítsem. Nagyon barátságos lett a kuckónk.

SZÜCS ILDIKÓ, SZENTES:
Úttörőházunk nemrég MIG—15 típusú repülőgépet kapott a Hadtörténeti Múzeumtól, mi pedig azóta is sok értékes programot az úttörőháztól.

ULRIK JUDIT, SZEKSZÁRD:
A Babits Mihály Úttörőcsapat minden raja komoly feladatokat vállalt az Együtt—egymásért mozgalomban. Ezt a rajok jelvényei is bizonyítják. A tanulásban is segítjük egymást.

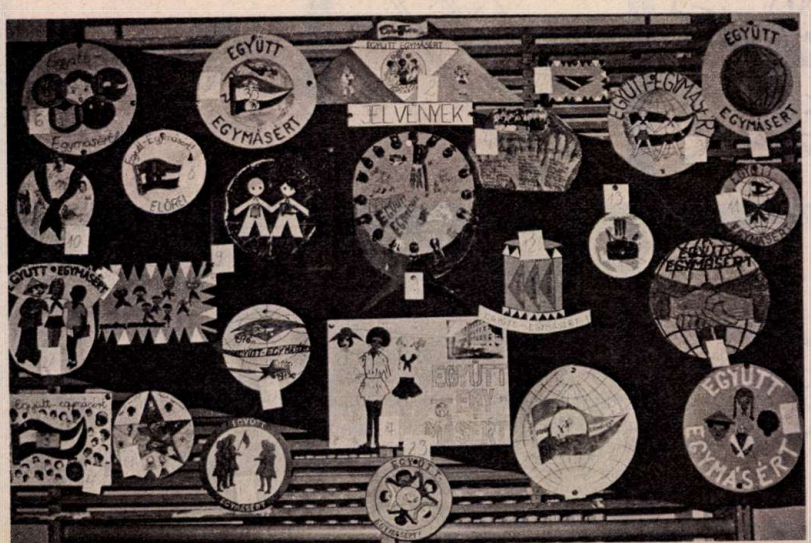

jegyzet

KI MIT KÉR?

Nagyon várjuk leveleiteket az új, színes oldalakkal megjelenő Pajtásról. Jól tudjuk, hogy az első számok még nem az igaziak, dehát minden kezdet nehéz. Éppen ezért kérjük véleményeteket, javaslataitokat, hogy segítségetekkel mielőbb túlessünk a kezdeti gondokon, megtanuljuk jól felhasználni a színezés adta lehetőségeket, hogy pár hónapon belül már valóban olyan legyen az új köntösbe öltöztetett Pajtás, mit amiyennek megálmodtuk, amit teljes joggal elvártok tőlünk. Minél többen írjátok le véleményeteket, javaslataitokat, elvégre a Pajtás a Ti lapotok, nektek készül, értetek van!

Már többször jeleztük, hogy a nyári vakációban összevont magazinokat szeretnénk kiadni. Idén még kísérletképpen, aztán ha beválik, állandó jelleggel. A 64 oldalas magazin — terveink szerint — sok-sok játékot, vidámságot, tábori, túrázási ismereteket tartalmazna rengeteg viccel, műsorjavaslattal, sportanyaggal, népszerű dalok kottáival, előadói képeivel, különböző boxanyagokkal, képregényekkel, rejtvényekkel. Mindez természetesen beleágyazódva az úttörőmunka soronlevő feladataiba. Ezeket így, nagy általánosságban könnyű elmondani, de annál nehezebb megoldani. Hatvannégy oldal persze már tekintélyes terjedelem, viszont annyi minden történik egy nyáron, hogy részletes beszámolót mindenről a két magazinban se várjatok tőlünk.

Erre a kísérletre elsősorban azért van szükség, mert az elmúlt évek tapasztalatai alapján a nyári terjesztés enyhén szólva is sikertelen. Ezért az idei nyáron, május 26-tól szeptember 8-ig nem jelenünk meg, pontosabban erre az időszakra esik a két nyári magazin június 2-án és július 28-án történő kiadása. Ezek ára nem számít be a Pajtásra előfizetett összegbe. A különböző árvetések után majd közöljük veletek a mindenképpen olcsó, a Ti zsebetekhez megállapított árat.

Egyelőre most az a fontos, hogy megismerjük igényeiteket, lássuk, hogy mit vártok általában a színes Pajtástól, és különösen a két nyári Pajtás magazintól. Várjuk leveleiteket!

VASVÁRI FERENC

A rejtvények helyes megfejtéseit postai levelezőlapon küldjétek be. A jó megfejtést beküldők között húsz könyvutalványt sorsolunk ki.

Beküldési határidő: február 5.

KÉPREJTVÉNYEK

Az első: iskolában van szokásban. A második: konyhai munka.

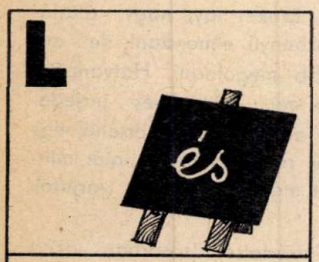

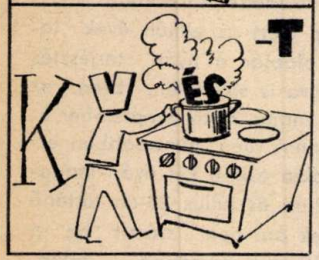

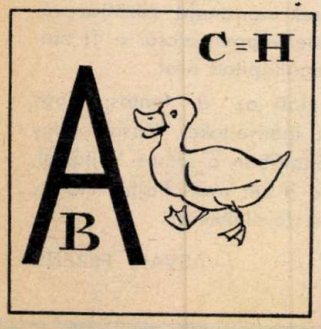

NE HAMARKODD EL!

Nagyon érdekes logikai játékot látsz magad előtt. Tizenhat különféle ábrát mutat a rajzunk. Ezek közül kettő-kettő látszólag összefüggésben van egymással. De csak látszólag, mert tulajdonképpen valódi kapcsolat nincs köztük. Könnyítésül egyet elárulunk: látszólagos összefüggés van a cipőkanál (1) és a csizma (6) között. Mindkettő a lábhoz tartozik, de cipőkanállal mégsem lehet a csizmát felhúzni.

Nos, ily módon próbáld a további tizennégy rajzot is párosítani.

TALÁLÓS KÉRDÉSEK

Mezőről csűrbe viszik,
a csűrben meg kicsépelik,
két kő között
megforgatják,
vízzel, sóval
megdagasztják,
még a tűznek is kiteszik:
jó annak, ki megéhezik.

*

Kiskoromban nyersen
esznek,
ízét adom a levesnek.
Barátom a petrezselyem,
egy csomóba kötik velem.

*

Levelet hoz, de nem postás,
ásója nincs, és mégis ás.
Lába lent a földbe túr,
koronája van — nagy úr.
Karjaival integet,
mondd meg gyorsan,
mi lehet?

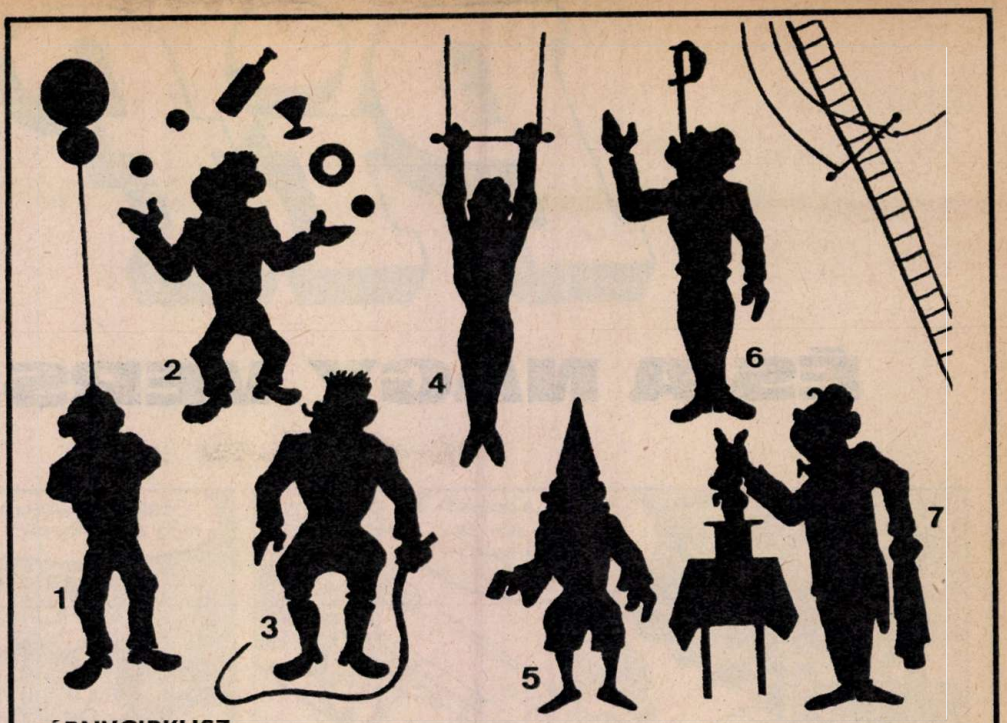

ÁRNYCIRKUSZ

A porond hét művészét láthatod árnyképen. Ki mit csinál? Azt is mondd meg, hogy a mutatványa alapján mi a neve?

BÉLYEGGYŰJTÉS

A montreáli olimpia arany- és ezüstérmeseiről 20 Ft-os bélyegblokk emlékezik meg. A blokk 1—10 500-ig terjedő sorszámozással 10 500 fogazatlan példányban több színű mélynyomással az Állami Nyomdában Vertel József grafikusművész tervei alapján készült. A bélyegblokk nagysága 80 × 16 mm.

SZOVJETUNIÓ: A Nagy Októberi Szocialista Forradalom emlékére (fent a jobb sarokban), alul bal sarokban: Űrkutatás. LUXEMBURG: virágbélyeg (Caritas 1976) feláras. SVÉDORSZÁG: munkavédelem. BRAZÍLIA: a gondozónők szervezetének 50. évfordulójára.

Az úttörő bélyegkiállításokat a rovatunkban írjátok meg.

REJTVÉNY: melyik évben jelent meg a „lovasfutár" sorozat, hány bélyegből áll? Helyes megfejtéseket küldők között bélyeget sorsolunk ki.

DR. LÉGRÁDI DEZSŐ

FELTALÁLÓK

Rejtvényünk vízsz. 1., 21., és 36. valamint függ. 1. és 10. számú soraiban híres feltalálók nevét bújtattuk el.

VÍZSZINTES: 1. **Amerikai természettudós, a villámhárító feltalálója (Benjamin).** 8. Spanyol, osztrák és belga autók betűjele. 11. Női név. 12. A Mici Mackó írója. 13. Etel becézve. 14. Igekötő. 16. Folyó az NSZK-ban, a körzetében lefolyt ütközet vetett véget a magyarok kalandozásainak (955). 17. Ezen a napon. 18. Láb része. 20. Béke oroszul. **21. Olasz természettudós (Luigi).** 23. Norvég, nyugatnémet és osztrák autók betűjele. 25. Szóösszetételekben légi, levegővel kapcsolatosat jelent. 26. TN. 27. Több, mint egymillió négyzetkilométeres sivatag Ázsiában. 29. Róka egynemű betűi. 30. Sérült bőrön keletkezik. 31. Arcvonal. 33. Kívül az ajtón, tájszóval. **36. Orosz kémikus, az elemek periódusos rendszerének felfedezője.**

FÜGGŐLEGES: 1. **Angol orvos-bakteriológus, a penicillin felfedezője, Nobel-díjas.** 2. A Margit egyik becézett formája. 3. Gardner, amerikai filmszínésznő utóneve. 4. Mutatószócska. 5. Ha valaki hisz benne, szerencsét hozó tárgy. 6. Kilencszázkilencvenkilenc, római számmal. 7. A Nílus német neve. 8. Régi iskolatípus. 9. Anna is hallgat rá, ha így szólítják. **10. Német bakteriológus, a différia és a tetanusz elleni védőoltás felfedezője.** 15. Elpáhol. 18. A tantál vegyjele. 19. Valahol leállítja az autóját. 21. Afrikai állam, fővárosa Libreville. 22. Biztató szócska. 24. Két szolmizációs hang. 26. Szobasport. 28. Fehérnemű. 30. Mostanában több van belőle a kelleténél. 31. Földművelésügyi Minisztérium. 32. Kettős betű. 34. Ellentétes kötőszó. 35. Papírmérték.

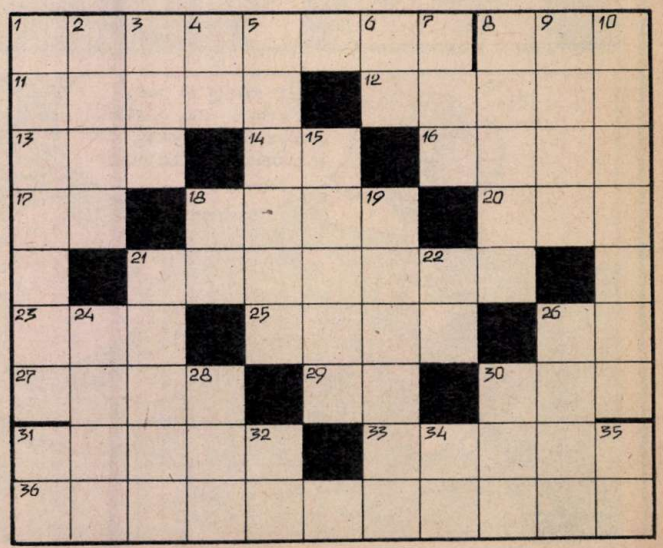

Pif

ÉS A NAGY VERSENY

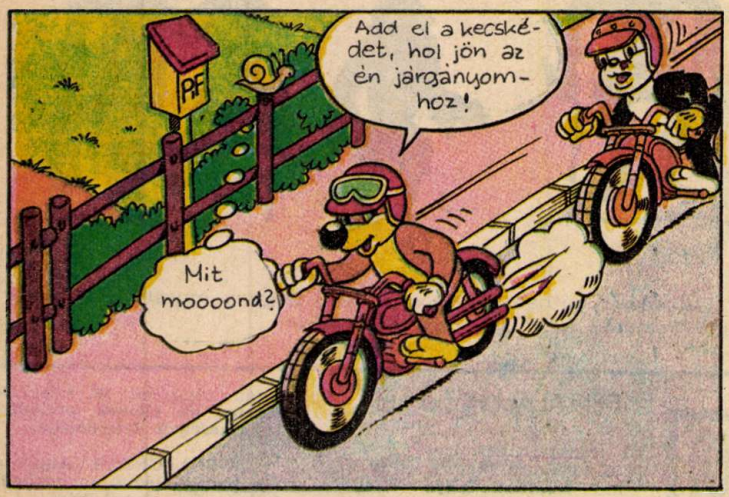

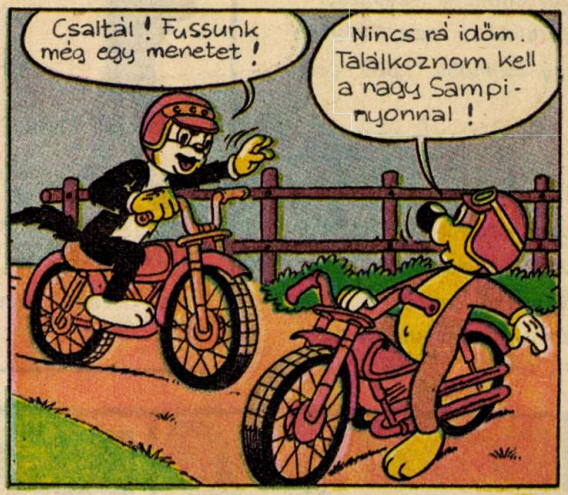

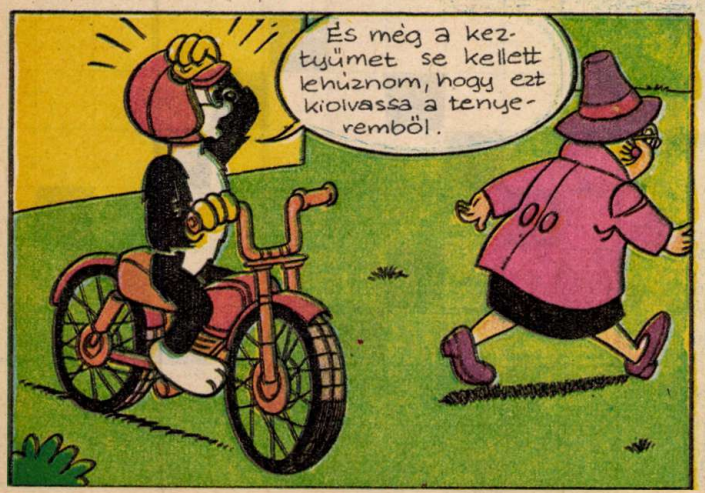

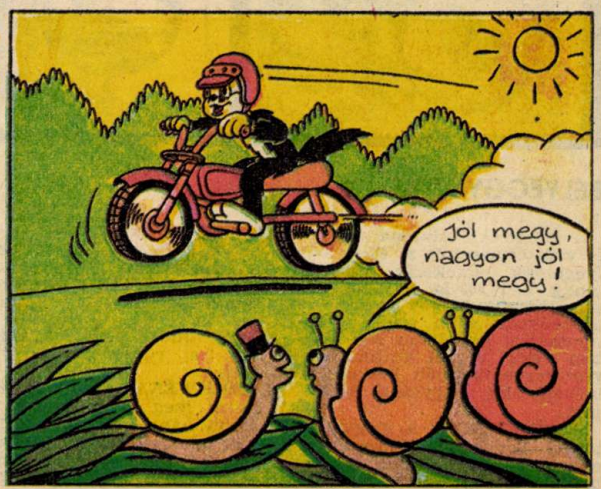

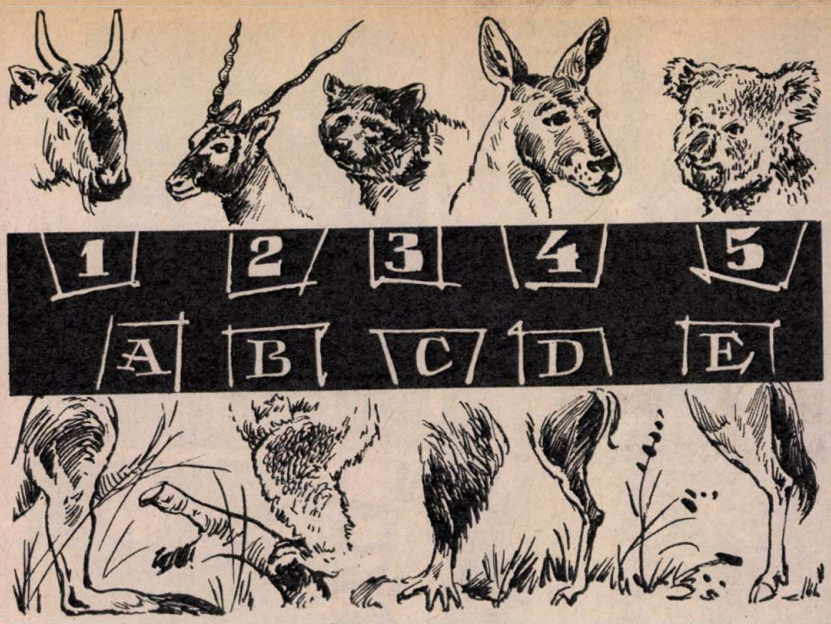

Fejétől – lábáig

Találd ki, hogy melyik állatfejhez melyik láb való. Ha az állatokat nem is ismernéd fel, kis logikával s fejtöréssel megoldhatod . . .

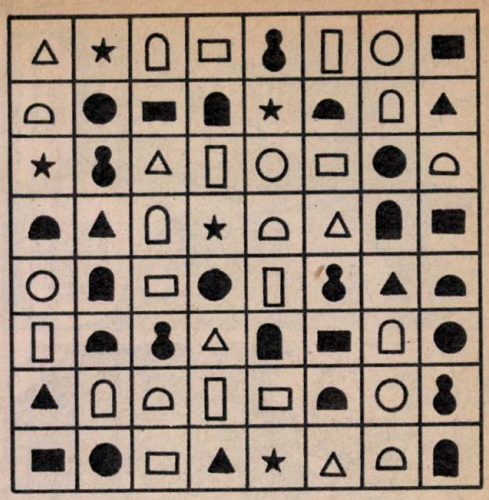

Jó szem kell hozzá

Ebben a nagy négyzetben sokféle ábrát látsz. Egy kivételével mindegyikből ötöt—ötöt rajzoltunk bele. Melyik az, amelyikből csak négy van?

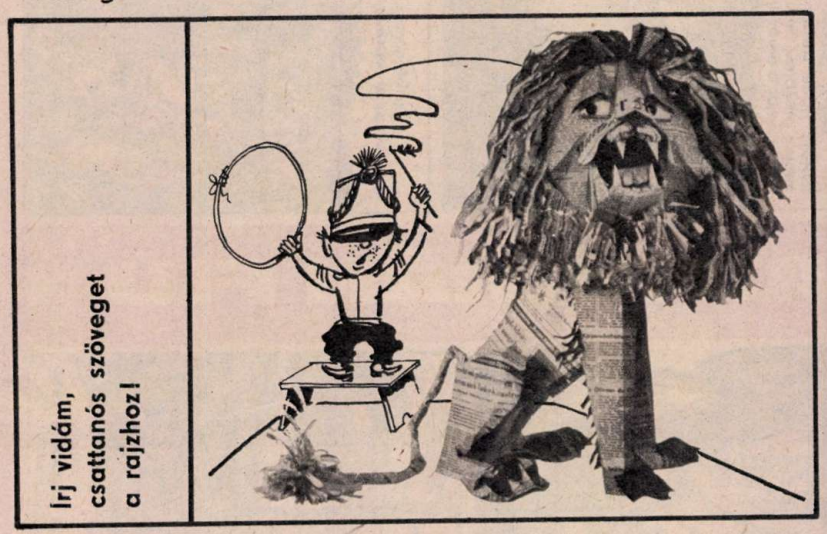

Írj vidám, csattanós szöveget a rajzhoz!

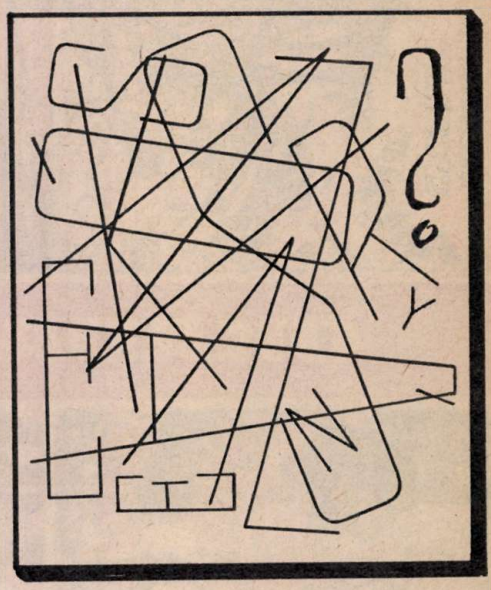

Betűhalmaz

Ha a halmazból kiválogatod a betűket és azokat megfelelőképpen sorba állítod, egy érdekes, vidám téli játék nevét kapod megfejtésül. Mi az?

*

A rejtvényeket készítették: Horváth Anna (keresztrejtvény), Forrai G. János, Heves Ferenc, Ipacs László és Zala József.

Nyertesek:

52. szám
1977. 1. szám

Anga Andrea, Makó; Csiszár Annamária, Budapest; Gera Éva, Szeged; Goór Ildikó, Toronyszentmiklós; Igli Dóra, Villány; Katona Erika, Győr; Károlyi Krisztina, Budapest; Kánvási Katalin, Szentes; Király Lajos, Törökbálint; László Éva, Kaposvár; Marosi Erzsébet, Dömös; Major Sándor, Nyíregyháza; Megyeri Zsuzsa, Verőcemaros; Mikó Edit, Zsarolyán; Loczy Paula, Kecskemét; Forgó Katalin, Szentes; Németh Éva, Ócsa; Piti Ágnes, Szentes; Szabó Mária, Szegvár; Szőke Valéria, Szegvár.

Badari Mária, Budapest; Balázs Zsolt, Nagykőrös; Béres Gábor, Sajószentpéter; Borzák Tibor, Kócsér; Bujdosó Éva, Budapest; Csillik Júlia, Budapest; Csikós Éva, Homokterenye; Darányi Zoltán, Esztergom; Esztergályos Ildikó, Bársonyos; Filep Lajos, Szentes; Gál András, Füzesabony; Havasi Andrea, Budapest; Kapus Béla, Debrecen; Májer Ilona, Balmazújváros; Molnár Györgyi, Budapest; Radzik Károly, Budapest; Siska András, Kesztölc.

PAJTÁS

A MAGYAR ÚTTÖRŐK SZÖVETSÉGÉNEK KÖZPONTI LAPJA

Főszerkesztő:
VASVÁRI FERENC
Főszerkesztő-helyettes:
FÜLEKI JÁNOS
Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó:
DR. PETRUS GYÖRGY
igazgató
Szerkesztőség: 1137 Budapest Jászai Mari tér 5.
Telefon: 121-541, 121-549, 121-989.

Postafiók:
1396 Bp. 62. Pf. 508.
Kiadóhivatal:
1065 Budapest, Révay u. 16.
Telefon: 116-660

A beküldött kéziratokat és rajzokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza.
Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI 1900 Budapest, József nádor tér 1.) közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215–96 162 pénzforgalmi jelzőszámra.
Előfizetési díj: Egész évre 72 Ft, I. félévre 40 Ft, II. félévre 32 Ft.

77.0050 Athenaeum Nyomda Kozma utcai üzeme, Budapest
Rotációs mélynyomás

Felelős vezető:
SOPRONI BÉLA
vezérigazgató
HU ISSN 0030-9583

INDEX: 25 696

Erejének vegso megfeszítésével felkapaszkodott ....

A COYOTE-OK MENEKÜLNEK... NEM ÉRTEM A KATONÁK MIÉRT NEM VETTÉK ÖKET ÜLDÖZÖBE ?

1608

MIÉRT ? ... MEGLÁTOD APÁM, GYERE ...

?!!

Okada rejtélyesen mosolygott.

OOOoooH!!...

A sorban fekvö katonák halottak voltak. Ugyan azok, akiket reggel láttak.

HO... HOGYAN KERÜLTEK IDE ?

EZ VOLT AZ EGYETLEN LEHETÖSÉGEM A TE MEGMENTÉSEDRE

A lovak segitségével, a dombok mögül idevonszoltam...

OKADA AZ INDIÁN FIÚ

...ÉS IDEFEKTETTEM ÖKET A KIDÖLT FA MÖGÉ.

MÁR ÉRTEM... DE A LÖVÉSEK ... ?! HOGYAN LÖHETTEK EZEK ?

?!!

NÉZD EZEKET AZ INDÁKAT...

Az odaerösitett puskák navaszára hosszú indákat kötött Okada.

1608

RIADÓ ! A SÁRGALÁBÚAK BEKERITENEK MINKET !..

ELKIÁLTOTTAM MAGAM...

BANG!

BANG!

BANG!

MEGRÁNTOTTAM AZ INDÁKAT !

A gyáva coyote-ok hanyatt-homlok menekültek !!

Az apacs fiú elgondolkodva mosolygott

MOST FORDULT ELÖ ELÖSZÖR, HOGY A SÁRGALÁBÚAK SEGITETTEK NEKÜNK !

FOLYTATJUK

8

77|5
XXXII. ÉVF. • 1977. FEBRUÁR 3. • ÁRA: 2,– Ft
PAJTÁS

ITT A FARSANG MÓKÁZZ VELÜNK!

RIPORTUNK
A 2–3. OLDALON
FOTÓ: GÁMÁN GÁBOR

NEVETNI JÓ!

A tréfa tréfára ösztönöz.
És az embert nem nehéz ráhangolni
a vidámság hullámhosszára.
A jókedv harmonikussá,
színessé és széppé
varázsolja a hétköznapokat is.

Mit csinál a családom? Mókamesterek játék bemutatója

Már az is mulatságos volt, amikor Tünde odalépett a színes textilhulladék hegy mellé és azt mondta:

— Öltöztessetek fel!

— Először is bújj ebbe — mutatott egy óriás papírzsákra Antal Krisztina.

Kriszti ruhadarabok közt válogatott, festéket kevert és végül Kiss Tünde, Szabó Mónika, Dús Zoli személyében ott állt előttünk egy mulatságos bohóc, hoppmester, Hókusz-Pókusz, a csillagász.

— Benned egy jelmeztervező veszett el — jegyeztem meg elismerően.

— Kis Tünde átölelte Krisztit.

— Fantáziáért nem kell a szomszédba mennie. Remek maskarákat gondolt ki a farsangi karneválra is.

— A te jelmezed kész. Mit akarsz még?

— Csak azt, hogy menni tudjak. A zsákszoknya alját elfelejtettétek kivágni.

Majdnem kibillent egyensúlyából.

— Majd mi viszünk — ajánlotta az ötödikes Walter Miklós.

Kriszti a könnyeit törölgette, úgy nevetett.

— Gyerekek, ez bohóctréfának is siker.

Tünde felhúzta az orrát.

— Én nem vagyok bohóc! Ezt te tudod a legjobban.

— Persze, hogy tudom. De azért vállaltuk el a mókamester tisztségét, hogy mulattassuk a többieket. Emlékezz csak, mi mindenre vállalkoztunk már. Áprilisi tréfánk ma is beszédtéma.

A többiek felé fordulva mesélte:

Az ezerarcú játékmester. Látkáni Péter és segítői a bábok. Péter villámtréfákat is ír

Várépítők és varázslók. Ők még bűvészkednek is

— Készítettünk és tanárunk autójára helyeztünk egy rendőrségi büntetőcédulát. Ez volt ráírva: „Helytelen parkolásért 200 Ft". Legnagyobb megdöbbenésünkre tanárunk egy csekkel jelent meg az órán. „Kétszáz forintot gomboltak le tőlem" — mondta komoran. Tünde nem tudta türtőztetni magát: „Nem kellett volna fizetni!" — ugrott fel a padból. A tanár elmosolyodott: „Persze, hogy nem, de akkor hol marad a tréfa csattanója. A nyugtát magam állítottam ki, mert én is tisztában vagyok azzal, hogy április 1-e van."

Mókamesterek. Tizenhárommal találkoztam a budapesti, II. kerületi úttörőházban.

— Nézd a színeket! — kevergette boszorkányos ügyességgel bűvészkártyáit Katona Tamás.

— Te pedig a kezem, mert csalok — emelt magasba egy négyvégű szalagot Markó Andris.

A hatodikos Ládkáni Péter vette át a szót.

— Egyszer anyukám elkeseredetten érkezett haza. Addig mókáztam, ugrabugráltam előtte, amíg végül hangosan nevetett. Megint kedvesnek, fiatalnak láttam. Ekkor értettem meg, hogy milyen szép megbízatást kaptam a barátaimtól.

Figyelem a kártyatrükköket, hallgatom az újra és újra költött favicceket. Jókat derülök, és azt mondom magamban: tisztelet a mókamestereknek.

Faragó György
Fotó: Gámán Gábor

Egy ajánlat a sok közül. Farsangra készül a jelmez

HOL FOCIZZUNK?

A kerületi népfrontbizottság környezetvédelmi tevékenysége összenőtt a gyerekek érdekvédelmével. A Vécsey úti erdei tornapályától a Gubacsi-hídfőnél felépült KRESZ-parkig egy sor létesítmény bizonyítja a népfront gondoskodó munkáját. Most a beépítetlen telkeken szándékoznak kialakítani játszótereket. A meglevő parkok, játszóterek megóvását környezetvédelmi szolgálatuk segíti. Még környezetvédelmi felnőtt őrsöket is szerveztek a lakónegyedekben. Nemrég támadt az az ötlet, hogy úttörő környezetvédelmi őrsöket is alakítsanak.

Egy ilyen környezetvédelmi őrs vezetője, a hetedikes Nagy János volt a kalauzunk a gubacsi-hídfői lakótelepen. Megmutatta a nemrég — társadalmi munkában — épült játszóteret, a Soroksári-Duna partját, ahol a gyerekek végezték el az őszi nagytakarítást, a közeli KRESZ-parkot, a lakótelepi úttörők egész paradicsomnak tűnő birodalmát.

A paradicsomi örömbe azonban üröm is vegyül. Az új játszótéren folyton ott parkol négy-öt gépkocsi. Az egész lakótelepen tilos a labdarúgás. (Igaz, terveznek egy félreeső, elkerített pályát.) A KRESZ-park a gazdátlanság, használatlanság következtében megrongálódott.

Amikor beszélgettünk, Nagy Jancsi az alakuló kerületi úttörő környezetvédelmi őrsök vezetőinek közös megbeszélésére készülődött éppen. Mert a gubacsi-hídfői, lakótelepi gyerekek apró kezdeményei nem állnak egyedül a környéken. Parkok, játszóterek, ismeretlen 1919-es vöröskatona sírja, szovjet hősi emlékmű gondozásáról kaptunk hírt a Vörösmarty úti, a Tátra téri, a Zalka Máté téri, a Lehel téri iskolákból, úttörőcsapataikból. Hogyan tovább? Ezt segített tisztázni az első közös tanácskozás.

Csak kérhetnek a gyerekek, vagy tehetnek is? — kérdeztük pesterzsébeti-soroksári környezetvédelmi sétánk elején.

Kétségtelenül sokat tehetnek, különösen, ami a „környezet" fogalomkörébe sorolható, már meglevő gyermeklétesítmények fenntartását, kihasználtságát illeti. Így a kerületi KRESZ-park használatba vételét bizonyára az is segíti majd, hogy az Onodi utcai iskolában működő úttörő barkácsszakkör vállalta a kerékpárok karbantartását. Ugyancsak az úttörőcsapatok — gyerekek és ifivezetők — felajánlották mintegy öt korcsolyapálya rendben tartását, felügyeletét. Ám a nagyrészt kihasználatlan kerületi tanuszoda gondját a gyerekek segítő szándéka már nem oldhatja meg...

Külváros? Kisváros? Nagyváros? Előváros? Ezt latolgattuk az öregesen döcögő pesterzsébeti villamoson, ahol jó ismerősként köszöntik egymást az emberek. Mindenesetre az a külváros, amit e szó alatt az idősebbek értettek, tűnőben van. De vele eltűnt az a legendás jégpálya is, amelyet Szabados bácsi létesített és térről térre vándoroltatott. Külön-külön fabódék szolgáltak melegedőül a lányoknak és a fiúknak. A Mikulás-dombon meg szánkázni lehetett. Helyükön magas házak nőttek.

Új külváros? Kisváros? Nagyváros? Előváros? Szűkebb haza, tágabb otthon legyen!

Tehetnek valamit ezért a gyerekek? Ha összefognak a felnőttekkel, akkor sokat. Igazi „együtt — egymásért" program ez.

PADÁNYI ANNA
Fotó: KARASZ LAJOS

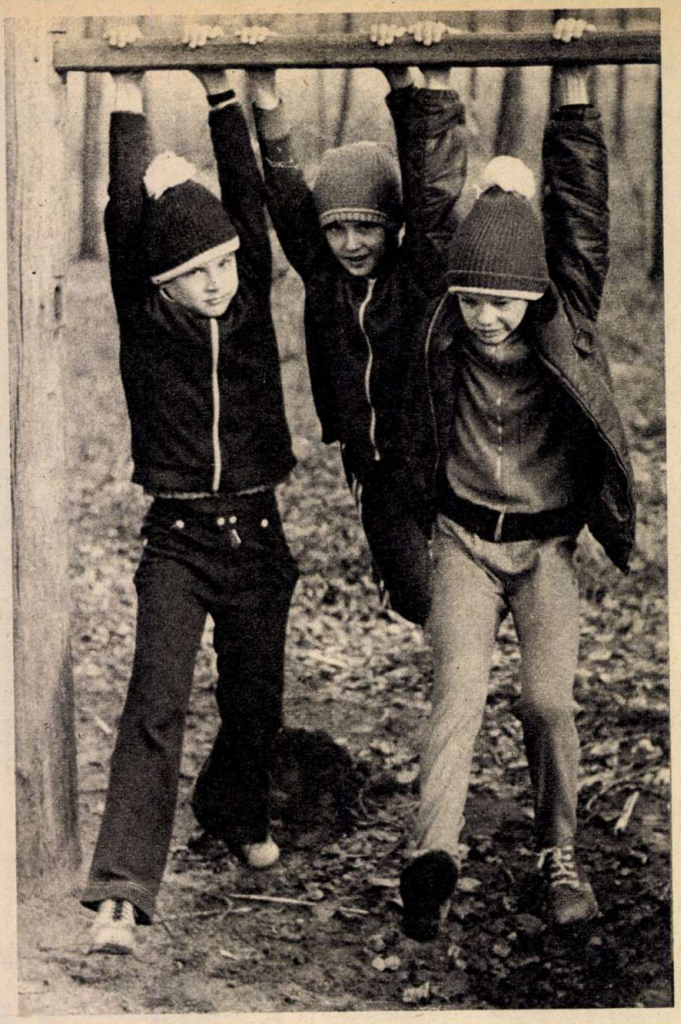

Hát igen! Míg a kicsik vígan játszanak, csúszkálnak s jól érzik magukat — a nagyobbak legfeljebb csak sétával, házak közti barangolással töltik idejüket...

A XX. kerületi úttörők parlamentje több sportlétesítményt, játszóteret kért, és felhívta a figyelmet egynéhány park elhanyagoltságára. Csak szólhatnak, kérhetnek a gyerekek – vagy tehetnek is? A kerületben az elmúlt öt év alatt jórészt társadalmi munkával elültetett 55 ezer fának és cserjének csupán a fele maradt meg. Nem jobb az arány a Tátra téri iskola környékén sem, ahol gyökerestül-földlabdástól tűntek el a gyerekek által kiültetett fácskák. Bele kell ebbe nyugodni?

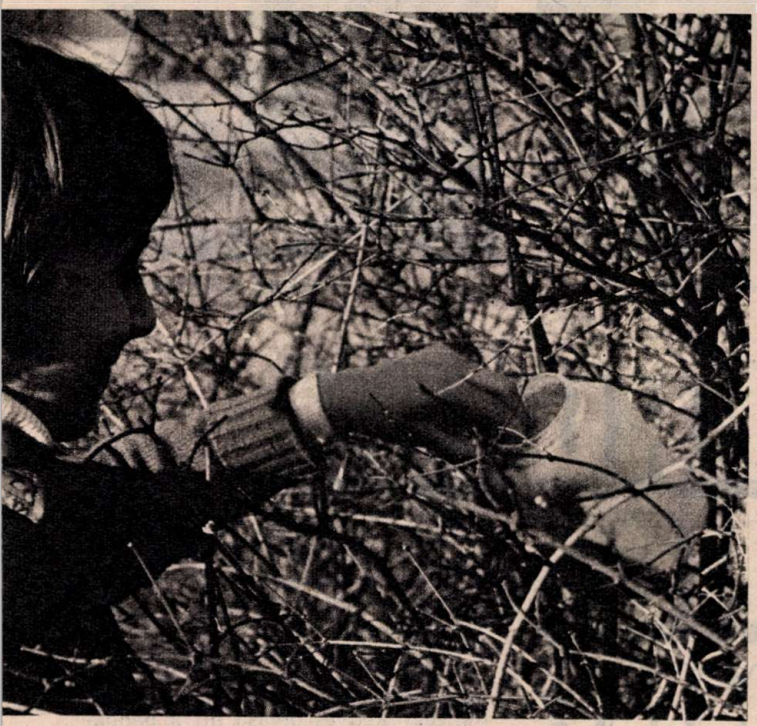

És ez mindig így lesz?

Néhány meglepő dolog...
Új gyümölcs — a bokorban?
Vagy csak egyszerűen
kihajított szemét?
A padra nézve
csak egy kérdés marad:
mit csinál, aki le akar ülni?
A park szép
— ám a lámpák rosszak!
Fent ház — lent szemét...

Talán marad még nekünk is!

Csak a lapok zizegése hallatszik.

NÉLKÜLÜK NEHÉZ LENNE

Egymás után jelentkeznek az új vásárlók

Hova tűntek a gyerekek? Akkora a csend, mint egy magányos hegycsúcson. Egy pillanatig így tanakodtunk a budapesti Alsóerdősor utcai iskola 5/a osztályának ajtaja előtt. Aztán kíváncsian benyitottunk.

Kellemes volt a meglepetés. Harmincegy tanuló — bocsánat! —, harmincegy kedves olvasó ült a padokban, és ki mosolyogva, ki homlokát ráncolva, ceruzát rágva, ki pedig elmélázva lapozta a Pajtást, aszerint, hogy Csöszkét, és Kobakot, a rejtvényrovatot, vagy éppen a riportok valamelyikét olvasta.

— Nem mindig vagyunk ám ilyen csendesek! — világosított fel Takács Márti. — A lapok kiosztása előtt nagy a nyüzsgés. Nálunk mindenki megveszi a Pajtást, sőt az egész iskolában mi osztjuk szét.

Takács Márti, Gál Gabi, Balogh Éva és Hajós Anikó tartozik a szűkebb „vezérkarhoz", akik Konfár Olga tanárnő irányításával terjesztik az úttörőlapokat. A tanárnő róluk is szólt, amikor a legjobb budapesti lapterjesztők összejövetelén az emlékplakettet és a Pajtás-jelvényt átvette: — Nélkülük nehéz lenne! — hangzott a tömör összefoglalás.

Az iskolában bemutatott egy kisdobost is. Marger Éva a 4/a-ba jár. Év elején még a nagymamája segített neki összeszámolni a 360 forintot. Náluk ugyanis az a szokás, hogy mindenki fél évre előre kifizeti a lapot. Közösen határoztak így, azért, hogy biztosítsák az olvasnivalót, és ne legyen kapkodás, „Jaj, elfelejtettem!" a fizetésnél.

Marger Évi, Takács Márti, Varga Jóska, Matócsi Attila és mások, az osztályokban terjesztik a Pajtást. Cikkeket ajánlanak, vetélkedőt rendeznek. Ők a mi munkatársaink. Hiába írnánk, ha a lapterjesztők nem dolgoznának.

Orbán József
Fotó: Wagner Margit

MENJÜNK MOZIBA!

Martin mindössze 13 éves, mégis nagyon jól eligazodik az életben. Húszéves bátyjával, Honzával többet törődik, mint szüleik. Ő az, aki ünnepli, ha sikerei vannak, sőt, bátyja szívügyei felett is bábáskodik, igaz, nem mindig szerencsésen. A sok bonyodalommal teli film buktatóit végül mégis Martin oldja meg, mert ahogy ezt a szinkronizált csehszlovák film címében is kijelenti: „A bátyámnak klassz öccse van!"

MEG IS ETTÉK

A debreceni Lőwy Sándor Úttörőház és a Városi Egészségnevelési csoport rendezésében került sor az őrsi szakácsok és egészségőrsök vetélkedőjére. A résztvevők bizonyíthatták, hogy milyen sokoldalú ismereteik vannak a korszerű táplálkozásról, egészséges életmódról. A jó hangulatú vetélkedőt nagyban segítette a Hajdú-Bihar Megyei Vendéglátó Vállalat KISZ-szervezete. Végül nagyvidáman fogyasztották el a verseny során készített ételeket.

CITERÁZNI TANULNAK

A budapesti II. kerületi Rózsa Ferenc Úttörőházban Csik András, a népművészet mestere vezetésével szeptember óta citeraszakkör is működik.

A HÉT VICCE

Gabi ebédnél szeretne valamit mondani a mamájának.

— Evés közben nem beszélünk — figyelmezteti a mamája. Ebéd után aztán megkérdi:

— Mit is akartál mondani, kislányom?

— Azt, hogy a vasalót nem húztad ki a konnektorból, és rajtafelejtetted apu ingén . . .

A Pajtás TÁVIRATI IRODÁJA JELENTI

NEM CSAK A KÁPOSZTA . . .

. . . hanem a tűzoltózenekar is híres Vecsésen. Farkas József önkéntes tűzoltó főhadnagy vezetésével hetente kétszer gyakorol az együttes.

Jelenleg 12 tagú a zenekar, de tervezik a további bővítést; hogy a nagyobb létszámmal még szebben szóljon az induló.

OROSZLÁN, GEPÁRD

A budapesti Természettudományi Múzeum kiállítótermében — a Nemzeti Múzeum épületében — az Afrika állatvilágát bemutató kiállítás egy évig tart nyitva.

A MENTŐAUTÓBÓL

Az orvosi pihenőszobában beszélgetünk.

— Nem tudjátok, mi lett annak a három gyereknek a sorsa, akiket az Osztapenko-emlékműnél ütött el egy gépkocsi?

— Beszállították őket a Heim Pál Kórházba. Az egyikük fejsérülése elég súlyos.

Beszólnak a pihenőbe.

Indul egy kocsi.

Fiatal orvosnő pattan fel a székből.

— Ha jönni akar velünk, siessen, mert a hívás után egy percen belül indulnunk kell.

Habozás nélkül a nyomába eredek. A fegyelem rám is vonatkozik.

MINDENKI BAJTÁRS

Ez a tény már az első látogatásomkor feltűnt.

— Főorvos bajtárs, újságíró keresi — szólt be az ajtón a csinos, fiatal titkárnő. Bajtárs? Tűnődni kezdtem, ám sok időm nem maradt a töprengésre, *dr. Szirtes István*, a Budapesti Mentőszervezet vezető főorvosa máris a szobájába tessékelt.

— *Önöknél mindenkit bajtársnak szólítanak?*

— Igen, azt szokták mondani, olyan nálunk a fegyelem, mint a katonáknál, van is ebben valami, különben nem tudnánk eleget tenni feladatainknak. Csak a fővárosban naponta nyolcszáz-ezerkétszáz eseményünk van. Ebben a számban a kórházból haza, kórházból kórházba szállítástól a baleseti helyszínre való vonulásig minden benne van.

— *Naponta hány mentőautó teljesít szolgálatot?*

— A fővárosban átlagosan száztíz. Összesen százharminckét gépkocsink van. A személyi állományunk hétszáznegyvenkét orvosból, mentőápolóból, gépkocsivezetőből és százötven orvostanhallgatóból áll.

GYORSAN DÖNTENI . . .

Robogunk a Blaha Lujza tér felé. A doktornő nyugodt. Megkockáztatom a cseppet sem ide illő kérdést:

— *Miért lett mentőorvos?*

— Mert izgalmas, mert próbára tehetem a tudásomat.

— *Ön szerint milyen a jó mentőorvos?*

— Először is önálló, használja az eszét, hiszen a különböző baleseteknél gyorsan kell dönteni. Aztán nem árt, ha jó a diagnosztikai érzéke, mert nincs idő konzílium összehívására, a tünetekből pillanatok alatt meg kell állapítani, hogy mi a baj, vagy a bajok. Legyen jó a helyzetfelismerése, tudjon kapcsolatot teremteni a betegekkel, a kórházi kollégákkal.

ÖRÖKKÉ ŐRSÉGEN

Megérkezünk. A sziréna elhallgat. Már várnak bennünket, egy nyomdásznő lett rosszul. A doktornő egy pillantást vet a betegre, néhány gyors kérdést tesz fel.

Az asszony nyugtatót kap. Mi fordulunk is vissza.

Indulásunk óta nem telt el tíz perc sem.

Amint visszatértünk, a földszinti központi irányítóba mentem. Itt a szolgálat huszonnégy órás. Kalauzom *dr. Gyurasza Miklós* szolgálatvezető főorvos. Első szavaiból kiderült, hogy látogatásunkkor viszonylagos nyugalom volt, a kora délutáni órákig harmincöt esetben kellett a mentőautóknak kivonulniuk.

— *Mi a szolgálatvezető főorvos teendője?*

— A mentőszolgálat gyakorlati tevékenységét irányítja, a beérkezett hívásokkal foglalkozik, megszervezi a különböző gyógyintézetekbe való szállítást, olykor még lelki vigaszt is nyújt, és természetesen állandó kapcsolatban áll a rendőrséggel és a tűzoltósággal.

— *Mióta dolgozik itt?*

— Nyolc éve.

— *Legemlékezetesebb esetei?*

— Talán a legutolsót említeném. A szolnoki házrobbanáskor én voltam az ügyeletes. Nem tudtam innen megállapítani, hogy milyen súlyos a szerencsétlenség, riasztottam a környező megyéket. Ráadásul ugyanabban az időben jelentettek egy major közeléből vonatkisiklást, aminek a súlyosságáról ugyancsak nem volt tiszta képem, így még több kocsit helyeztem készenlétbe, szerencsére ezekre nem volt szükség.

A telefonközpontban a kis lámpák buzgón pislákolnak, a telefonkezelők fá-

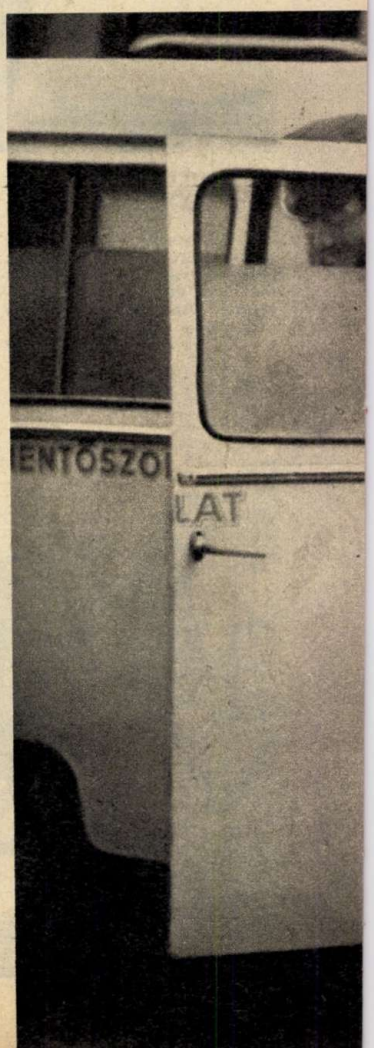

JELENTEM!

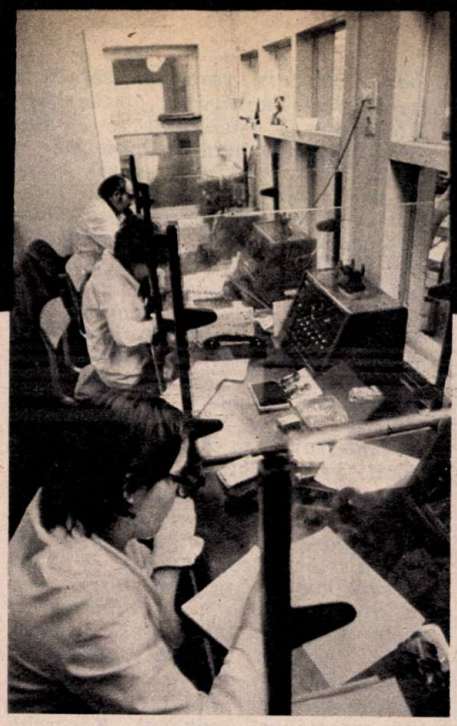

Egy huszonöt esztendős fiatalember, Kresz Géza orvosi diplomát szerez Pesten 1871-ben. Tizenhat esztendővel ezután áldozatos munkával megalapítja a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesületet.

Akkor 1877-et írtak, megépült a Markó utcában az egyesület központja. Hat lovaskocsi szállította a betegeket, sebesülteket. Ma ugyanitt székel az Országos Mentőszolgálat Központja.

radhatatlanul hajtogatják: „Mentők". Aztán a menetlevélre felkerülnek a szükséges adatok.

A telefonközpontos bontja a vonalat, és az ezt követő hatvan másodpercen belül újabb mentőautó indul rendeltetési helyére.

✠

A felszabadulást követően 1948-ban alakult meg az Országos Mentőszolgálat. Azóta nagy utat tett meg, sokat fejlődött a mentéstechnika. A legkorszerűbb Mercedes rohamkocsikat például olyan technikai felszerelésekkel látták el, amelyek bármilyen okból életveszélybe került ember életben tartására alkalmasak. És ha lassan, de gyarapodnak a létesítmények is. 1980-ra elkészül a Róbert Károly körúti központi mentőbázis. Eggyel tehát nő majd a jelenlegi tizenkét budapesti mentőállomás száma. Eggyel több helyről robognak majd elő a szirénázó, vörös zászlós autók, hogy a bajba jutottak segítségére siessenek, eggyel több őrhelyen állnak örökös őrségen, készenlétben, hogy vigyázzák a főváros lakóinak az életét.

Bőcs Ferenc
Fotó: Szalay Béla

Akik kérdeznek:
Csöszke és Kobak
Aki válaszol:
Vasvári Ferenc

— Miért éppen Svédországba utazott a főszerkesztő?

— *A szocialista országokon kívül Skandinávia államaiban törődnek legtöbbet a gyerekekkel. Szép, jól felszerelt iskolákat építenek, szeretik a sportot, a természetjárást, a táborozást, vagyis sok érdekes tapasztalatot lehet szerezni ezekről a nálunk is időszerű dolgokról. Egész gyakorlatiasan pedig azért mentem éppen Svédországba, mert onnan kaptam meghívást a CISV-től.*

— Mi az a CISV?

— *A Nemzetközi Gyermektáborozási Központ elnevezés közelíti meg legjobban a Children's International Summer Villages lényegét. Tulajdonképpen egy, az egész világra kiterjedő szervezet ez, amely fő feladatának tekinti az olyan táborok szervezését, ahol 11—12 éves gyerekek egy-egy hónapot töltenek. A béke, a barátság, a gyermeki szolidaritás, egymás életének, hazájának megismerése és bemutatása jegyében. Évente nyolc-tíz helyen rendeznek ilyen táborokat, Európában éppúgy, mint Afrikában vagy Ázsiában. A CISV tehát nem svéd gyerekszervezet, de az egyik alelnöke, úgy is mondhatnám, az egész mozgalom éltetője, szervezője, Gunvor Nordlund asszony, Stockholmban lakik. Az év nagy részét a CISV képviseletében külföldön tölti. Mindenütt ott van, ahol a gyermekek érdekeiről, a gyermeki jogokról van szó. Maga a CISV még nem tagja a CIMEA-nak, a demokratikus nemzetközi gyermekszervezetnek, de sok a közös vonás a két szervezet között. A CIMEA-hoz tartozó pionírszervezetek közül többen — így a magyar úttörők is — részt vesznek a CISV táborozásain. Legutóbb például Dánia egyik kis városában, Roskilában táborozott öt magyar úttörő. Vezetőjük Bögös Zsuzsa egri tanárnő volt. Nordlund asszony ma is név szerint fel tudja sorolni őket, és nagyon jó véleményt mondott róluk.*

— *Idén Stockholm közelében rendeznek CISV-tábort, erre természetesen ismét meghívást kapott a magyar úttörőszövetség is. Szerencsésnek mondhatja magát, aki tagja lesz a mi küldöttségünknek, mert ezek a táborok nagyon hangulatos, romantikus, játékos programokkal, kiváló ellátással várják vendégeiket. A svédek, akárcsak a finnek vagy a norvégok, nagyon szeretik a természetet. Szinte minden fára, sőt bokorra vigyáznak. A világon talán náluk sikerült megközelíteni legjobban a modern városépítészet és a természetes környezet összhangját. Stockholm a tengerpart és a Malar-tó közötti deltára épült. Már a XIII. században negyvenezer lakosú város volt, bár csak később, 1523-ban lett Svédország fővárosa. Óvárosa majdnem olyan, mint a 700 évvel ezelőtti volt. Itt minden ház műemlék. Apró, kanyargós, zegzúgos utcák, gázlámpa, roskatagnak tűnő ódon házak, amelyek belsejében persze összkomfortos, sőt luxuskényelmet varázsoltak. Természetes, hogy itt laknak a nagyon gazdag családok, az a pár száz család, amely kézben tartja a termelékeny svéd ipart, kereskedelmet. A királyi család és környezete külön szigeten lakik. Hatalmuk már régóta alig van. A hagyománytisztelet, az évszázadok során felhalmozott kincsek, és az államtól kapott évjáradék tartja fenn a királyi udvart. Gusztáv Károly király és Silvia királynőnek, persze, még így sem könnyű, mert jólét ide, gazdagság oda, a svéd korona értéke azért az elmúlt évben is kb. 10 százalékkal csökkent. Kevesebb a közmunka, tetemes számú a munkanélküli is, főként az értelmiségiek körében. Végignéztem az 1976-os Nobel-díjak átadási ünnepségét. Talán a legnagyobb eseménye az évnek. Másnap az egész város erről beszélt.*

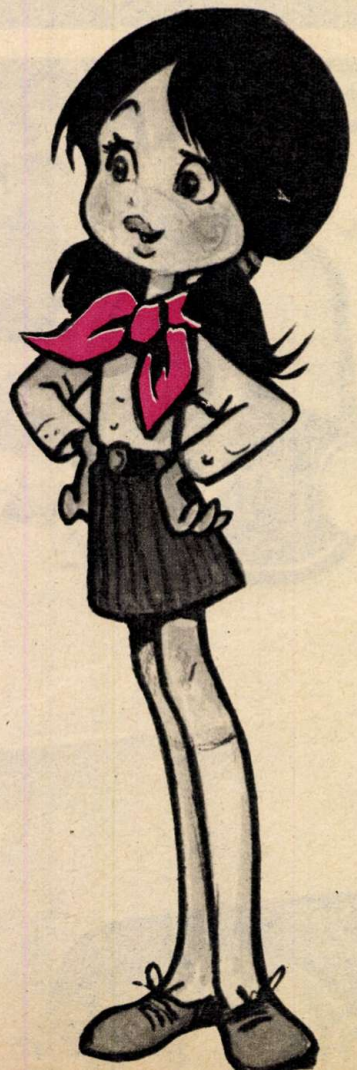

FÖNT

Amikor M. Friedman amerikai közgazdásznak adták át a Nobel-díjat, az ünneplő közönség egy része hangos tüntetésbe kezdett, szabályosan kifütyülte az ünnepeltet. A közbekiáltások azt vetették Milton Friedman szemére, hogy támogatja a chilei fasiszta juntát, „másodállásban" Pinochet gazdasági tanácsadója.

— De a díjat azért átadták neki?

— *Természetesen. A Nobel-díjak odaítélése körül nincs minden rendben. Gyakran nem a legérdemesebb kapja, hanem az, akit a tőkés világ az adott pillanatban jobban fel tud használni saját céljaira.*

— Hogyan élnek a svéd gyerekek, milyen ott az iskola, vannak-e úttörőcsapatok?

— *Az úgynevezett egységes alapiskola 9 osztályos. Többségük állami, de vannak magániskolák is. Stockholm egyik külvárosában, Johanneshovban, egy napot töltöttem az ottani alapiskolában. Külsőre ugyanolyan, mint a mi lakótelepeinken épült modern iskoláink. Sok-sok ablak, az udvaron mini sportpályák, zsibongó gyerekhad — ez volt az első benyomásom, amint beléptem az iskola kapuján. Egy óriási nagy csarnokban mindenféle foglalatosságokat ügyködtek a gyerekek. Az egyik sarokban 8—10 lány kézimunkázott, és közben egész halkra fogva magnózenét hallgatott. Az oszlopok mögött pingpongoztak is. A csarnok fő helyén egy szép szál karácsonyfát díszítettek a fiúk. Náluk a karácsonyra való felkészülés már november elején megkezdődik. Ezt egyébként az osztályok, klubszobák ablakaiba kirakott, éjjel-nappal égő gyertyát, hókristályt utánzó díszítések is mutatták.) Szabad idejükben egymásnak, szüleiknek és az általuk patronált idős embereknek készítenek ajándékokat. Az osztályokban is klubszerűen helyezték el a padokat, pontosabban az asztalokat és a székeket. Sok a gyakorlati foglalkozás. Az alapiskola most kezdi azt a bizonyos politechnikai oktatást, ami nálunk régóta ismert. A lányok varrni, szabni, főzni tanulnak. Jól szerkesztett tanterv szerint, legalább annyit mindenből megtanulnak, hogy önmagukat el tudják látni. A fiúk a villanyszerelés, a szerszámok használatát, vas-, famunkákat végeznek. Johanneshovban még nem kezdték meg, de sok iskolában motor-, sőt autószerelés és a vezetés is kötelező tantárgy.*

— És az úttörők?

— *Svédország, bár semleges, sok haladó törekvést támogat, mégiscsak tőkés ország. Sokféle párt van, így sokféle gyermekszervezet is. Úttörőszervezet nincs, van viszont a szociáldemokratáknak, a Centrum Pártnak stb. gyermekszervezetük. Van aztán többféle cserkészszervezet is. Az iskolákban egy nevelő csak a szabad idő szervezésével foglalkozik. Náluk is sokféle szakkör van. Fejlett a népi tánc, népi játék. Jég- és műjégpályák, uszodák... Edzőtermek nélkül ma már nem építenek iskolát, persze, a régiek nem ilyen jól felszereltek. Vendéglátóim elmondták, hogy a sífutás, és újabban az alpesi sielés, a jéghoki a legnépszerűbb, valóban tömegsport a svéd gyerekek körében.*

— Jó utazás volt?

— *Igen. Más népek életét, szokásait tanulmányozni hasznos. Svédország a tőkés világ egyik jellegzetes országa, ám helyet adnak a haladó mozgalmaknak, segítik a nehéz helyzetben levő afrikai, ázsiai, dél-amerikai népeket.*

Békében akarnak élni, és gyerekeiket is a békére nevelik.

ÉSZAKON

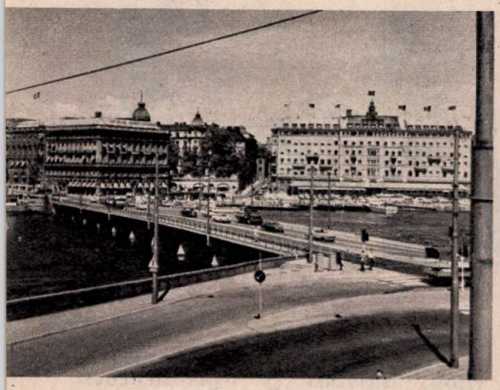

hobby-találkozó

Ötödízben rendezte meg a Jugoszláv Gyűjtők Egyesülete a Nemzetközi Hobby Kiállítást. Ez alkalommal a vajdasági Ada nagyközség Cseh Károly Általános Iskolájának sportcsarnoka volt a kiállítás helyszíne. Nemzetközi jellegét adta, hogy a jugoszláv gyűjtők mellett szovjet, magyar, bolgár, csehszlovák résztvevők, USA-, NDK- és NSZK-beli gyűjtők is megjelentek, illetve bemutatták gyűjteményüket. Magyarországot mintegy 25-en képviseltük; egyrészt a Budapesti Hobby és Jelvénygyűjtő Klub tagjai, másrészt a „Bácsbokodi Asszonyok Kézimunka Klub"-ja küldöttei. A csaknem ötszáz jugoszláviai gyűjtő között igen sok úttörő – 270 fő – vett részt gyűjteményével és alkotásával a kiállításon. A tematika széles körű volt. Néhányat megemlítek: jelvény, kitüntetés, pénz, kulcstartó, régi fegyverek, falitányérok, ezüstkanalak, kézimunkák (suba, népi hímzés, gobelin), képeslap, gyufacímke, minikönyv, miniüveg, nemzetiségi baba, papírszalvéta, golyóstoll stb. Az érdekes témák gyűjtéséből az úttörők sem maradtak ki, egy Becsejből jött pajtás kb. 300 db írótollszemet gyűjtött össze. A szervezők szerint a kiállított gyűjtemények darabszáma több mint 200 ezer volt. A legszebb és legértékesebb gyűjtemények tulajdonosait arany-, ezüst-, bronzéremmel, illetve oklevéllel jutalmazták. Mi magyarok a díjazottak között is jól szerepeltünk.

Engem igen nagy meglepetés ért; a Jugoszláv Gyűjtők Egyesülete alapján – elsőként a külföldi gyűjtők közül – Nagymesteri címet és a vele járó serleget adományoztak nekem, kifejezve ezzel is, hogy az elmúlt 5 találkozón aranyérmet, illetve plakettet kaptam. A kiállításon túl sok szakmai beszélgetésben, tapasztalatcserében volt részünk. A részt vevő pajtásoknak a rendezők nagy meglepetéssel szolgáltak. Főleg az aranyérmes gyűjtők közül sorsolás után néhány gyereket elvittek egy kis sétarepülésre.

BOROVITZ TAMÁS
a Budapesti Jelvénygyűjtő Klub elnöke

Fotónk azt a pillanatot ábrázolja, amint Borovitz Tamás a hobby pályázat egyik nyertesének, Varga István csepeli úttörőnek átadja a díjakat

ÁLLAMCSÍNY: egy államhatalomnak alkotmányellenes, rendszerint erőszakos megdöntése. Jellemzője, hogy nem támaszkodik tömegmozgalomra, s nem változtatja meg a társadalmi-gazdasági rendszert sem, csupán a hatalmon levő osztály egyik csoportját váltja fel egy másik. Reakciós erők haladó rendszerek megdöntésére is alkalmaznak agressziót, de előfordul ennek a fordítottja is. A hírek megítélésében tehát az a lényeges: mi a változás osztálytartalma?

ANTARKTISZ-EGYEZMÉNY: a Déli-sarkvidék 14 millió négyzetkilométer területéről van szó. Állandó lakossága nincs, területe jéggel borított. Hajózási és légiközlekedési szempontból stratégiai jelentőségű terület. 1959-ben Washingtonban 12 állam írta alá a szerződést, mely 30 évre megtiltja katonai objektumok létesítését és nukleáris fegyverek kipróbálását ezen a területen. Az Antarktiszon jelenleg 11 ország tart fenn megfigyelőállomást.

APARTHEID (APARTHÁJD): gyakori kifejezés ez a napi hírekben. A Dél-afrikai Köztársaságban a fehérek által alkalmazott fasiszta tartalmú faji megkülönböztetést jelöli. Az afrikaiakat elkülönítik, külön városrészekbe zárják, állampolgári jogaiktól megfosztják, munkájukat kizsákmányolják.

SZAKMUNKÁS-TANULÓKAT FELVESZÜNK!

Általános iskolát végzett tanulókat beiskolázunk a következő szakmákra:
esztergályos, marós, hegesztő (kiemelt szakmák),
mechanikai műszerész, gépszerelő, festő-mázoló, asztalos.
A tanulók a kiemelt szakmákban a tanulmányi ösztöndíjon felül havi 200 Ft ösztöndíj-kiegészítést kapnak.
Vállalatunk minden szakmában köt tanulmányi szerződést társadalmi ösztöndíjra, amely havi 250–500 Ft-ig terjedhet.
A tanulók részére kollégiumi elhelyezésről gondoskodunk.

Jelentkezni lehet:
A BUDAPESTI VEGYIMŰVEK
személyzeti és oktatási osztályán,
1097 Budapest, IX., Kén u. 5. sz.

1876
1976

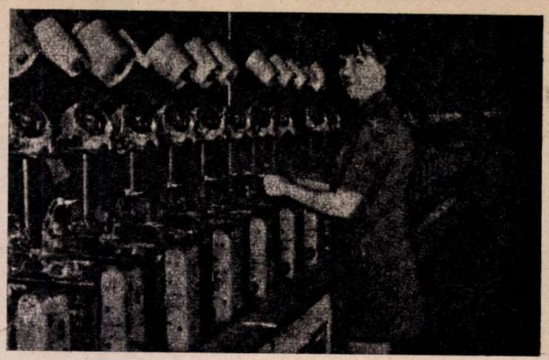

Pályaválasztó fiatalok, két év alatt jó szakmátok lehet!

Általános iskolát végzett fiatalokat felveszünk az 1977/78. tanévre fonó-szövő szakmunkástanulónak 16 éves korig.

Juttatások:
A szakmunkástanulók ösztöndíja a tanulmányi eredménytől függően 350–560 Ft, ezenkívül a vidékieknek havi 500,– Ft, budapestieknek 450,– Ft vállalati ösztöndíjat fizetünk. (Az összes pénzbeli juttatás: havi 850–1060 Ft.)
A gyári szakmunkástanuló-otthonunkban szállást, vagy kollégiumban elhelyezést, napi háromszori étkezést munkaszüneti napon is, havi 90,– Ft-ért adunk. Tankönyvről az iskola, munkaruháról és iskolaköpenyről a gyár térítésmentesen gondoskodik. Továbbtanulásra mód nyílik az üzemi szakközépiskolában.
Fiú szakmunkástanulóinkat a sikeres szakmunkásvizsgát követően segédművezetővé, később művezetővé képezzük ki.

Jelentkezni lehet:
személyesen vagy írásban.
Levélre részletes tájékoztatást küldünk.
A gyár címe:
PNYV
KELENFÖLDI TEXTILGYÁR
Személyzeti és Oktatási osztály
1052 Budapest XI., Budafoki út 111–113. Pf. 61.
Telefon: 450-160 (191-es mellék)

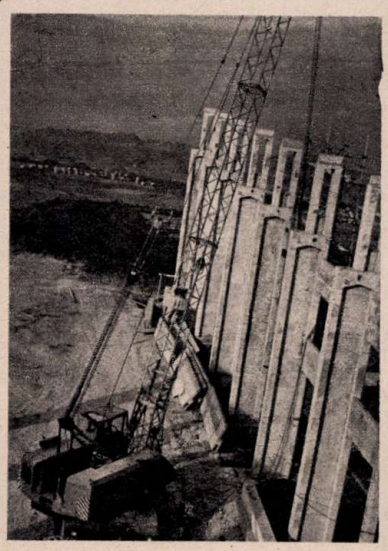

BIZTOSÍTSÁTOK JÖVŐTÖKET! NYOLCADIKOS FIÚK!

Jelentkezzetek szakmunkástanulónak a 31. sz. Állami Építőipari Vállalatnál! Budapesti és vidéki szakmunkásképző intézetekben az alábbi szakmákban képeznek szakmunkásokat a vállalatnak: **kőműves, ács-állványozó, vasbetonkészítő, festő-mázoló-tapétázó, hidegburkoló, vas- és fémszerkezeti lakatos, villanyszerelő, építőgépszerelő és épületasztalos.**

A 3 év képzési idő alatt **ingyenes kollégiumi ellátásról és étkezésről** gondoskodunk. Téli és nyári **munkaruhát** adunk.
Az ösztöndíj összege a tanulmányi eredménytől függően változik.
A vasbetonkészítő, az ács-állványozó és a kőműves szakmákban havi 200,— Ft **ösztöndíjkiegészítést** fizetünk.
Aki a vállalattal szerződést köt, további **250,— Ft társadalmi ösztöndíjban** részesül.

A harmadikosokat **teljesítménybérrel** foglalkoztatjuk, havi keresetük 1200,— Ft-tól 1600 Ft-ig terjedhet.

Sportolásra és üdülésre lehetőség van. A sikeres szakmunkásvizsga letétele után a vállalatnál maradó fiatalok **külföldi munkahelyeinken** is dolgozhatnak.

Válasszatok szakmát!

Gyertek az építőiparba!

Vegyetek részt az országos jelentőségű nagyberuházások kivitelezésében!

AE 31 V

Jelentkezni lehet: személyesen, levél útján vagy a jelentkezési lap elküldésével. **Címünk:** 31. sz. Állami Építőipari Vállalat szakoktatási csoport 1364 Budapest, V., Petőfi Sándor u. 7.

KÉPZELETBELI KIRÁNDULÁS

EGY VULKÁN TORKÁBAN

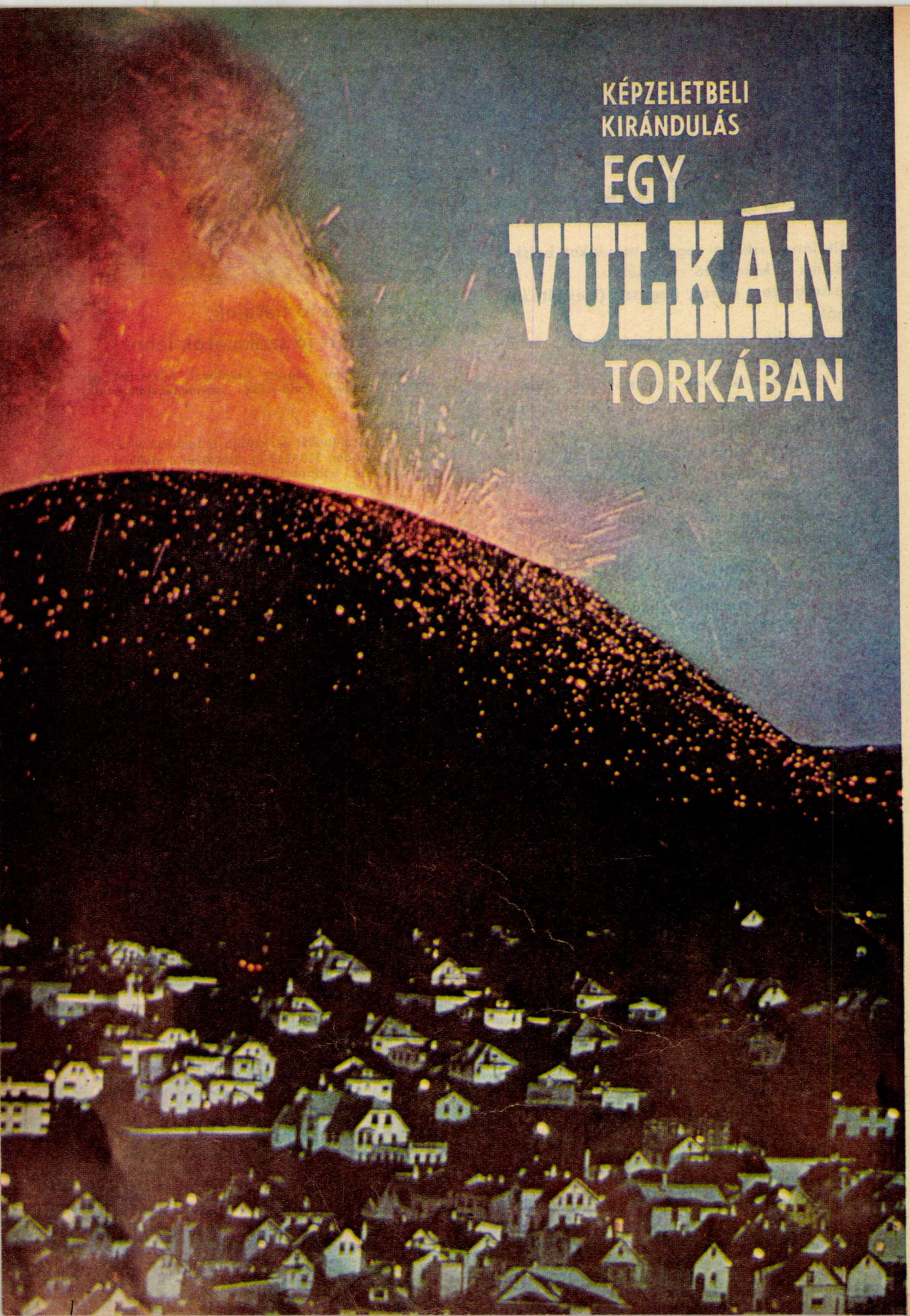

Vulkáni eredetű kúpok. A légi felvételen jól láthatók az egyes kráterek, a bemélyedések és a kidudorodások

Verne Gyula „Utazás a Föld középpontja felé" című híres regényének hősei egy izlandi tűzhányó kráterén keresztül hatolnak be bolygónk belsejébe, majd különböző izgalmas kalandok után egy olaszországi vulkán kürtőjén át jutnak ismét a szabad felszínre. Ámbár Verne maga soha nem járt Izlandon, az kétségtelen, hogy alaposan ismerte ennek a távoli szigetországnak a földrajzát és pontosan jelölte meg a kérdéses tűzhányó, a Snaefell helyét is. Abban is igaza volt, hogy a Snaefell már kihúnyt — az izlandi tűzokádó hegyekről szóló katalógusok egyike sem említi a még működők között. De abban már csak az író fantáziájának játékát kell látnunk, hogy a Snaefell és az olaszországi vulkánok föld alatti kapcsolatban lennének egymással, s több ezer kilométer hosszú csatorna húzódna közöttük. Másrészt az is nyilvánvaló, hogy az izzó kőzetolvadékon, a láván nem lehet tutajozni, amint azt a regény hősei tették.

Mit tudunk ma a vulkánok mélyszerkezetéről? Mi van a mérgező gázokat kibocsátó, fortyogó lávával kitöltött krátertölcsérek alatt? A geológia és a geofizika tudománya kielégítő választ tud adni erre a kérdésre. Induljunk el gondolatban egy ma is működő tűzhányó — mondjuk, az izlandi Hekla — meghódítására!

A POKOL KAPUJA

A Heklát ősidők óta a pokol kapujának vélik a környékbeli lakosok. Meg is van rá minden alapjuk, hiszen ez a vulkán egyike a világ legaktívabb, legveszedelmesebb tűzhányóinak. A kitörései során keletkezett nagy hamufellegeket a szelek gyakran egészen Európa északnyugati partjaiig is elszállították, a hamuhullás pedig hatalmas területeken elpusztította az izlandi szántóföldeket. Éjszakánként nagy távolságból is jól látható a tűzhányó fénye, s izzó szikrái természetes tűzijátékként villódznak a sötét égbolton. A talaj pedig minduntalan megremeg és tompa morajlás hallatszik a föld alól.

Amint közelebb érünk a Heklához, kitűnik, hogy lejtőjén repedések tucatjai húzódnak. Ezek szintén alkalmasak arra, hogy kőzetolvadékot juttassanak a felszínre. Némelyikükön szürke hamukúpok helyezkednek el, másokon pedig kisebb, úgynevezett parazitakrátereket találunk. A hegy tetején hatalmas, tölcsérszerű kráter tátong. Oldala nagyon meredek és kisebb-nagyobb megszilárdult lávatömegek és kődarabok borítják. A leereszkedés itt rendkívüli figyelmet és óvatosságot követel, hiszen egy vigyázatlan mozdulat valóságos kőlavinát indíthat lefelé!

Amikor leérünk a kráter aljára, és — képzeletben — behatolunk az ott levő, megszilárdult lávakéreg alá, egy többé-kevésbé függőleges helyzetű aknába jutunk, amely közvetlenül a magmakamrához vezet. Az aknából azonban itt is, ott is, kisebb kiágazások futnak szerteszét. Ezek azok a belső repedések, amelyek az előbb említett, a hegy külső lejtőjén levő parazitakráterekhez és hamukúpokhoz vezetnek. Az egész olyan, mint valami furcsa labirintus! Hogy maga a főkürtő milyen széles, azt nehezen állapíthatjuk meg: helyenként összeszűkül, másutt azonban akár kilométernyi szélesre is kitárulhat.

MINT EGY SZÖRNYETEG

Amint lefelé haladunk, egyre melegebb lesz. Majd a megszilárdult magmával kitöltött kürtő hirtelen kiszélesedik és kitárul előttünk a magmakamra. Legalább 5—6 kilométerrel vagyunk most a felszín alatt. Amerre csak a szem ellát, mindenfelé mélyvörösben ragyogó, nyugtalan, állandóan mozgásban levő gázokkal telített kőzetolvadék-tömegeket látunk. Néhol egy-egy magmaoszlop úgy emelkedik fel, mintha egy különös ősvilági szörnyeteg lenne, amelynek roppant teste kimagaslik a pálmafák közül; másutt még bizarrabb formákkal találkozunk, amelyeket már semmihez sem tudunk hasonlítani. Ahol a kamra fala van — ez sem teljesen szilárd, hanem átmenetet képez a szilárd és a folyós halmazállapotú anyagok között — ott szemtanúi lehetünk annak, hogy a magma állandó, pörölycsapásszerű ütéseket zúdít a falra és megreszketteti az egész környéket. Bizonyos vulkáni eredetű földrengések keletkeznek így.

Amikor közeledik az új kitörés időpontja, mert a magmakamrában már igen sok gáz gyűlt össze és ennek ereje kezdi fölfelé mozgatni a tömegeket, ezek a pörölyszerű ütések is mind erőteljesebbekké válnak és egyre gyakrabban lépnek föl. Sőt, azt is megfigyelhetjük, hogy amikor a kőzetolvadék már a kürtőben mozog fölfelé, akkor ütéseit már nemcsak a magmakamra falára méri, hanem a kürtőfalra is. Ily módon a vulkáni eredetű földrengések fészke a felszín irányába vándorol. Épp ez a sajátosság teszi lehetővé, hogy a kitöréseket előre jelezhessük. A kitörés kezdetére nyilván akkor kell számítanunk, amikor a fészkek már közvetlenül a kráter aljzata alatt, alig néhány száz méternyi mélységben helyezkednek el. Van azonban még egy másik fontos előjel is. A kürtőben emelkedő kőzetolvadék erős nyomást gyakorol a kürtő falára és mintegy szélesíteni igyekszik azt. Ez a nyomás tovaterjed a vulkáni hegy belsejében és ez végül az egész hegy (geofizikai műszerekkel jól észlelhető) kiduzzadásához vezet. Minél erőteljesebb a kiduzzadás mértéke, annál közelebb van a kitörés időpontja! Ilyen megfigyelések alapján sok esetben és a világ számos helyén sikerült meglehetős nagy pontossággal előre jelezni a kitöréseket. Később pedig, ha már lezajlott a kitörés, a kiduzzadás megszűnik és helyette a hegy kissé összehúzódik.

A legutóbbi évtizedben végzett kutatások ahhoz a felismeréshez vezettek, hogy a magmakamra, amelyet az imént megismertünk, nem azonos a kőzetolvadék keletkezési helyével, hanem csak annak ideiglenes tárolására szolgál. A vulkánok sokkal nagyobb mélységből kapják kőzetolvadék-utánpótlásukat — ez a mélység esetenként több száz kilométer ist lehet.

DR. HÉDERVÁRI PÉTER

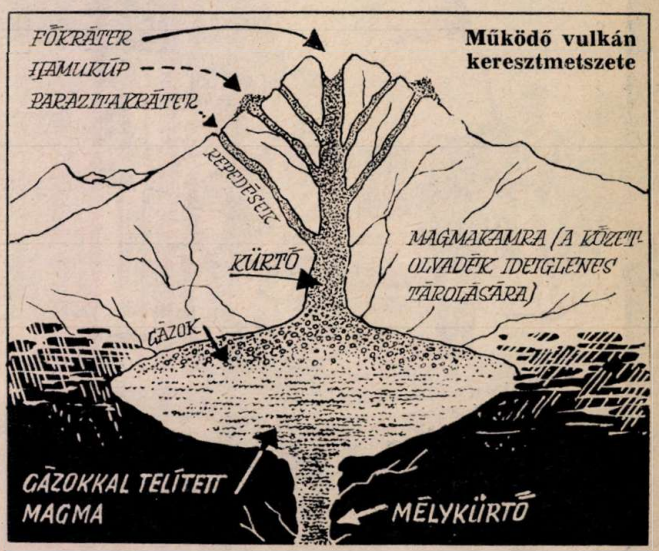

Nehéz játszma. Különleges sakkparti a hajó fedélzetén

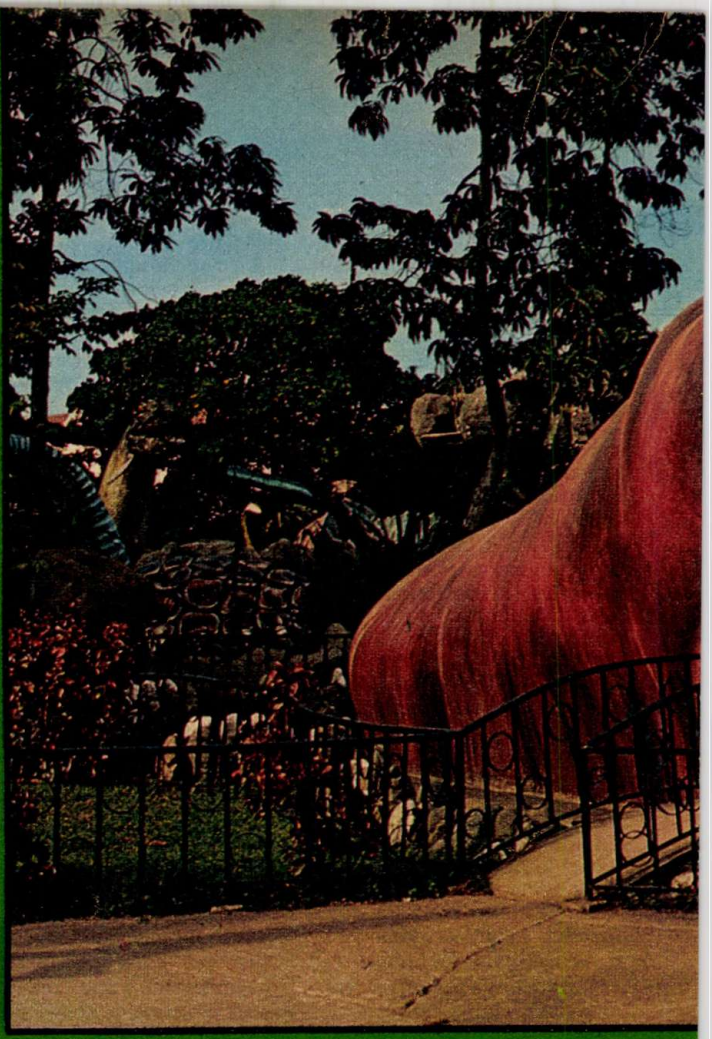

A manilaiak szeretettel fogadták a szovjet hajón érkező magyar fiatalokat

A télies „hűvös", a harminc fokos meleg ellenére sok forró barátságot kötöttünk

TAGALÓG NYELVŰEK

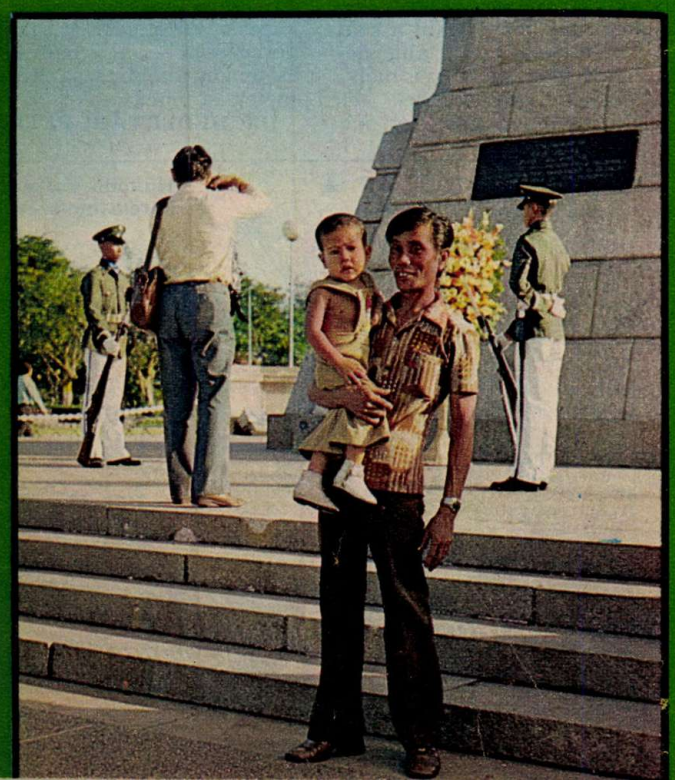

A hó ott csak képeslapokról, filmekről s a messziről jött emberek elbeszéléseiből ismert. Amikor ott jártam a Fülöp-szigeteken a színes forgatagú, 4 milliót számláló fővárosban, Manilában, viszonylag hűvös volt az időjárás. A hőmérő csak 30 °C-ot mutatott.

A Szovjetunió, Japán tengerpartján levő kikötőjéből egy hétig szelte hajónk a Japán-, a Keleti- és a Dél-kínai-tenger hullámait, amíg Manilába értünk. A manilaiak forró szeretettel fogadták a szovjet hajót és utasait, köztük az Express Ifjúsági és Diák Utazási Iroda által szervezett csoport tagjait. A gyerekek pedig úton-útfélen megszólítottak bennünket, nincs-e jelvényünk számukra. Nálam volt, perceken belül szétosztottam köztük. Milyen nyelven társalogtunk? Általában a tagalóg nyelvet beszélik, de tudnak angolul is. Az én angol tudásomat persze széles mosollyal fogadták, s mi tagadás, kissé bosszankodtam, hogy annak idején inkább gombfociztam és regényeket olvastam angol tanulás helyett.

Manila központjában áll nemzeti hősük, a spanyolok által a XIX. század végén kivégzett dr. José Rizal monumentális szobra. Rizalt nyugodtan hasonlíthatjátok a mi Petőfi Sándorunkhoz. A Rizal parkban a gyerekek százaival találkoztam, akik görkorcsolyáztak egy köralakú betonpályán, sárkányokat eregettek és . . . fociztak.

Martinkó Károly

Manila, a Fülöp-szigetek kavargó fővárosa tárt karokkal várt bennünket. Látványosságai közül mutatunk be néhányat ízelítőként

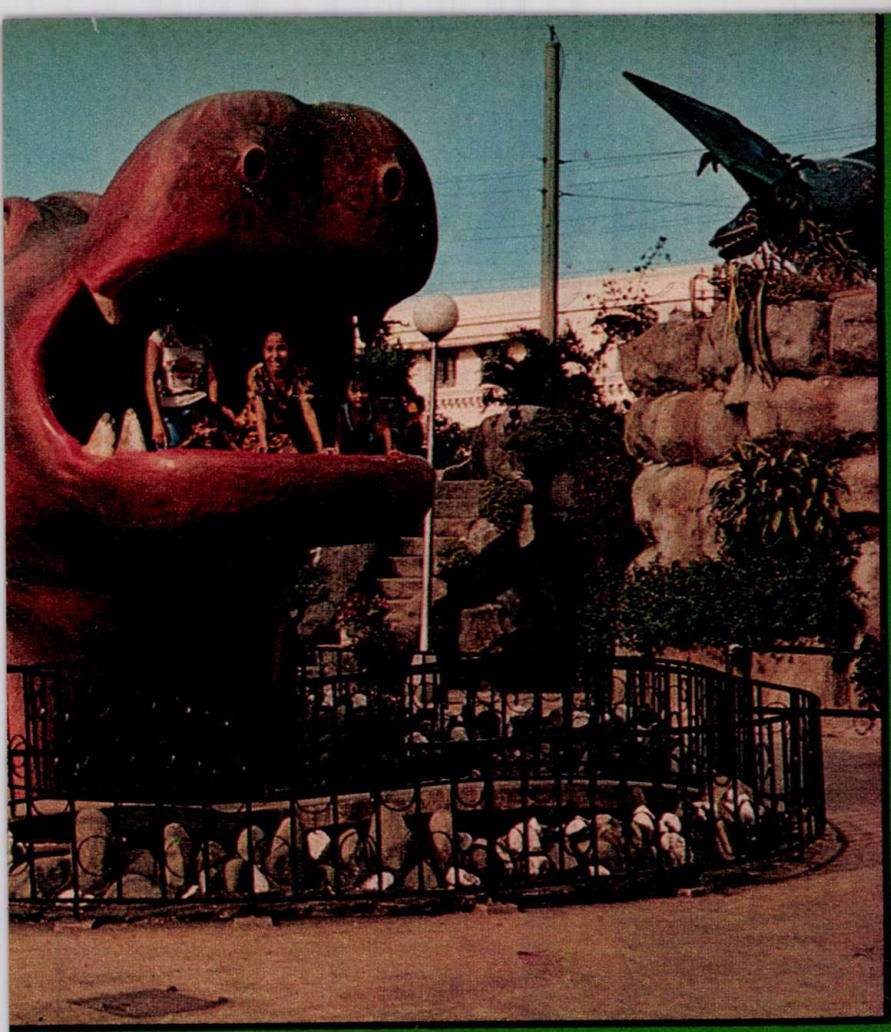

A manilai gyerekek egyik kedvelt „játékszere" az óriás víziló

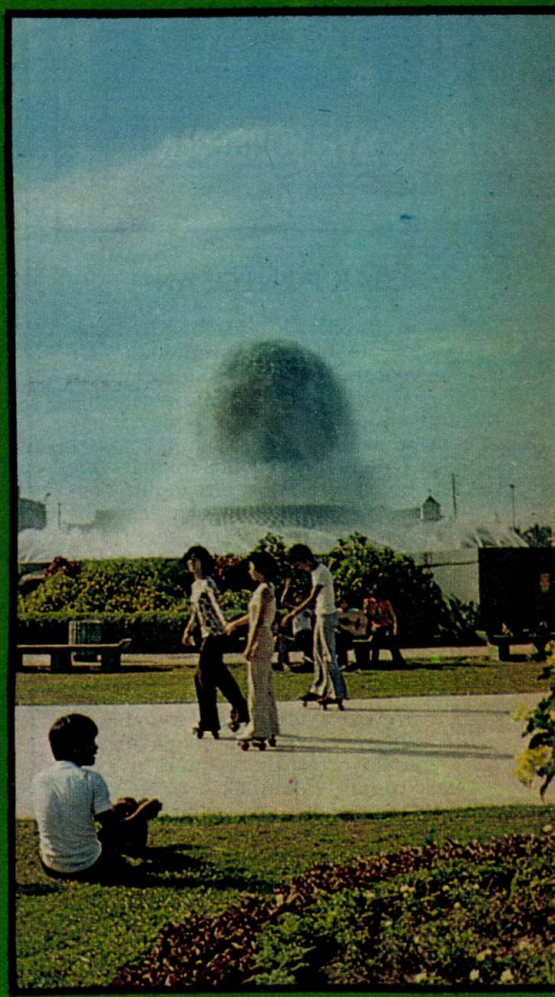

A hatalmas görkorcsolya pálya nagyon népszerű, remek szórakozás

Mintha csak más bolygón járnánk...

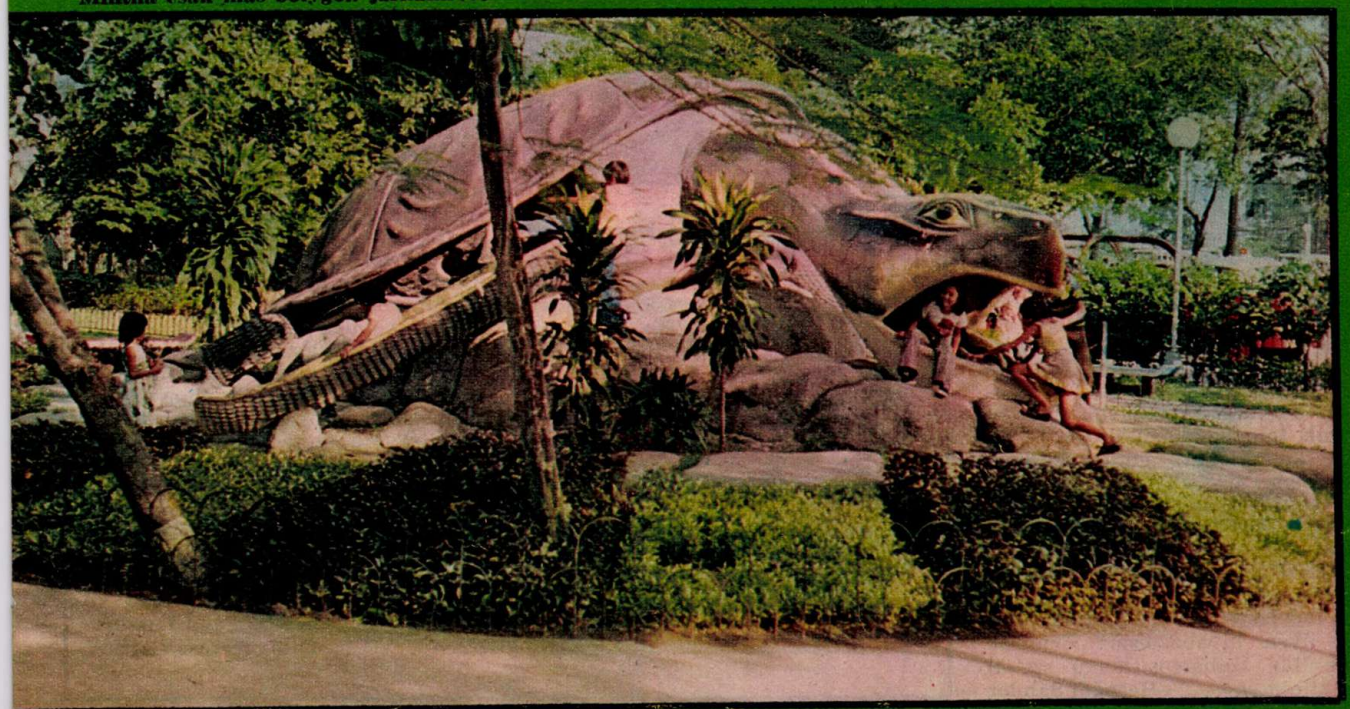

NYELVŐRSÉGEN

CSAK PONTOSAN!

A szólásokkal kifejezőbbé és hatásosabbá tehetjük beszédünket. De csak akkor, ha szabatosan, pontosan használjuk őket. Aki felületeskedik, könnyen pórul jár. Vagy úgy, hogy nem a szükséges értelemben használja valamelyik szólásunkat, vagy úgy, hogy eltorzítja elfogadott formáját. Az alaktorzítás oka legtöbbször az, hogy egyszerre két rokon értelmű kifejezés bukkan fel és keveredik össze emlékezetünkben.

Kati helyre akarta ütni a csorbát. Ebben a mondatban két szabályos kifejezés keveredik: a kiköszörüli a csorbát. meg a helyrehoz, helyreüt valamit.

A gyerekek állandóan nyúzták a fülét, hogy vigye őket magával. Itt az igét keverték össze, mert a gyerekek rágják valakinek a fülét, vagy nyúznak valakit valamiért, s így próbálnak hatni rá.

Barátai megelégelték viselkedését, és kiadták a szűrét. Ha szabadulni akartak tőle, akkor mást kellett volna mondaniuk: kiadták az útját, vagy: kitették a szűrét. A szűr kitétele, kiakasztása valamikor a szolgálatból való elbocsátásnak, illetve a lánykérő legény elutasításának (kikosarazásának) jelképes cselekménye volt.

Az őr meg a kutyája nagy lóhalálban arra futott. A lóhalálban a lóhalálában rontott formája. Ez a kifejezésünk a lovas hírnökök korát idézi. hogy gyorsan célhoz érjenek, a hírvivők nemegyszer agyonhajszolták paripájukat. A nagy sebességnek akkoriban a ló, az állat halála volt az ára. Hogyan kerül ehhez a tömör és szemléletes kifejezéshez a nagy melléknév? A másik lehetséges, bár kevésbé képzeletmozdító nyelvi formából: a nagy sebesen, nagy iramban együtteséből vált ki. Hogy a nagy sietség, a kapkodás rontja a stílust, számtalan példával tanúsíthatnánk. Íme, egy közülük:

Egy kalap alatt elintézte őket. Alighanem azt akarták mondani, hogy egy füst alatt, azaz egyszerre intézte el őket. Bőbeszédűbben, a szólások szabatos felhasználásával: egy kalap alá vette, és kurtán-furcsán elintézte őket.

Mit tegyen az ember, ha nem akar ismét ilyen hibába esni? Érje be egyszerűbb, szabályos alakú szóval vagy kifejezéssel. **Hernádi Sándor**

MIT OLVASSAK ERIKA NÉNI?

Nagy a forgalom a szentendrei gyermekkönyvtárban. Egymásnak adják a gyerekek a kilincset, jönnek újságokat, folyóiratokat böngészni, könyveket kölcsönözni.

— Erika néni, kérek valami szép történelmi regényt — áll meg a könyvtár vezetője, Pető Zsoltné íróasztala előtt egy barna hajú, copfos kislány.

Hamarosan el is ballag egy Gárdonyi kötettel (Egri csillagok) és egy Szabó Magda regénnyel (Mondják meg Zsófikának) nagy elégedetten.

Van egy kis szünet, ekkor mutatja meg Erika néni a birodalmát, a könyveket, majd nem kis büszkeséggel elmondja, hogy már nyolcezer kötet között válogathatnak a szentendrei gyerekek és 650 beiratkozott, rendszeresen kölcsönző olvasója van a könyvtárnak.

Megtudjuk azt is, hogy gyakoriak náluk a „rendhagyó irodalomórák". A tanárok elhozzák a gyerekeket szemléltető foglalkozásra — az egyiknek például Csokonai élete és költészete volt a témája. A könyvtárban nem csak olvasni és könyveket kölcsönözni lehet. Megtanulhatja mindenki a katalógus, a szakkönyvek, kézikönyvek, lexikonok használatát is. Nagy tábla hirdeti, hogy mit, hol keressünk. Melyek a szakkatalógus főosztályai? stb.

Nyaranta olvasótábort szerveznek a közeli izbégi iskolában a helyi képzőművészek, írók segítségével (tudjuk, a Duna-kanyarnak sok író és művész szerelmese van, akik itt telepedtek le vagy van egy kis hétvégi „alkotóházuk").

Rendszeresen tartanak író—olvasó találkozókat is. Az ősz és tél folyamán járt náluk többek között Horgas Béla költő, Szombathy Viktor író, és útiélményeiről tartott érdekes beszámolót Rockenbauer Pál. Mikor mi ott jártunk éppen Fekete Sándor volt a vendég a zsúfolásig megtelt könyvtárban. És hogy záporoztak az izgalmas, szellemes kérdések! Alig győzött válaszolni a népszerű író, sok kitűnő történelmi mű szerzője.

— Régen láttam együtt ennyi olvasott, bátran kérdező, érdeklődő gyereket. Ez egy jó könyvtár, itt komoly munka folyik — summázta véleményét a sok dedikálás után.

Nekünk is ez a véleményünk.

Papp László
Fotó: Karasz Lajos

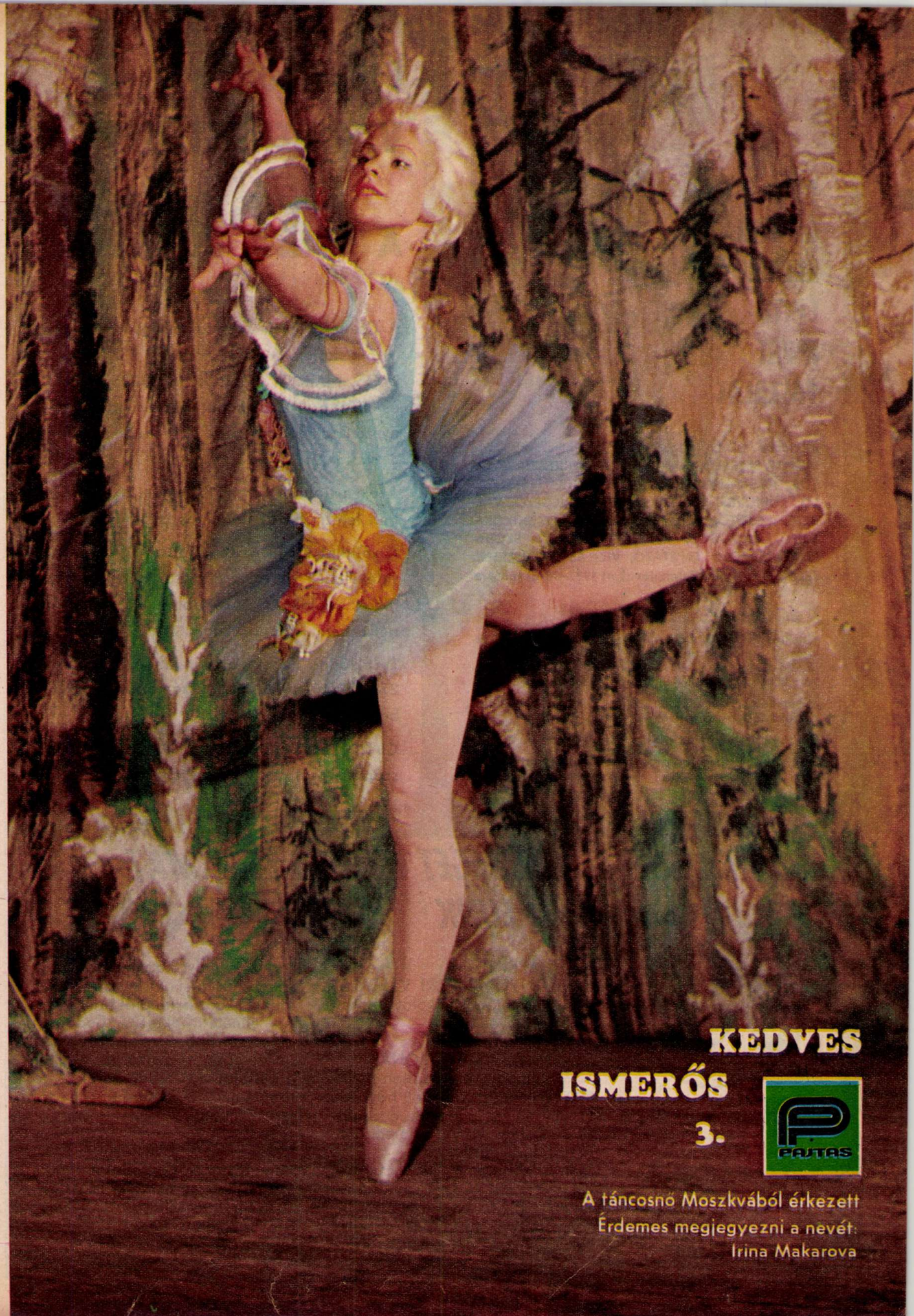

KEDVES ISMERŐS 3.

PAJTAS

A táncosnő Moszkvából érkezett
Érdemes megjegyezni a nevét:
Irina Makarova

PEST MEGYEI ÁLLAMI ÉPÍTŐIPARI VÁLLALAT

általános iskolát végzett fiúk jelentkezését várja VILLANYSZERELŐ, VAS- ÉS FÉMSZERKEZETI LAKATOS, ÁCS–ÁLLVÁNYOZÓ, KÖZPONTIFŰTÉS-SZERELŐ, KŐMŰVES, ÉPÜLETASZTALOS, ÜVEGEZŐ, VASBETONKÉSZÍTŐ, TETŐFEDŐ-SZIGETELŐ, MŰKŐKÉSZÍTŐ, BÁDOGOS, ÉPÍTŐGÉP-SZERELŐ, SZOBAFESTŐ-MÁZOLÓ TAPÉTÁZÓ, VÍZ- ÉS GÁZVEZETÉKSZERELŐ szakmunkástanulónak az 1977–78-as tanévre.

A tanév kezdete 1977. szeptember 1.

Vidékiek részére kollégiumi elhelyezésről és teljes ellátásról gondoskodunk. Ács-állványozó, kőműves, tetőfedő-szigetelő és vasbetonkészítő szakmák esetében 200 Ft ösztöndíj-kiegészítést fizetünk.

Jelentkezés: személyesen vagy írásban a vállalat szakoktatási osztályán.

Cím: 1751 Budapest XXI., Kiss J. altb. u. 19–21.

Megközelíthető: a Boráros tértől gyorsvasúttal a 2. megálló.

FIATALOK! VÁR BENNETEKET A GÉPIPAR

A Csepel Művek Szerszámgépgyára szakmunkástanuló felvételt hirdet: ESZTERGÁLYOS, MARÓS, KÖSZÖRŰS, GÉPSZERELŐ és FÉNYEZŐ szakmába. Képzési idő a fényező szakmában 2, az egyéb szakmákban 3 év.

Azok a fiatalok jelentkezhetnek, akik 1977-ben fejezik be az általános iskolát.

A vállalat külön ösztöndíjat ad tanulóinak, vidékieknek az esztergályos, marós, köszörűs és géplakatos szakmában kollégiumi elhelyezésről is gondoskodik.

Érdeklődni lehet a tanulmányi csoport 278-600/16–19-es telefonszámon vagy levélben.

Cím: 1751 Budapest, Pf.: 91. CSM Szerszámgépgyár, tanulmányi csoport.

JÓ KERESETI LEHETŐSÉGET NYÚJTÓ SZAKMÁT AJÁNLUNK FIÚKNAK!

A BUDAPRINT PAMUTNYOMÓIPARI VÁLLALAT felvesz általános iskolát végzett fiúkat, 16 éves korig **TEXTILNYOMÓ SZAKMUNKÁSTANULÓNAK.**

A tanulmányi ösztöndíjon (160–800 Ft) felül a vidékiek havi 500 Ft különélési pótlékot, a budapestiek havi 450 Ft társadalmi ösztöndíjat kapnak.

Vidéki tanulóink KOLLÉGIUMI ELHELYEZÉSÉRŐL gondoskodunk.

Az elsőéves tanulóink a tanév kezdetén 1500 Ft értékű ruházkodási segélyt kapnak. Tankönyveket az iskola, tanszereket, munkaruhát a vállalat ad.

Az elméleti oktatás Budapest legkorszerűbb szakmunkásképző intézetében, a gyakorlati oktatás a vállalat gyáraiban folyik. A jó tanulóink továbbtanulását támogatjuk!

Jelentkezni lehet:

Pamutnyomóipari Vállalat személyzeti és oktatási főosztály, 1038 Budapest III., Fényes Adolf u. 19–21. Telefon: 687-834.

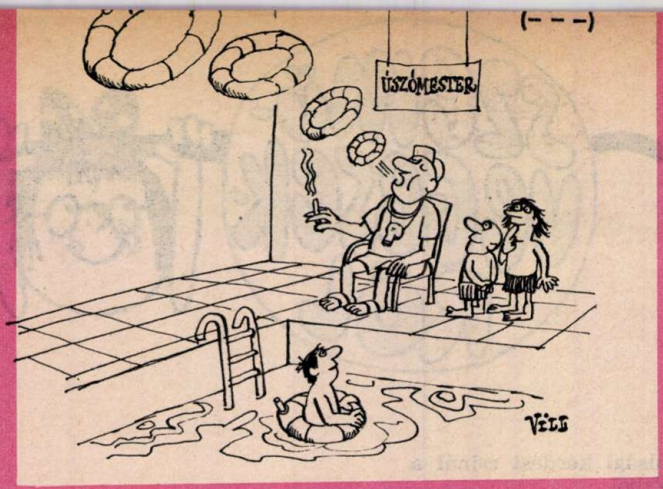

– Hoztam egy kis fát tüzelőnek . . .

Vidám bulik

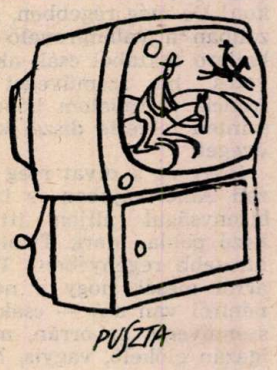

– Hogy állsz a leckémmel, papa? . . .

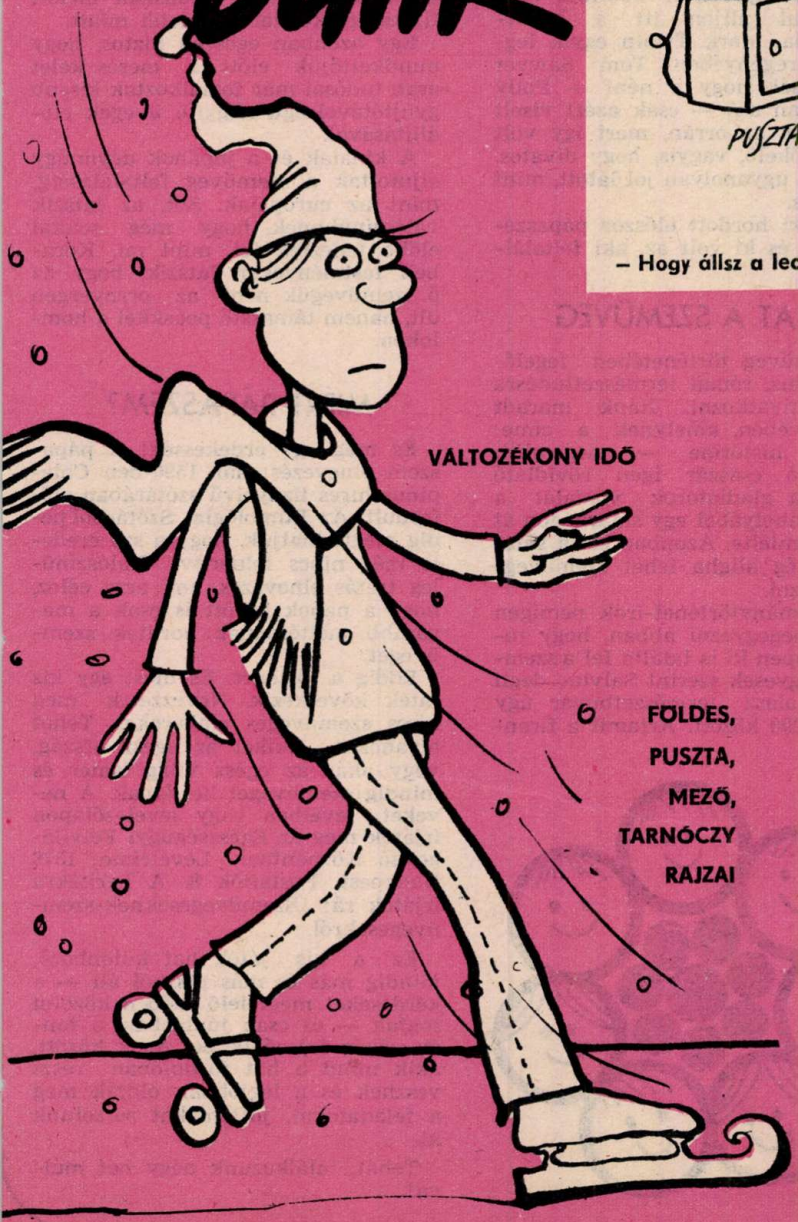

VÁLTOZÉKONY IDŐ

6 FÖLDES, PUSZTA, MEZŐ, TARNÓCZY RAJZAI

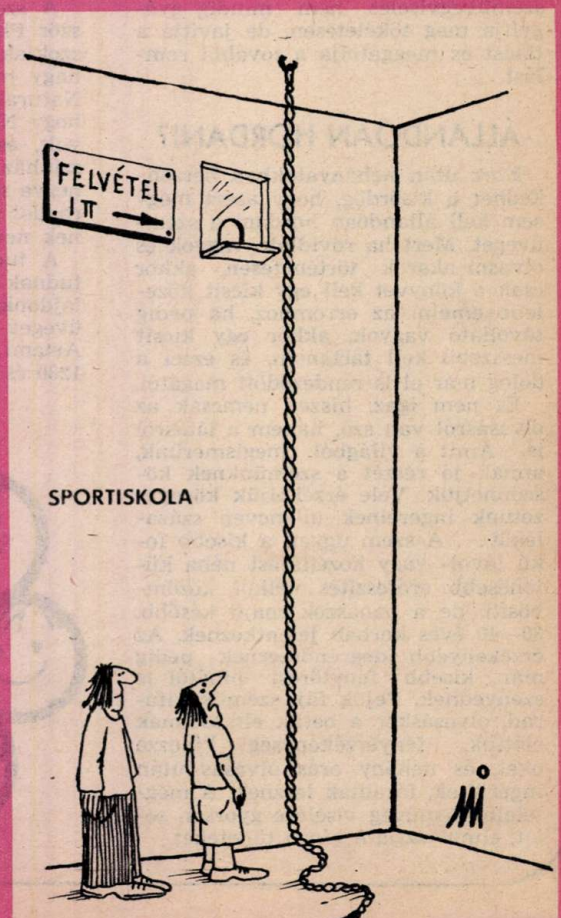

SPORTISKOLA

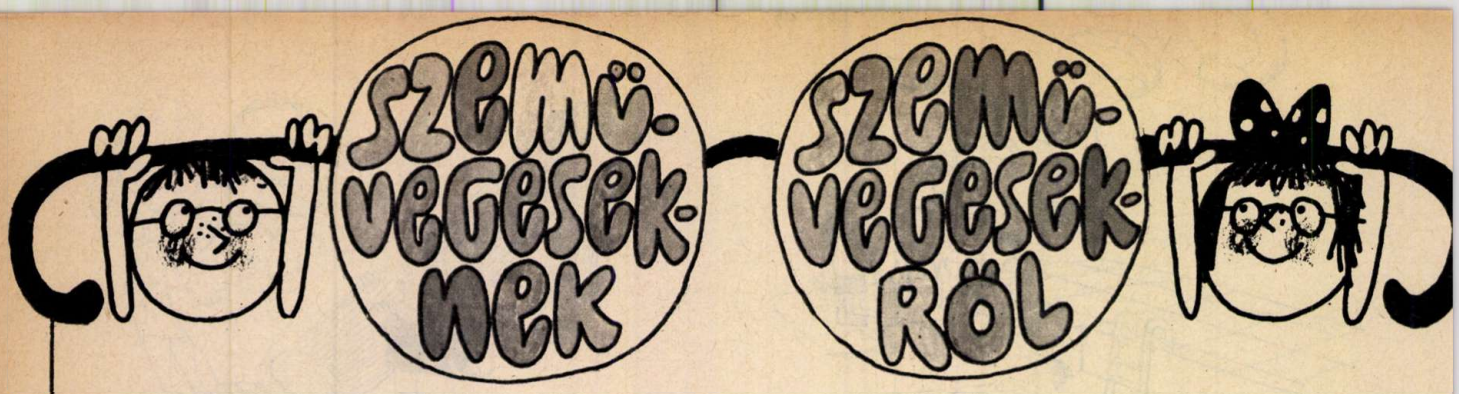

Figyeljétek csak meg, hogy hány szemüveges gyerek van az iskolában. Rövidlátók, távollátók, meg kancsalok. A pályaalkalmassági vizsgálatok adatai szerint az általános iskolát végző fiatalok egynegyede látáshibás.

Ezek aztán két csoportra oszlanak. Vannak olyanok, akik állandóan viselik, mások pedig szégyenlik a szemüvegüket, és ahol csak lehet, amikor csak tehetik, leveszik. Pedig minden reggel, amikor elindulnak otthonról az iskolába, a mamák gondosan a lelkükre kötik: a szemüvegedet pedig le ne vedd, fiacskám! Aztán, amikor a gyerek kilép az utcára, még egyszer-kétszer hátranéz, vajon láthatja-e valaki, majd egy mozdulat, s a szemüveg a táskába!

Ha tudnák, hogy milyen rossz dolgot cselekednek ilyenkor! Az igaz ugyan, hogy a látáshibás szemet a szemüvegviselés nem mindig gyógyítja meg tökéletesen, de javítja a látást és meggátolja a további romlást.

ÁLLANDÓAN HORDANI?

Ezek után néhányatokban berzenkedhet a kisördög, hogy azért mégsem kell állandóan hordani a szemüveget. Mert ha rövidlátó vagyok és olvasni akarok történetesen, akkor csak a könyvet kell egy kicsit közelebb emelni az orromhoz, ha pedig távollátó vagyok, akkor egy kicsit messzebb kell tartanom, és ezzel a dolog már el is rendeződött magától.

Ez nem igaz, hiszen nemcsak az olvasásról van szó, hanem a látásról is. Amit a világból megismerünk, annak jó részét a szemünknek köszönhetjük. Vele érzékeljük környezetünk ingereinek kilencven százalékát... A szem ugyan a kisebb fokú távol- vagy közellátást néha különösebb erőfeszítés nélkül közömbösíti, de a panaszok majd később, 30—40 éves korban jelentkeznek. Az érzékenyebb idegrendszerűek pedig már kisebb fénytörési hibától is szenvednek. Fejük fáj, szemük kifárad, olvasáskor a betűk elmosódnak előttük, fényérzékenység kínozza őket, és néhány órás olvasás után ingerültek, fáradtak lesznek. A megfelelő szemüveg viselése gyorsan segít, elmulasztja a kínzó tüneteket.

Sok lány hiúsági kérdést csinál a szemüvegviselésből.

Nagyanyáink, vagy még inkább ükanyáink mit nem adtak volna azért, hogy pápaszem csücsüljön az orrukon! De még régebben, a XVII. században a valamirevaló spanyol caballero igazából csak akkor volt divatos, ha szemüveget is viselt. A francia forradalom hóbortos divatja szintén felvette díszei közé a szemüveget.

Hogy ez a divat még a XIX. század Amerikájában is hódított, arra bizonyságul álljon itt a következő példa. Mark Twain egyik leghíresebb regényében Tom Sawyer arról mesél, hogy a néni — Polly néniről van szó — csak azért viselt szemüveget az orrán, mert így volt igazán előkelő, vagyis, hogy divatos. Különben ugyanolyan jól látott, mint bárki más.

Vajon ki hordott először pápaszemet? No, és ki volt az, aki feltalálta?

DIVAT A SZEMÜVEG

A szemüveg történetében legelőször Plinius, római természettudósra szoktak hivatkozni. Ránk maradt nagy művében, amelynek a címe: Naturalis historiae — megemlíti, hogy Néró császár igen rövidlátó volt, és a gladiátorok viadalát a színház páholyából egy smaragdon át nézve szemlélte. Azonban ezt a smaragdot még aligha lehet szemüvegnek nevezni.

A tudománytörténet-írók nemigen tudnak megegyezni abban, hogy tulajdonképpen ki is találta fel a szemüveget. Egyesek szerint Salvino degli Artami olasz természetbúvár úgy 1280 és 1290 között. Artamit a firenzei Maria Maggiore templomban temették el, sírfeliratán a következő olvasható: itt nyugszik Salvino degli Artami, a szemüveg feltalálója.

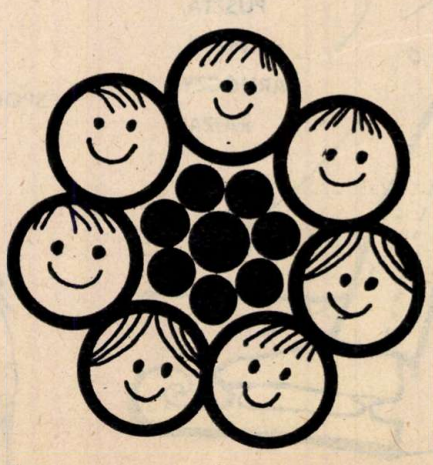

Egy másik forrás szerint az első Reger Bacon angol természettudós volt, akit kortársai „doctor mirabilis"-nek neveztek, csodásnak tartott fizikai és kémiai kísérletei miatt.

Egy azonban egészen biztos, hogy mindkettőjük előtt a mesés kelet arab tudósai már foglalkoztak kisebb gyújtótávolságú nagyító üvegek előállításával.

A kínaiak és a japánok ugyanúgy eljutottak a szemüveg feltalálásáig, mint az európaiak. Sőt, az látszik valószínűbbnek, hogy még sokkal előbb fedezték fel, mint mi. Korabeli festményeken látszik, hogy az ő szemüvegük nem az orrnyergen ült, hanem támasztó pecekkel a homlokon.

MIÉRT PÁPASZEM?

És még egy érdekesség! A pápaszem elnevezés már 1590-ben Calepinus híres tíznyelvű szótárában előfordult. Az Etimológiai Szótárból pedig megtudhatjuk, hogy a szó eredete még nincs felderítve. Valószínűleg tréfás elnevezés, ami arra céloz, hogy a papok között is csak a magasabb méltóságúak hordtak szemüveget.

Eddig a történet. És most egy kis játék következik. Nevezzetek meg híres szemüveges embereket. Tehát olyanokat, akiket az egész ország, vagy akár az egész világ ismer és mindig szemüveget hordanak. A neveket levélben vagy levelezőlapon írjátok meg az Egészségügyi Felvilágosító Központnak. Levélcíme: 1378 Budapest, Postafiók 8. A borítékra írjátok rá: Szemüvegeseknek-szemüvegesekről.

Ez a kis játék hat különböző, mindig más és más részből áll — a kérdéseket megfelelő időben közölni fogjuk — és csak júniusban, a tanév végén fejeződik be. Azok között, akik mind a hat fordulóban részt vesznek és a legjobban oldják meg a feladatokat, jutalmakat sorsolunk ki.

Tehát, találkozunk négy hét múlva!

NÁNÁSI MÁRTA KARCAGI OLVASÓNK LEVELÉBŐL IDÉZÜNK: „ÉRDEKES, MEG NEM VALÓSULT TALÁLMÁNYOKRÓL ADOTT HÍRT A PAJTÁS. SZERETNÉM, HA AZ IGAZI TALÁLMÁNYOK SZÜLETÉSÉRŐL IS ÍRNÁNAK. KI TALÁLTA FEL A PECSÉTVIASZT?"

TI – MI

KÉRDEZTEK – VÁLASZOLUNK

LENYOMAT A PÉNZEN

A levelek és okiratok lepecsételésére egészen a XVII. századig viaszt használtak. A levelek lezárására alkalmas szilárd rögzítőanyagot Francois Rousseau, párizsi patikus találta fel. 1625-ben egy tűzvész az egész árukészletét elpusztította. A leégett romok átkutatásakor Rousseau észrevette, hogy pénzérméit kemény, vöröses massza vonja be. Miután azokat kalapáccsal megszabadította. csodálatos lenyomatokat kapott. A pénztárfiók fölött Rousseau sellakkot és cinóbert tartott, s ezek a hőségben egyetlen masszává merevedtek. Ez adta a tönkrement patikusnak azt az ötletet, hogy a keveréket levelek lepecsételésére használja.

AZ ÉDES KENYÉR

Egy este Konstantin Fahlbert, a vegyész hazament, leült az asztalhoz és vacsorához látott. „Mit csináltál a kenyérrel, hogy olyan édes?" — mondta feleségének. A feleség is megkóstolta a saját kenyérszeletét, de az nem volt édes. „Lehet, hogy cukorral dolgoztál?" — kérdezte az asszony. Fahlbert szótlanul átment laboratóriumába és ellenőrizte a kísérleteket, amelyeket napközben végzett, s ennek során bemártotta ujját a benzo- és savszulfinidba. Olyan édesítő anyagot talált fel ezzel, amely százszor édesebb, mint a cukor, szerencsére azonban nem olyan tápláló. Ez a szaharin.

A RAGACSOS GUMI

Egyfajta fának a tejéből az indiánok vízálló csizmákat készítettek oly módon, hogy a furcsa nedvet egy vászonra öntötték, és a folyékony massza megmerevedett. A nap hatására azonban sajnos, ragadóssá vált. Egy Goodyear nevű fiatal amerikai hallott erről a tejről, és segítségével jól felhasználható anyagot akart készíteni. A sok kísérlet minden pénzét felemésztette, még sem adta fel a tervét. Lakásadói újra és újra az utcára tették, mert nem tudta kifizetni a lakbért. Egyik sürgős kiköltözésekor feldőlt a híg kénvegyülettel teli üveg és tartalma a nyersgumira ömlött. Ez a gumi már jó volt. Sem melegre, sem hidegre nem vált ragacsossá. Így találta fel a vulkanizálást Goodyear.

AZ ÖNTÖZŐCSŐBEN LEVEGŐ

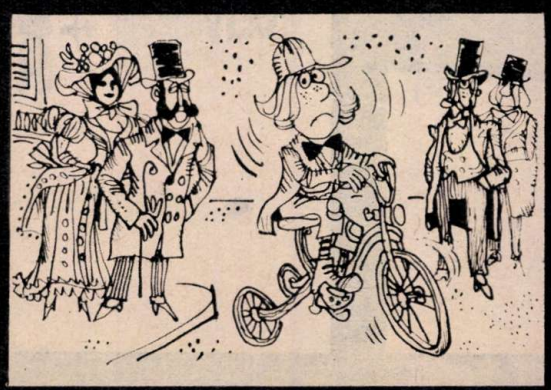

Dunlop, egy dublini fogorvos 1888-ban egy esetlen háromkerekű kerékpárt ajándékozott a fiának. Az akkori utakon billegett, döcögött a bicikli. A tömör gumigyűrűk olyan kemények voltak, hogy a gyereknek nem szerzett nagy élvezetet a kerékpározás. Panaszkodott az apjának, aki elhatározta, hogy olyan gyűrűket készít a fiának, amelyeken úgy esik az utazás, mintha párnán ülne. Egy régi öntözőcsőből valóban elkészítette az első levegővel töltött abroncsot, és már a következő évben szabadalmat kötött rá, s azóta a Dunlop-abroncsal, azaz a levegővel töltött, párnásított kerekeken jár a világ.

(FORRAI G. JÁNOS)

A GIGA NEM FAGYHAT MEG!

A Kisstadion vakítóan szikrázó jegén apróságok cikáznak. A KSI jégkorong-szakosztálya kezdő csoportjának a tagjai. A palánk mellett *Orbán Györggyel*, a vezető edzővel beszélgetek.

— *Mit kell tudnia annak, aki a Központi Sportiskola jégkorongozója akar lenni?*

— Hát először is korcsolyázni. A felvételin elsősorban a jégbiztonságot, az egyensúlyérzéket vizsgáljuk. Természetesen nemcsak a jégen, hanem a tornateremben is alaposan szemügyre vesszük leendő növendékeinket. Elsősorban gyorsaságukra, játékkészségükre, gömbérzékükre vagyunk kíváncsiak. Végül azt vizsgáljuk, hogy a leendő jégkorongozó mennyire „kudarctűrő", miként viseli el, ha a palánkhoz szorítják, vagy fellökik. Mert igaz, hogy a mi sportágunk nagyon kemény, de a fegyelmezetlenkedőknek, türelmetleneknek nálunk nincs helye.

— *Sokan jelentkeznek?*

— Nagyon. Három korcsoportban végezzük az edzéseket. Külön készülnek a nyolc—tíz, a tizenkettő—tizennégy és a tizenhat—tizennyolc évesek.

— *A legfiatalabbak hányszor mennek a jégre hetente?*

— Háromszor. Nyáron tornatermi edzéseket végzünk — mindennap.

A pályán *Kósa Ambrus*, a legkisebbek edzője harsog:

— Élénkebben mozogjatok!

A jégkorongozó-palánták szófogadóak. Gyorsul az iram, lendületesebben korcsolyáznak.

— Jó, elég — adja ki az újabb utasítást az edző. — Ötösével alakítsatok köröket, valaki minden cso-

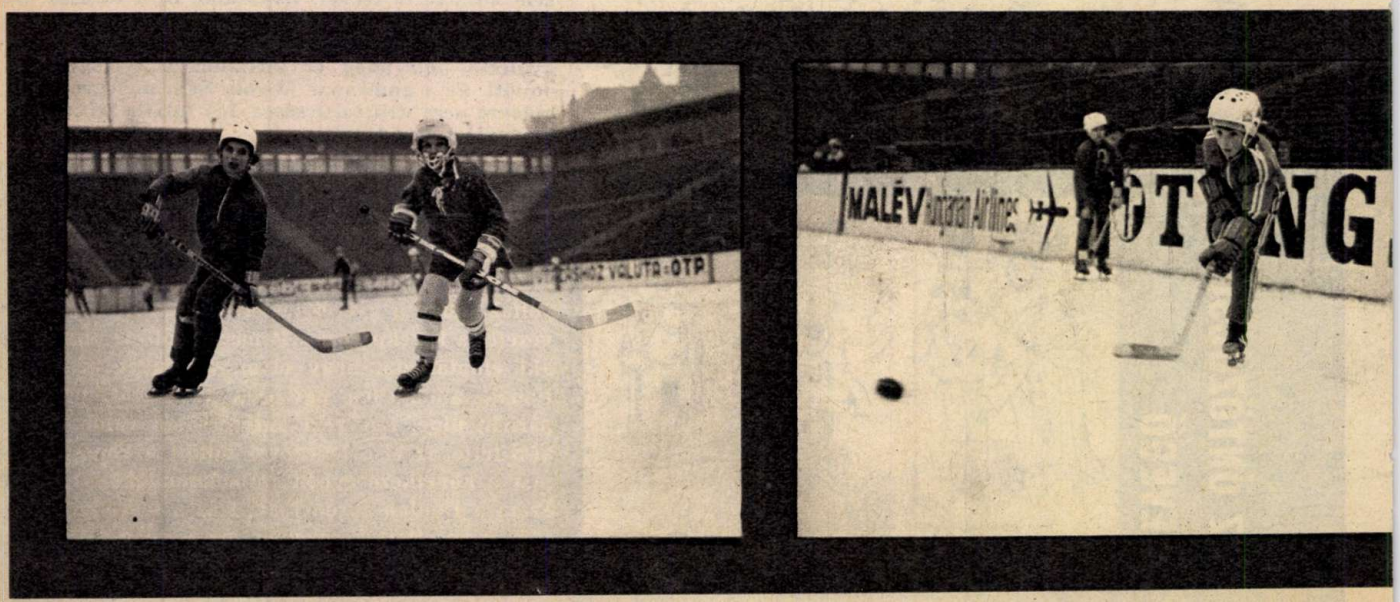

portnál álljon középre. Ő lesz a „cica". A többiek adogassák egymásnak a korongot, a „cica" pedig igyekezzen elcsípni azt.

Egy későnjövő igyekszik be a pályára. Feltartom egy pillanatra.

— *Miért választottad éppen ezt a sportágat?*

— Az egyik osztálytársam hívott el az edzésre.

— *És te habozás nélkül jöttél?*

— Igen.

— *Miért?*

— Mert aki jégkorongozik, arra a többiek felnéznek az osztályban. Az menő fej.

— Fürgébben! — ösztökéli a „menő fejeket" a jégen az edző. — Tessék gyorsabban passzolni, mert megfagynak a „cicák".

Nincs nyugalma a korongnak. Alighanem szédülhet, gyors egymásutánban kapja a nagyobbnál nagyobb „pofonokat" a hokibotoktól.

Az igazi, kegyetlenül sajgó pofonokat azonban azok kapják, akik hiába jelentkeznek az edzőknél. Kevés a jégpálya, nincs hely, pedig szívesen jönnének, mert nagyszerű dolog a friss levegőn kergetni az apró korongot. Szerencsére már sokan rájöttek arra, hogy nemcsak a KSI-ben lehet jégkorongozni — a szakosztályban mindössze százan vannak —, hanem mondjuk, az iskola csapatában is. Csak egy jégpályát kell készíteni az iskola udvarán, vásárolni egy ütőt, felvenni a hokikorit, aztán kezdődhet a játék.

Az már igazán a játékosokon múlik, hogy senki se álldogáljon, ne fagyjon meg. Még a „cicák" sem.

Bőcs Ferenc
Fotó: Wagner Margit

Az ügyeletes tiszt néhány katonát söpörni küldött.
A kanadai tél szigorú, a laktanya udvarát jég borította.
A katonák csúszkáltak, a seprűre támaszkodtak,
úgy őrizték meg az egyensúlyukat.
Egyikük meglátott egy fadarabot, megpiszkálta a seprűjével,
aztán az egyik társához lökte.
Megszületett a XX. század egyik leggyorsabb,
leglátványosabb, legizgalmasabb sportága: a jégkorongozás.

Nálunk történt, hogy...

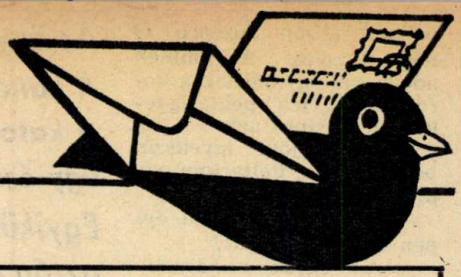

Panasz

A GYEREKEKNEK ÚGY IS JÓ?

A tej, kakaó és kifli árusítását egyik tanárunk, Poczó Erzsébet irányítja. Nagyon szívesen veszünk részt ebben a munkában, mert tudjuk, hogy sok tanulónak biztosítjuk a rendszeres étkezési lehetőséget. Örömünk és lelkesedésünk azonban nem mindig zavartalan. Gyakran előfordulnak olyan esetek, hogy nem kapjuk meg hiánytalanul a megrendelt mennyiséget sem a tejből, és kakaóból, sem a kifliből. Nagyon kellemetlen az is, amikor a felszaggatott tetejű poharak alján alig lötyög egy-két ujjnyi tej vagy kakaó. **Szabadság őrs, Akasztó**
Petőfi Sándor Úttörőcsapat

MENNYIT KELL FIZETNI?

Osztályunkból négy lány levelez szovjet úttörőkkel (Odesszába például). Legutóbb a borítékba két-három képeslapot és egy-két kártyanaptárt tettünk, hogy barátnőnknek örömöt szerezzünk. Feladásnál meglepődve fizettünk tíz forinttól, tizenöt forintig terjedő összegeket. Barcson van rokonunk, aki azt mondta, hogy ő is sokszor küldött már levelet a Szovjetunióba, néha öt-hat képeslapot is tesz a borítékba, de még sohasem fizetett tíz forintnál többet.

Bordányban más a díjszabás?
Galzó Erika, Sándor Terézia, Tóth Sára, Bordány

(A Magyar Posta központi díjszabása szerint rendes — nem ajánlott, nem légi, nem express — levelet húsz grammig egy forintért lehet küldeni a Szovjetunióba. Ha a boríték eltér a szabványostól, akkor két forint a díj. Húsz és száz gramm közötti levélért tíz forintos díjat kell fizetni. A levélmérlegnek pontosan kell mutatni a súlyt.)

MIATTUNK LENNE?

Nekünk sokszor és sokat segítenek a felnőttek, de néhányan gondot is okoznak. Egy-két szülő nem engedi el őrsi foglalkozásra a gyerekét, vagy még egy órát sem engedélyez neki, nehogy „kiessen" a tanulásból.

Szerintünk úgysem lehet reggeltől estig tanulni, és nem valószínű, hogy ha beszedünk egy-két rosszabb jegyet, az az őrsi összejövetel miatt van.
Felfedező raj, Riporter őrs Esztergom

Csak röviden...

VARGA KATALIN, TATABÁNYA:

Fizikai és kémiai előadótermet kaptunk. A II. Erőmű KISZ-esei és szocialista brigádjai készítették sok szeretettel.

KARSAI SZILVIA, BARCS:

Pályázatot hirdettünk. A téma községünk története és felszabadulásának eseményei. A legjobb pályaműveket könyvvel jutalmazzuk.

CSETE ÁGNES, PÉCS:

A téli hónapokban nagy szükség van az úttörőszobára. Büszkék vagyunk, mert a mezőgazdasági munkáért és a hasznos anyagok gyűjtéséért kapott pénz egy részéből szépen berendeztük.

ÉLTHES M. JUDIT, TEVEL:

Édesapámtól sok régi játékot tanultam. Ilyen a „labda-méta, nagy-méta" is. A játékokat továbbadom, megtanítom őrsömnek.

MÓZSIK GYÖNGYI, FELSŐPAKONY:

Fizika szakkörünkben a számításokat gyakoroljuk, és vetélkedőket rendezünk.

HORVÁTH ENDRE, HAHÓT:

Úttörőparkunkban sportpályát, játszóteret, kunyhókat, sétautakat terveztünk, építettünk a KISZ-esekkel és a tsz dolgozóival közösen. Eddig több mint kétezer órát dolgoztunk.

FEHÉR ZSUZSA, TINNYE:

Ablakokat mostunk, padlót súroltunk, töröltgettünk, mosogattunk Tulics néninél, aki cserében szép dalra tanított bennünket. Énekeltünk és táncoltunk is.

SZABÓ GIZELLA, RÁCKERESZTÚR:

Termelőszövetkezetünk Váci Mihály szocialista brigádjával szerződést kötöttünk. Jártunk a munkahelyükön, és meghívtuk őket Váci Mihály klubdélutánunkra.

KOVÁCS GÁBOR, NAGYKŐRÖS:

A felnőttekkel összefogva lomtalanítottuk az iskola pincéjét. Üzemek és szocalista brigádok segítségével csapatotthont varázsoltunk belőle.

Mit üzen a Pajtás?

MAGYAR MARIANNA, PÉCS, TÉGLA MÁRIA, SZEGVÁR, BENIS KATALIN, TATABÁNYA, SÁFÁR JÚLIA, TÁPIÓBICSKE, CSONTOS RÓZSA, MÓRICGÁT, FARSANG DEZSŐ, ÉRD: Köszönjük a híradást, várjuk a további beszámolókat szakkörökről, szaktárgyi és kulturális vetélkedőkről.

KOCSIS GYÖRGY, MAKÓ: Gratulálunk a jól sikerült növendékhangversenyhez.

DOLÁNYI MAGDA, TURA: A Pajtást a posta terjeszti. Ha a postán nem tudnak, vagy nem akarnak segíteni, kéréssel, vagy panasszal az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat terjesztési osztályához fordulhattok (1065 Budapest, Révay u. 16.).

H. KATI, ESZTERGOM: Ejnye! Csak nyomtatványt küldesz? A tudósítás hol maradt?

VANCSIK CSILLA, KECEL: Leveled alapján a testnevelő tanári pályát ajánljuk. A középiskolában még változhatnak vágyaid, képességeid.

BEKE JÓZSEF, TAMÁSI: Két-három hét múlva írjál újra. Segítünk majd, de éppen most nincs tervrajzunk.

VAJDA SÁNDORNÉ, TISZAVASVÁRI: Néhány félreérthető mondat miatt valóban hibás szöveget közöltünk az 1976. december 8-i számunk „Leveleznénk" rovatában. Kiigazításul közöljük a beküldött sorokat: „Pethe Ferenc, amíg éltem én voltam, de bizony már elég régen meghaltam. Községünkben szobrot emelt számomra a kegyelet. Általános iskola is viseli a nevemet. Hogy ki voltam, s mit csináltam? Pajtások! Lexikonban, ha kerestek, találtok."

PONGRÁCZ TIBOR, KEREKEGYHÁZA: Leveledben megemlítetted őrsöd patronálóját. Írjál róla bővebben. És az őrsöt segítő akcióiról is.

Nemcsak a jó munkáról várjuk beszámolóitokat, a panaszokat is szívesen meghallgatjuk és a lehetőségek szerint orvosoljuk. A gondokról, a hibákról szívesen cserélünk gondolatokat a levelekben.

A művészetek vándorútján

A SZOBRÁSZATTAL ISMERKEDTÜNK

Ellátogattunk Feldmann László szobrászművészhez. Nagyon érdekes beszámolót tartott nekünk a szobrászatról. Majd bemutatta és megismertette velünk saját szobrait. Elmondta, hogyan született meg egy-egy érdekesebb műve. Majd azokkal a szobrokkal ismerkedtünk, amelyek nem férnek el műhelyében.

Tóth Ferenc, Budapest

VENDÉGÜNK VOLT

A Hermann Ottó raj meghívására Tiszakeszibe látogatott Mezei Tamás, a népművészet mestere. Művészi faragásaiból kiállítást rendezett. Meglepetésül elhozta magával sárospataki faragó szakköröseit. Az ő munkájukat is megismertük a kiállításon. Az ajándékba kapott faragásokat csapatotthonunkban őrizzük.

Tervezzük, hogy tavasszal elmegyünk Sárospatakra, és meglátogatjuk Tamás bácsit. Helyben szeretnénk megismerni a zempléni népművészetet és a hagyományokat.

Hermann Ottó raj, Tiszakeszi

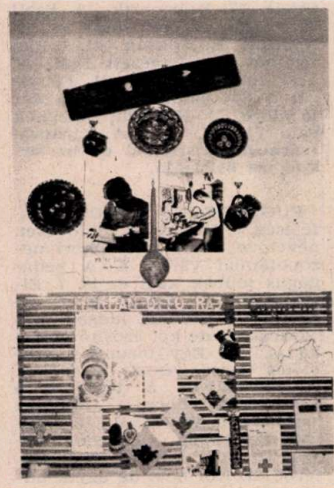

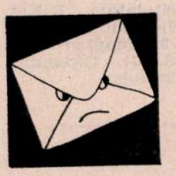

„Leveleznénk"

HETEDIKESEK BARÁTSÁGÁT KERESSÜK: Zubor Katalin, 5465 Cserkeszőlő, Lenin u. 19.; Bari Teréz, 3663 Arló, Dózsa Gy. u. 148.; Lukács Katalin, 4080 Hajdúnánás, Bajcsy-Zsilinszky tér 2.; Varga Mária, 2365 Inárcs, Arany J. telep 18.; Bende Ildikó, 1097 Budapest, Vágóhíd u. 31—33.; Marekkel Szilvia, 7017 Mezőszilas, József A. u. 10/a.; Papp Erzsébet, 5520 Szeghalom, Lenin u. 50.; Csontó Ildikó, 4600 Kisvárda, Kossuth L. u. 26.; Nagy Ibolya, 4220 Hajdúböszörmény, Tyereskova u. 6.

NYOLCADIKOSOK LEVELEIT VÁRJUK: Eperjesi Ilona, 3841 Aszaló, Kossuth L. u. 34.; Kapin Zsuzsa, 4544 Nyírkarász, Felszabadulás u. 18.; Sulák Valéria, 8056 Bakonycsernye, Rózsa út 29.; Lieber Ildikó, 2457 Adony, Sallai I. u. 26.; Fehér Zsuzsanna, 3400 Mezőkövesd, Ádám u. 9.; Mészáros Ágnes, 3529 Miskolc II., Középszer 68. 7/3.; Bagoly Erzsébet, 3170 Szécsény, Árpád u. 2.

jegyzet

EGY KIS JÓKEDVET!

Ma már oly sok év távlatából, nemigen emlékszem pontosan, hogy mi volt az oka, csupán az maradt meg az emlékezetemben, hogy egy ilyen borongós téli estén valami nagy bánattal a szívemben, szipogva, sírdogálva bandukoltam haza az iskolából. Kutyául éreztem magam, és bizony nemcsak a pilledező hótól volt nedves az arcom.

Elég néptelen volt az utca, de egyszerre mégis szembetaláltam magam egy hozzám hasonló korú kislánnyal. Mamája alaposan felöltöztette. A nagykabát és a sapka fölé még egy jó nagy kendőt is kötött, olyat, amilyet akkor is, ma is, már csak a fázós öreg nénik viselnek falun.

Először nem tűnt furcsának, de pont egy utcai lámpa alatt értünk egymás közelébe, és akkor egy pillantás alatt kitört belőlem a kacagás. Más talán megsértődött volna, de ez a kislány pár pillanat múlva elkezdett nevetni. Én az ő nagy kendője láttán nevettem, őt az csiklandozta nevetésre, hogy én egyszerre sírtam is, nevettem is.

Azóta sokszor tapasztaltam hasonlót az élet komolyabb dolgaiban is. Nem mehet mindig minden baj nélkül. Vannak jó napjaink, és van olyan időszak, amikor semmi sem sikerül. Mit lehet ilyenkor tenni? Meg kell keresni a kevéske jót, érdekeset, vicceset, ami azért minden helyzetben lehetséges: sokszor egy jó hógolyózás, csúszkálás, egy jó dallam eldudorászása, egy jó vicc felidézése elegendő. Így van ez az egyes embernél, és így van a közösségek életében is. Ha pl. rosszul sikerült valami, nem érdemes búnak eresztenetek a fejeteket, legközelebb biztosan jobban megy. Amikor az őrs vagy a raj hangulata mélypontra süllyed, szerencsére mindig akad valaki, aki megpróbál valamit csinálni a rossz hangulat eloszlatása érdekében. Lehet, hogy nem is ő a hivatalosan megbízott mókamester, de hát mit számít az ilyenkor! Lényeg az, nem jó sokáig rosszkedvűnek lenni. Elég ilyenkor egy jó bemondás, valami kis egyszerű, esetleg sületlen tréfa, és máris kacag az osztály, visszajön a jókedv. Az fontos, hogy mindenkinek legyen meghatározott feladata az őrsben, de ezeket a tisztségeket nem választja el egymástól kínai nagy fal. Különösen nem a mókamester tennivalóit. Egy kicsit mindenki legyen mókamestere őrsének.

Vasvári Ferenc

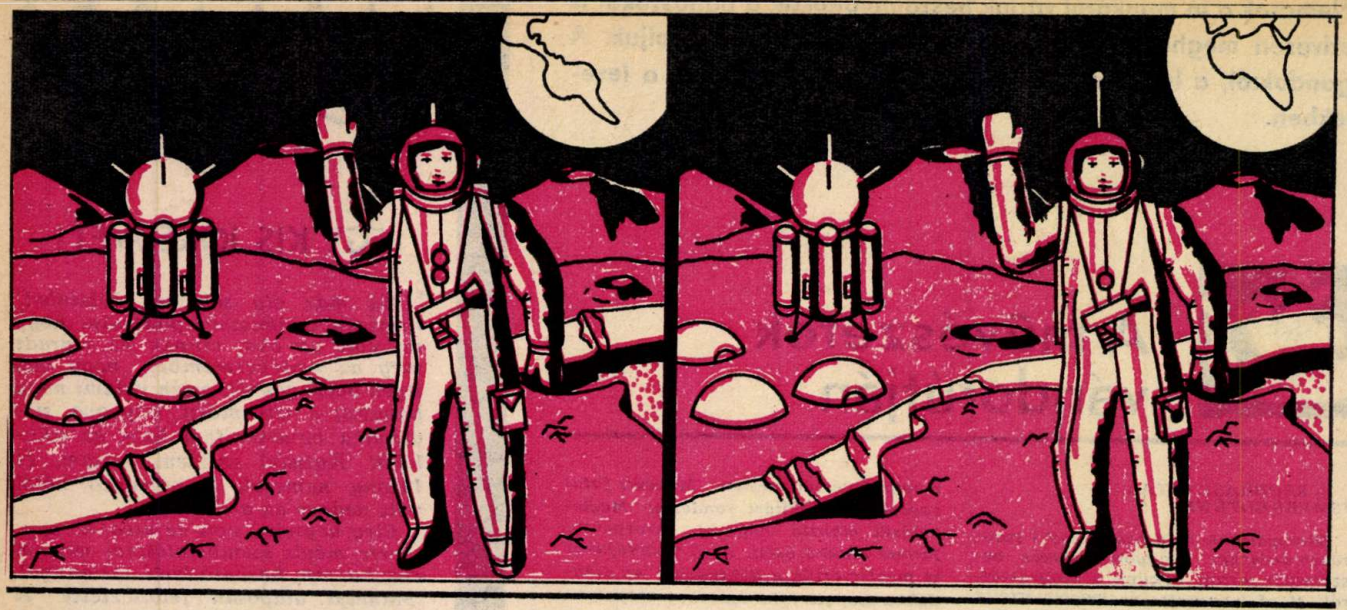

HOLDUTAZÓ

A két rajz azonos, de csak látszólag, mert ha jobban megnézed, tizenhárom apró eltérést vehetsz észre rajta. Vajon megtalálod mindegyiket?

A rejtvények megfejtéseit postai levelezőlapon küldd be. Ha csak két rejtvényt tudsz megfejteni, s azok jók, már részt vehetsz a heti jutalomsorsoláson.

Beküldési határidő: febr. 13.

FARSANG

Rejtvényünk fő soraiban a farsangról, más szóval a karneválról lesz szó. A vízszintes 1., 35. és a függőleges 11. sorok megfejtését kell beküldeni.

VÍZSZINTES: **1. Így nevezték az ókori Rómában azt a hétnapos örömünnepet, amelyből később a karnevál kialakult.** 11. Ő fordította magyarra a finn nemzeti eposzt, a Kalevalát (Béla). 12. Alatta fészkel a fecske — a nóta szerint. 13. Magas szám. 14. Papírmérték. 15. Becézett női név. 16. Luxemburgi, olasz és román autók betűjele. 17. Származik. 19. Esel! 20. Lottón az ötös sokat ér. 23. Nemzeti Bajnokság. 25. Ritka férfinév. 36. Becézett Etel. 28. Vízi emlős. 30. MY. 31. Félsziget a Szovjetunióban. 32. Már jó előre. 34. Könnyű, betegnek való étrend. 35. **A karnevál (carnevale) szónak ez az ország az őshazája.**

FÜGGŐLEGES: 2. Cukorkaféleség. 3. Ház előtti zöldövezet, névelővel. 4. Nyit. 5. Ókori mezopotámiai város. 6. A pedagógus többek közt ez is. 7. Ellenérték. 8. Talál. 9. Ókori egyiptomi istennő, idegen helyesírással, de két erősítő szócska is. 10. Egy bizonyos gyümölcs belső része, névelővel. **11. Európában a leghíresebb karneválok ebben a városban zajlanak le.** 14. Pl.: Észak-Nyugat. 17. Taglal. 18. Igen, oroszul. 21. Két betű az ABC elejéről. 22. Női név, de egyik budapesti telefonközpont neve is. 24. A telefon feltalálója. 27. Két morzejel. 29. Hidegen, melegen kellemes ital. 31. Magyar családnév. 33. VS. 34. Diplomás neve előtti rövidítés.

FÚJJÁK, FÚJJÁK
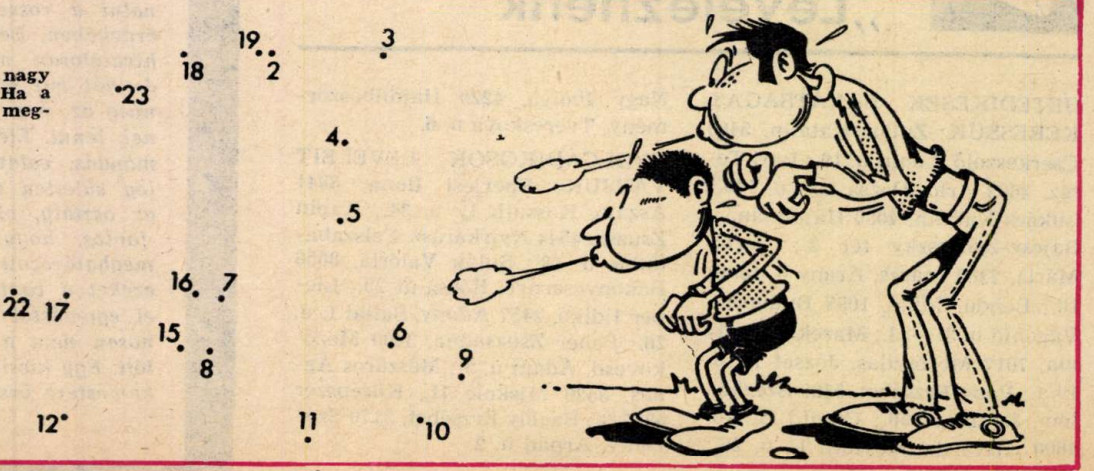
Vajon mit fúj oly nagy erővel ez a két fiú? Ha a számokat összekötöd, megtudod.